DİRENİŞÇİ

İrak savaşının ortasında

MÜCAHİT AKAGÜNDÜZ

DİRENİŞÇİ

Mücahit AKAGÜNDÜZ

DİRENİŞÇİ

Mücahit AKAGÜNDÜZ

DİRENİŞÇİ

Editör
Hasan Hayri DEMİREL

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Mizanpaj
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-605-5510-02-2

Yayın Numarası
265

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Haziran 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.kaynakyayinlari.com.tr

Eşime

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bağdat'a bir kamera arkasından bakmak… Savaşın en kanlı günlerinde, en sıcak olaylara şahit olan bir kameraman, gördükleri artık ona ağır geldiğinde, omzundaki kamerayı yere bırakıp eline kalem alırsa… Ve derse ki, "Benim çektiğim ve sizin izlediğiniz o can yakıcı görüntüler Bağdat'ı anlatmaya yetmez, bir anlasanız…" Bağdat patlayan bombalardan ibaret değildir yalnızca, yanan arabalardan ve ağlayan kadınlardan… Onların hepsi ve daha ötesidir. Siz televizyonun başından kalkıp mutfağa gidersiniz, kameraman, o virane sokakta kalmaya devam eder. Yakınını kaybeden adamı teselli eder, bir direnişçinin sunduğu çayı içer ve bazen bir kaldırımın kenarına oturup çaresizce bekler. Civardan bir Bağdatlı gelsin, "Üzülme kardeş," desin, "Hepsi geçecek, güzel günler göreceğiz." Kamera bazen kenarda kalır, kameraman da bir adamdır nihayet, makinenin ardındaki göz değil…

Bağdat'ta; ismini söylerken bile içimizin burkulduğu bu garip memlekette altı ay yaşayan kameraman Mücahit Akagündüz, kendi Bağdat'ını yazdı. Yalnızca Bağdat değil, Felluce, Omara, Kufe… Kırpılıp kesilmemiş katıksız gerçekler, yabancılaşmamış bir göz, anlamaya ve anlaşmaya hazır bir duygusal adam… Açıkça taraf tutuyor, karşıdaki ürkek ve bazen öfkeli bakarken ilk adımı hep o atıyor, sonra bir bakmışsın Iraklıyla sarmaş dolaş bir kameraman ağlıyor… Şimdi sözü ona bırakalım;

"Bu kitabı okurken mazlum Iraklıların evine konuk olacaksınız. Yanınızda arabalar patlayacak, başınıza havanlar yağacak.

Aç kalacaksınız, çaresiz kalacaksınız. Evini̇z yanacak, yakınlarınız kaybolacak. Sonra birden, sanki bir savaş ülkesinde değilmişsiniz gibi neşeli bir gün doğacak. Güneşi görmek hiç bu kadar sevindiremezdi sizi. Sevinç mi? Yaşadığınız için sevinememek neymiş onu da Bağdat söylesin.”

BAĞDAT'IN KAMERA ARKASI

Dünyanın dört yanından gazeteciler Bağdat'ta, ben neredeyim? Televizyonun karşısına oturmuş, onların yaptığı haberleri izliyorum. Savaşın ucu sivillere dokunmaya başladı. Dünyanın gözü orada, haber orada, bir gazeteci için hayat tam da Bağdat sokaklarında akıyor şimdi. Gitmenin vakti geldi geçiyor, Bağdat rüyalarımda… İstanbul'da geçen her günüm kayıp, dilimde yalnızca Bağdat… Orada olmam gerekiyor, elim kolum bağlı daha kaç vakit bekleyebilirim? Arkadaşlarım yakında dönecek, onların yerine yeni ekip gidecek. Ajansta hiç kimse her geçen gün daha da ısınan savaş ortamına gitme taraftarı değil. Bir gün sonra değil, belki bir an sonra başınıza neyin geleceğini bilmediğiniz tekinsiz bir ülke… Uzakta durmak ve acının fotoğrafını seyretmek daha konforlu. Peki, bana ne oluyor? Sıranın bana gelmesini beklerken niye bu kadar sabırsızım? Beynimin içinde binlerce soru işareti, beni oraya çeken nedir? Elimden ne gelir? Masum insanlar için ne yapabilirim? Hiç bir şey yapamazsam onlarla ağlarım. Acılarını paylaşmak… Belki daha fazlası, savaşın gerçek yüzünü göstermek… Ateşe atılan Hz. İbrahim'e su yetiştirmeye çalışan karınca gibi… Ne demişti karınca? "Ben de biliyorum, bir damla suyla bu ateşi söndüremem ama maksat tarafım belli olsun" Evet, ben de istiyorum; tarafım belli olsun, yanım Irak halkının yanı olsun. İyi ama eşimi ve ailemi nasıl razı edeceğim? Gitmeliyim diyorum sadece. Gazetecilik mesleği doğru zamanda doğru yerde olmaksa eğer, benim şu anda Irak'ta olmam gerekiyor.

Düşündüğüm kariyer mi sadece? Hayır, sorumlu hissediyorum kendimi, hemen yanı başımda insanlar ölürken, İstanbul'daki rutin işlere koşamam artık. Eşim tedirgin. Hangi kadın hayat arkadaşını ateşin ortasına yollamak ister ki… "Git!" diyor; "…ama Bağdat'ta bir kameraman vuruldu geçen gün." Amerikalıların olay sonrası yaptığı açıklama çok komik. Kameramanı roket atar kullanan bir direnişçi sanmışlar. Buna rağmen gitmek istiyorum; eşim buna rağmen "Git!" diyor. Beni benden iyi tanıyor, gitmezsem iflah olmayacağımı biliyor, Bağdat'la ilgili haberleri nasıl izlediğimi görüyormuş hep, aklımın artık buralarda olmadığını fark ediyormuş. Bir burukluk çöküyor üzerimize. "Beş, altı ay hepsi" diyorum, "Gideceğim ve döneceğim." Bana gülüyor, "Gittiğin yer Avrupa değil." diyor, "Savaşın ortasına, en sıcak çatışmaların, ölümlerin olduğu bir ülkeye gidiyorsun. Neyle karşılaşacağın belli değil ama sen üstesinden gelirsin. Bizi merak etme!"

Kendimi, sevdası yüzünden ülkesini terk eden genç, idealist bir delikanlı gibi hissediyorum. Rüyalarının peşinde koşan bir adam gibi… Evet, şu an gerçekten benim için bir rüya Bağdat. Uğruna ailemi bırakıp gittiğim bir rüya. Değer mi? Bunu göreceğiz ama ailemin benim için yaptığı bu büyük fedakârlığa layık olacağım. Eşime söz veriyorum; "Bağdat'tan eli boş gelmeyeceğim. Sana bir ödül getireceğim."

Ertesi gün yola çıkacağım. Evde bir yas havası, işyerinde arkadaşlarım gelip helallik alıyor. İyi de ölüme gitmiyorum ki! Tamam, savaşın olduğu bir ülkeye gidiyorum ama savaşmaya değil bütün gazeteciler gibi işimi yapmaya gidiyorum. Önce Diyarbakır, ardından kara yoluyla Habur'dan Irak'a gireceğim.

SINIRDAN GEÇİYORUM

Habur yolunda dalıp gitmişim. Birkaç saat sonra hayallerime kavuşacağım. Ne hayal ama… Başkaları Paris'e, İbiza Adalarına gitmek isterken ben Bağdat düşü görüyorum. Şoför uyandırıyor; "Abi kalk sınıra geldik." Türk sınırından birkaç dakikada geçip Halil İbrahim Kapısı'na dayanıyoruz. Kapı hemen açılıyor önümüzde. Bir yabancı ülkeye ilk defa bu kadar kolaylıkla giriyorum. Çıkışımız nasıl olacak acaba? Gözlerim sınırdaki meşhur lokantayı arıyor. Bağdat'tan gelen arkadaşlarım beni orada bekliyor. İşte Murat, Rebvar'la birlikte yemek yiyor. Bizim ekibin tercümanlık işini üstlenen Rebvar güleç bir yüzle sımsıkı sarılıyor bana. O benim ilk Iraklı arkadaşım, kanım ısınıyor bir anda. Beni sınırdan geçiren şoförle vedalaşma vakti geldi. Şimdi başka bir arabayla sekiz saat sürecek Bağdat yoluna düşüyoruz. "Yolda bazı tehlikeli şehirler var." diyor Murat ama beni tedirgin etmek istemiyor; "Merak etme! Rebvar hepsini iyi biliyor, rahat rahat geçeriz." İlk kontrol noktası Dahok'ta. Peşmergeler çok dikkatli bir şekilde arabayı didik didik arıyor. Bize karşı olumsuz bir tavırları yok, sadece görevlerini yapıyorlar. Yine de şaşkınım, Murat, "Rahat ol! Yakında sen de alışırsın. Burada kontrol noktalarından bol bir şey yok." İyi de anlamadığım bir şey var; ellerindeki silahı niye gözüme sokacak gibi tutuyorlar. Sonuçta ne isterlerse gösteriyoruz, pasaport vs. Kürtlerin bölgesinden çıkıncaya kadar dört beş kez kontrol edildik. Türkmen diyarı Kerkük'ten geçiyoruz. Daha önceleri sadece televizyonda isimlerini duyduğum soydaşlarımız asırlardır burada yaşıyor.

Irak'ın kuzeyindeki Kürt bölgelerinden sonra şu ana kadar savaştan en az etkilenen şehirlerden biri Kerkük. Türkmenler hiçbir şeye karışmadan kendi hallerinde yaşıyor. Arabayı kullanan Rebvar, Kerkük çıkışı gaza yükleniyor. Anladım, tehlikeli bir yerden geçiyoruz veya geçeceğiz. Ben korkuyorum ama belli etmemeye çalışıyorum. Çok hızlı gidiyoruz. Rebvar; "Sizi kimse fark etmeden geçmeliyiz, yol kesip soygun yapıyorlar bu yolda. Sizin yabancı olduğunuzu anlarlarsa arabayı durdururlar. Gerisini düşünmek bile istemiyorum." diyor. Konuşulanlara henüz bir anlam veremiyorum. Zamanla, ülkeyi tanıdıkça anlamayı ümit ediyorum.

Her yer sapsarı kum. Evlerin renkleri de kumların rengine benziyor. Yol kenarlarında hurma ağaçları ne kadar da güzel duruyor. Ah ne olurdu savaş olmasaydı da gezmek için gelseydik bu ülkeye. Nisan ayının başındayız ama hava çok sıcak. Arabanın camları sonuna kadar açık. Havanın çok değişik bir tadı var, yumuşak, sakin, dinlendirici, huzur verici. Şimdiye kadar bilmediğim duygular içindeyim. Bu ülkede başıma neler geleceğinden habersizim, neler yaşayacağımı, önümüzdeki günlerde neyle karşılaşacağımı da bilmiyorum. Bir yandan savaş, bir yandan bu güne kadar televizyonda izlediklerim, gazetelerde okuduklarım. Aklım karmakarışık. Yol üzerindeki yerleşim yerlerinden geçerken ürperiyorum. Hayalet kente dönmüş hepsi. Sokaklarda tek tük yaşlılar, çocuklar çarpıyor gözüme. Yol kenarlarında vurulmuş askerî araçlar, tanklar, evler var. Eşyalarını kamyona yüklemiş insanlar kaçarcasına yurtlarını terk ediyor. Bu kadarını beklemiyordum. (Daha hiçbir şey görmedim) Amerikalıların Apachi helikopterleri üzerimize sorti yapıyor. Kasabaların içine dalıp çıkıyorlar. Nereye geldim ben böyle? İşgal edilmiş bir ülkede yaşamak neye benzer?

BAĞDAT'TAN İLK İZLENİMLER

Murat, yol boyu beni rahatlatmaya çalışıyor, üç aydır burada ne de olsa. Bağdat'a yaklaşıyoruz. Amerikalıların konvoylarını görüyorum. Zenci askerler dikkatli gözlerle etrafı süzüyor, arabamızın içine düşecekler neredeyse. Her tarafta yanmış evler, binalar… Amerikalılar havadan, en çok Bağdat'ı vurmuş. Sokaklarda ölüm sessizliği, nerede bu insanlar? Dükkânların çoğu kapalı, yolların, caddelerin aylardır yüzüne bakılmamış. Çöp yığınları dağ gibi olmuş. Çöp kimin umurunda ki! Sokakta birkaç kişi yürüyor, yürümüyor koşuyor. Bu şehrin sakinleri nice zamandır aheste gezintilerden mahrum. Hedefte her zaman ev var, nokta atışı, işini görürsün ve hemen evine koşarsın. Ve işte karşımızda Amerikalıların ilk kontrol noktası… Durduruluyoruz. Askerlerin yanında kar maskeli Iraklı tercümanlar var. Rebvar konuşuyor. Askerin silahı üzerimizde, nasıl da rahat görünüyor. Ani bir hareket yaparsak hiç acımadan vuracakmış gibi duruyor. Silahına güveniyor, biz umurunda değiliz. Bu hâlde olmaktan rahatsızım, canım sıkılıyor. Murat fark ediyor, sakin bir sesle "Alışırsın." diyor. Arabadan indiriyorlar bizi. Tankların arasındayız. Askerlerden biri zenci, biri çekik gözlü, diğeri sarı benizli; hepsi ayrı bir milletten. Peki, buluştukları nokta nedir? Irak'ı mahvetmek… Yine üzerimiz aranıyor, arabamız aranıyor, aranmaktan yorgun düşüyorum artık. Gün battı, yolda bizden başka araç kalmadı neredeyse, kalanlar da bizim gibi gazı köklemiş uçuyor. "Murat, gelmedik mi daha?" "On dakikaya kalmaz Bağdat'tayız. Yarım saat içinde de eve varmış oluruz."

BAĞDATLI TÜCCARIN İŞ YERİ ARTIK BİZİM EVİMİZ

Bağdat'ın tam ortasındayız. Burayı bir yerlerden hatırlıyorum. Evet, buldum, Bağdat'ın düştüğü ilk gün Saddam heykelinin yere indirildiği Firdevs Meydanı. Amerikalılar, heykelin boynuna bir zincir bağlayıp aşağıya çekmişti ve bütün dünya bu sahneyi CNN'den canlı olarak izlemişti. Saddam heykelinin yerinde, elinde su çömlekleri olan Bağdatlı bir kadının heykeli yükseliyor şimdi. Bir yanımızda meşhur Filistin Oteli, diğer yanımızda Bağdat Oteli, karşımızda Dicle, nehrin karşısında Saddam'ın sarayı… Amerikalılar buraya Yeşil Bölge diyor şimdilerde. Yabancı bir yere gelmiş gibi değilim hiç. Televizyonda onlarca kez gördüğüm, isimlerine artık aşina olduğum mekânlar… Yeni mahallem, hiç şüphe yok ki bir vakitler çok güzelmiş ama şimdi viraneden farksız, ayakta zor duruyor, tıpkı burada yaşayan insanlar gibi… Olsun, burası benim hayallerimin şehri, yıkılıp, yakılsa da burası benim şehrim.

Sonunda evimize vardık. Ofisimiz, aynı zamanda evimiz olacak. Dubleks bir villa, hem de Dicle manzaralı. Toprak renginde, klasik Arap mimarisinin özelliklerini taşıyan gösterişli bir bina, arkada kocaman bir bahçesi var üstelik. (Birkaç ay sonra, bu şehre ve savaşa iyice alıştıktan sonra, bu bahçede patlıcan közleyeceğimizden haberim yok şimdilik.) Savaştan önce Bağdat'ın zengin ailelerinden biri oturuyormuş burada. İşler bozulunca uzak mahallerden birinde küçük bir eve taşınmışlar. Bu evin

kirasıyla geçiniyorlarmış şimdi. Nereden nereye… Girişteki holün ortasında kocaman bir merdiven ikinci kata çıkıyor. İlk katta büyük bir salon, mutfak, geniş koridorlar, bir oturma odası, üst katta üç yatak odası, banyo var. Savaşın ortasında böyle bir konfor şaşırtıyor doğrusu.

Yarın yeni ülkemde, yeni şehrimde ilk mesai günüm başlayacak. Bu gün çok yoruldum. Biraz dinlenip kendimi toparlamalıyım. İşimiz bir hayli zor görünüyor. Cehenneme hoş geldim.

YENİ GÜNE BAĞDAT'TA UYANMAK

Bağdat'a ilk günüm… Kafam karmakarışık. Murat kahvaltıya çağırıyor ama bir şey yiyecek halde değilim. "Hadi çıkalım." diyorum. En büyük silahımı, kameramı alıp çıkıyorum. Bağdat ya da hayalet kent… Uzun bir süre bu sokaklarda dolaşıyor olacağım, etrafı iyice öğrenmeli, gözümü dört açmalıyım. Uzaktan silah sesleri geliyor. Şoför koltuğunda Rebvar var. Ondaki hareketlilik gözümden kaçmıyor. Bana belli etmeden, çatışmanın olduğu yeri tespit etmeye çalışıyor. Belli ki ilk günden ateş hattına sokmak istemiyorlar beni. Murat'la işaretleşiyorlar, bir şeyler konuşuyorlar, sonunda arkaya dönüp; "Hazır mısın?" diyorlar. Hazırım elbet, buraya ne için geldim ki? Bir mahalleye giriyoruz; sokaklarda coşkulu insanlar… Silahını alan yola dökülmüş, kiminde kazma var kiminde balta. Marşlar söyleyip dans ediyorlar. Kadınlar yolun kenarına dizilmiş seyrediyor, topluluğa karışmıyorlar ama kıyıdan zılgıt çekip, alkış tutup, eşlik ediyorlar. Bir grup genç bizi durdurup kimlik soruyor. Onlarla Rebvar konuşuyor. Hepsi 15–25 yaş arası genç çocuklar. Rebvar, gelin diye işaret ediyor bize. Arabadan inip kalabalığın içine karışıyoruz. Coşkunun sebebi şimdi anlaşıldı; az ileride vurulmuş dört tane Hummer görünüyor. Bunlar Amerikan ordusunun kullandığı zırhlı savaş arabaları. İçinde dört asker olur genellikle, üzerinde de ağır bir makineli tüfek. Görünen o ki, sabaha karşı şiddetli çatışmalar yaşanmış burada. Yerlerde boş kovanlar, Hummerler hâlâ yanıyor. Az önce bize kimlik soran gençler, ülkesini savunmaya çalışan bir grup delikanlı ki biz onlara direnişçi diyoruz.

Röportaj teklifimizi geri çevirmiyorlar. Sabaha karşı mahallelerinde devriye gezen Hummerleri nasıl pusuya düşürdüklerini anlatıyorlar. Önce iki arabayı vuruyorlar roketatarla, sonra, arkadan takviye olarak gelen ikisini daha. Ardından bölgeye helikopterler sevk ediliyor. Askerler Hummerlerin içindeki arkadaşlarını kurtarmak için mahalleyi kurşun yağmuruna tutuyor. Sokaktaki evlerin duvarları kurşun delikleriyle dolu. Barut kokusu, is kokusu, kan kokusu, hepsi birbirine karışmış. Direnişçiler on kişi kayıp veriyor, bir o kadar da yaralı. Amerikan askerlerinin araçları alev alev yanmaya devam ediyor, birisi hâlâ çalışıyor. Kameramızı gören gençler araca binip mahallede tur atmaya başlıyor. Yanan arabanın patlamasından korkuyorum ama tek korkan benim galiba. Yaşlı bir adam baltasıyla araca dalıyor, arkasından diğerleri. Aracı parçalıyorlar. Bir diğeri aracın üzerindeki makineli tüfeği sökmeye çalışıyor. Bir tanesi eline geçirdiği kaskı kafasına takmış kameramıza poz veriyor. Yarım saat sonra ortada araba namına bir şey kalmıyor. Herkesin elinde arabadan bir parça var, mahalleli zafer kutlamasında… Burada ne kadar zaman geçirdik farkında değilim. Rebvar beni kalabalıktan korumak için canını dişine takıyor. Kimsenin bana dokunmasına izin vermiyor. Zaten dokunsalar yıkılacak gibiyim. Dizlerim beni taşımıyor. Hayatımda ilk defa bu kadar silahlı adamı bir arada görüyorum, ilk defa böylesine kendinden geçmiş bir topluluk görüntülüyorum. Hissettiğim şey aslında korku değil, çevremdeki insanlardan korkmuyorum, belki dehşete düştüm gördüklerim karşısında, evet bu olabilir. Yerlerde Amerikan askerlerinin üniformasına benzer parçalar görüyorum ama üniformaların içindekiler nerede? Bunu sormaya cesaretim yok. Direnişçi çocuklar, Amerikalılara göz dağı vermek derdinde, arabadan kopardıkları parçaları kameraya doğru uzatıyorlar. 'Savvır' bu kelimeyi bugün öğrendim. 'Çek, görüntüle' demekmiş. Aynı anda onlarca kişi 'savvır' diye bağırınca insan ister istemez öğreniyor. Hepsini çekiyorum,

hiç birine “Hayır!” diyemiyorum. Murat tedirgin, “Hadi gidelim artık.” diyor. Burada neyin ne olacağı belli olmazmış artık, intikam peşindeki Amerikalılar ile direnişçiler arasında kalabilirmişiz. Aman gidelim, bu kadar hareket bugün için yeter. Dizlerimin titremesi daha yeni geçti. Akşama tekrar uğrarız, rövanşı canlı çekeriz belki de… Şimdi ofise gidip görüntüleri İstanbul’a geçmeli…

LEYLA ABLA TEMİZLİKÇİ OLACAK KADIN MIYDI?

Evde bir sürpriz bekliyor beni. Ofiste çalışan bir de ablamız varmış meğer. Leyla Abla… Demir çerçeveli, kahverengi camlı gözlüklerin arkasında güçlü bir kadın var. Şaşırıyorum, bu ofiste temizlikçi değil de memurluk yapması daha uygun düşerdi sanki… Dur bakalım, şimdi öğreniriz işin aslını. Ah tabii ya, Leyla Abla'mız işgalden önce Dışişleri Bakanlığı'nda çalışıyormuş. Kocası savaş esnasında kaybolmuş, yaklaşık bir yıldır ondan haber alamıyor. Tahmin etmesi güç değil, üç küçük çocuğuyla çok zor günler geçirmiş. Sonra bir tanıdık vasıtasıyla bizim arkadaşlarla tanışmış. Bize de ofisi çekip çevirecek biri lazımmış. O hepimizin ablası, yemeğimizi yapıyor, etrafa çekidüzen veriyor, sonra sessizce evine gidiyor. Ne geldiğinden ne de gittiğinden haberimiz oluyor, öyle sessiz.

Ablamızın yaptığı Irak yemeklerini yiyoruz ve yola çıkıyoruz. Her gün yaptığımız gibi… Ne demişler 'kovanından çıkmayan arı, bal toplayamaz' ne de bal topluyoruz ya! Acıları deriyoruz sadece. Leyla Abla'ya bir sürpriz yapmak, gönlünü almak, onu biraz sevindirmek istiyorum. Savaşın ortasında bir demet çiçekle çıkacak değilim karşısına. En iyisi, ufaklıklara birer oyuncak almak, onların sevinci ablamızın da sevinci olur. Küçük kıza bir bebek, delikanlılara araba. Evdeki sevinci şimdiden görebiliyorum…

Şimdi sıra, Amerikan askerî araçlarının vurulduğu mahalleye

yeniden uğramakta. Sabahki kalabalıktan eser yok. Yanan Hummerlerin yerini yenileri almış, yeni askerler etrafa nefretle bakıyor. Tanklar sokak aralarından geçerken yeri göğü titretiyor. Helikopterler üstte alçak uçuş yapıyor. Tam bir güç gösterisi… "Tamam." diyoruz, "Burası normale dönmüş, bir an evvel çıkalım. Yeni bir çatışma çıkarsa canlı çıkmamız imkânsız." Evimize dönüyoruz. Bağdat sokakları avareliği kaldırmaz, salına salına gezenlerden hiç hoşlanmaz.

Salonda iki televizyonumuz var. Biri Türksat'a, diğeri Arapsat'a ayarlı. Rebvar kendi televizyonunu seyrediyor, biz kendimizinkini. Türkiye'de kaçak çay diye tabir ettiğimiz çay, artık kaçak değil. Buraya kaçak yoldan gelmiyor daha doğrusu. Evde neredeyse 24 saat hazır çayımız var. Bu ortamda başka ne içilebilir ki. Uyumadığımız her an elimizde koca bir fincan çay. Biz 'çay terapisi' diyoruz buna ve çok faydasını görüyoruz. Çay içerken hem günü değerlendiriyor, hem de yarın neler yapabileceğimizi tartışıyoruz. Kendi evimiz gibi benimsedik burayı. Rebvar, Arap kanallarından yeni havadisler, değişik haber fikirleri getiriyor ama benim amacım onların yaptıklarını yapmak değil, onların giremedikleri yerlere girip elde edemedikleri görüntüleri çekmek ve onlara satmak. Biz haber ajansıyız. Farklı bir şeyler çekmeyeceksek burada ne işimiz var? Arap kaynaklı haberleri yol haritası gibi kullanıyoruz sadece. Biliyorum, kimsenin elde edemediği görüntüleri çekmek için bir tek şeye ihtiyacım var, o da istemek… İsteyince Allah'ın bana vereceğini biliyorum. İstemeliyim, deliler gibi istemeliyim, vücudumun tüm hücrelerine kadar hissetmeliyim. Burada hedefe kilitlenmiş bekliyorum. Bu halkla yatıp, bu halkla kalkıyorum. Bir Iraklının hayatını kurtarmak, bir Bağdatlı çocuğun yüzünü güldürebilmek için neler vermezdim? Bugün öğrendim, burada en ucuz şey insan hayatı. Hiçbir değeri yok, tek kuruş etmez. Amerikalı askerlerin gözünde bir Bağdatlı'nın sinek kadar değeri yok. Korkunun esiri olmuş

hepsi, tehdit unsuru gördükleri her şeye ateş açabilirler, elektrik teline konmuş kuşlardan bile ürkebilirler.

Leyla Abla bu sabah biz uyanmadan gelmiş eve. Elektrik süpürgesinin sesine uyanıyorum. Kahvaltımız hazır. Ablamız 'good morning' diyor bize. Bu kelimeden daha önce böyle rahatsız olmamıştım. Neden? Rebvar'a seslendim; "Söyle ablaya, kendi aramızda İngilizce konuşmayalım artık." Rebvar tercüme ediyor, abla şaşkın dinliyor. Ben devam ediyorum; "Rebvar ona söyle, burası Irak, onun ülkesi, Arapça konuşsun bizimle, öğrenelim." Ablanın hoşuna gidiyor teklif. "Aferin" diyen gözlerle bakıyor bana. Hediyeleri vermenin tam vakti. Paketleri getiriyorum, almak istemiyor, "Kabul edemem." diyor. "Sana almadık ufaklıklara aldık, hadi aç paketleri." diyoruz. Açarken elleri titriyor. Oyuncakları görünce çocuk gibi seviniyor, gözlerinin içi gülüyor. Bu kadar sevineceğini bilseydim bir bebek de ona alırdım. Koşa koşa çantasını getiriyor. Cüzdanından çıkardığı kuruş buçukları bize uzatıyor. "Sen bizim ablamızsın." diyoruz. "Biz burada olduğumuz sürece senden ve çocuklarından sorumluyuz. Lütfen kabul et. Hem kültürümüzde hediyeye karşılık para teklif etmek ayıptır." Onurlu kadın, bizi kırmıyor, kabul ediyor. Kahvaltımızı yapıp, dışarıya çıkıyoruz. Neler yapabiliriz? Sokakları dolaşıyoruz, ring atıyoruz. Belki yakınlarımızda bir araç patlar ve ilk sıcak görüntüleri biz çekeriz. Aman Allah korusun! Ne araç patlasın ne de biz çekelim. Rebvar, hediyeleri aldıktan sonra ablayı yukarıdaki odalardan birinde ağlarken gördüğünü anlatıyor. İçim parçalanıyor. Onu anlayabiliyorum. Bu oyuncakları kocasının almasını isterdi elbette. Elimde olsa da eşini bulup getirsem. Keşke bunu bana söylemeseydin Rebvar. İki kuruşluk sevincimizi kursağımızda bıraktın. Alışmalıyım belki de. Bu topraklarda sevincimiz hep kursağımızda kalacağa benzer.

YENİ TERCÜMANA İHTİYACIMIZ VAR

Rebvar Kürt asıllı bir Iraklı. Arapçası istediğimiz düzeyde değil. Söylediklerimizi yeterince iyi tercüme edemediğini anlayabiliyoruz. Murat'ın sıkıntıları var. En kısa zamanda daha tecrübeli bir tercüman bulmamız gerekiyor. Tamam, Rebvar Kürt bölgesinde bize bütün kapıları açıyor ama bu tarafta kötü Arapçasıyla zor duruma düşürebilir. Direnişçiler Kürtlerden hoşlanmıyor. Onların Amerikalılarla ittifak yapmasına kızıyorlar. Aslında bir Sünni bir de Şii elemanımız olmalı ve gittiğimiz bölgeye göre tercüman götürmeliyiz. Direnişçiler kendilerine yakın insanlara daha çok güveniyor. Biz de bunun farkındayız, hazırlıklı olmalıyız. Bir yandan bunları düşünüyor bir yandan caddelerde tur atmaya devam ediyoruz. Rebvar, benzin almak için ilk benzinliğe giriyor. Pompacı, depoyu doldururken konuşmalarımızı duyuyor. "Siz Türk müsünüz?" diye atılıyor heyecanla. Şaşırma sırası bizde; çünkü bu soruyu Türkçe soruyor. Tanışıyoruz, adı Mustafa. Saddam'dan kaçıp Türkiye'ye iltica etmiş ve ülkemizde altı yıl yaşamış. Çay içmemiz için ısrar ediyor. Birbirimizi tanımak için iyi fırsat… Biz çaylarımızı yudumluyoruz. Mustafa savaş öncesi Bağdat'ı anlatıyor. Masal gibi dinliyoruz. Ayrılırken telefonlarımızı ve adresimizi veriyorum ona. "İstediğin zaman bize uğra, seviniriz." diyorum. Biz de bir an önce eve dönmeliyiz aslında, caddelerde boş yere gezinmek kendimizi tehlikeye atmaktan başka bir şey değil.

YENİ TERCÜMANIMIZI BULDUK GALİBA

Mustafa ile tanışmamızın üzerinden bir hafta geçti. Hiç ummadığımız bir anda, bir arkadaşıyla çıkageldi. Buyur ettik. Çayımız 24 saat hazır zaten. Arkadaşının ismi Hasen, Türkiye'de tanışmışlar. Hasen de yaklaşık sekiz yıl Türkiye'de mülteci hayatı yaşamış. Saddam yüzünden ailesiyle Bağdat'tan kaçmış. Hasen anlatıyor: "Savaştan önce yedi-sekiz tane gazetemiz vardı. Durumumuz çok iyiydi. Ne oldu anlamadık. Bir gece yarısı babamın bir arkadaşı Saddam'ın adamlarının bizi öldürmeye geldiğini duyuyor ve bizi aradı. Birkaç saniyelik bir telefon görüşmesinden sonra elimize sadece biraz para ve annemin bileziklerini alıp önce kuzeye oradan da Türkiye'ye kaçtık. Sekiz yıl mülteci hayatı yaşadık. Çok zorluk çektik. Allah kimseye göstermesin. Lokantalarda bulaşıkçılık, aşçı yamaklığı yaparak evimize baktım. Ülkemi çok özledim, Saddam'ın devrilmesinden sonra daha fazla dayanamadım. Ailemi alıp döndüm. Babam başka bir Avrupa ülkesine geçti. Eğer durumlar düzelirse o da dönmeyi istiyor. Geldiğimizde gördük ki, evimiz, işyerimiz her şeyimiz yağmalanmış. Geriye hiçbir şey kalmamış. Şimdilerde iş arıyorum. Geleli bir hafta oldu. Bir oğlum var. O da Türkiye'de doğdu. Ben zaten gazeteciyim. Belki size bir faydam olur diye geldim." Murat temkinli, "Olur." diyor, "Bizim de senin gibi birine ihtiyacımız var. Görüşmeye devam edelim, irtibatı koparmayalım, birbirimizi tanıyalım." Murat böyle bir ortamda kimseye güvenilmeyeceğini iyi biliyor. Hasen'i iyice tanımadan işe almak istemiyor. Birkaç görüşme ve kendi aramızda yaptığımız konuşmalardan

sonra Hasen'e güvenebileceğimizi düşünüyoruz. Güvenmek zorundayız biraz da. Ona ihtiyacımız var. Hasen bizimle çalışmak için 350 dolara razı oldu. Rebvar'a 150 veriyoruz. Onunkini de 200'e çıkarmanın vakti geldi. Çok geçmeden Hasen'in tecrübeli olduğunu görüyoruz. Nelerle karşılaşabileceğimizi önceden tahmin ediyor. Güvenimizi boşa çıkarmayacağını, onunla iyi işler çıkaracağımızı tahmin ediyoruz.

BAĞDAT ISINMAYA BAŞLADI

İki haftadır Bağdat'tayım. Şehre ve insanlarına ısınmaya başladım. Onları seviyorum, işgal altındaki günahsız insanları seviyorum. Her gün farklı bir acı tatmaya alıştım burada. İlk günler hiçbir şey görmemişim meğer. Patlayan arabaların sayısı artmaya başladı. Bağdat'ın diğer ucunda havaya uçurulan patlayıcı yüklü arabanın sesi bizim eve kadar geliyor. Patlama yakın semtlerden birisindeyse sarsıntının şiddetine göre uzaklığı tahmin eder hale geldik. İşte yine bir artçı sarsıntı, bu seferki çok yakın. Rebvar "Hadi gidelim." diyor. İstikamet belli; sesin geldiği yer. Simsiyah dumanı görmemiz vakit almıyor. İstikamet belli; dumanın yükseldiği yer. Evet yaklaşıyoruz, Hummerler aynı yöne hareket ediyor, helikopterler o yöne gidiyor. Patlayan arabaları çekmek bana acı veriyor. Onlarca masum insan bu şekilde her gün can veriyor. Şimdi patlama olan yerdeyiz. Amerikan askerleri caddeyi ve caddeye çıkan bütün sokakları tanklarla, Hummerlerle kesmiş. Amerikalı bomba uzmanları olay yerini incelerken Iraklı yetkililer ceset parçalarını bir çuvala doldurmakla meşgul. Herkes işini bir hayli kanıksamış görünüyor. Yollara saçılan parçaları toplamak bu insanlar için gündelik hayatın bir parçası artık, alışverişe çıkmak, işe gitmek kadar olağan. Patlayan araba, civardaki evleri, arabaları, insanları ne varsa dümdüz etmiş. Yangın hâlâ sürüyor. İtfaiyenin gelmesi bekleniyor. Bir grup asker caddedeki arabaları kontrol ediyor. Şüphelendikleri araçların önce camını kırıyorlar, sonra Hummerlerle itekleyerek ilerideki bir sokağa itiyorlar. Arabalardan birinin sahibi geliyor

bu esnada. "Arabamın camını niye kırdınız?" diye sesleniyor Amerikalılara ama onlar anlamıyorlar adamı. Anlamaya çalışmak bir yana, askerlerden biri dipçikle vuruyor adama, uzaklaştırmaya çalışıyor kendisinden. Diğeri tüfeğinin ağzına mermiyi sürerek, adama nişan alıyor, uzaklaşmazsa onu vuracağını söylüyor. Arabası mahvolmuş adamın karısı fırlayıp geliyor evden, çocukları paçalarına yapışmış ağlıyor. Karşısındaki 'asker amca' hem babasının arabasını parçalamış hem de üstüne üstlük babasına dipçikle vuruyor. Çocuklardan büyüğü olanca sesiyle ağlıyor. Asker amca kendisine acırsa babasına vurmaktan vazgeçer belki. Kadın, kocasına sarılıyor ve o da dipçiklerden nasibini alıyor. Çaresiz adam lanetler yağdırarak uzaklaşıyor. Kimi kime şikayet edebilir? Onlar bu ülkenin yeni sahipleri… Halk bir tehditten başka ne ki? Olay yerine yaklaştırılmayan kadınlar kendilerini yerden yere atıyor, dizlerini dövüyor, ağıtlar yakıyor. Belki birinin oğlu, diğerinin eşi, patlama esnasında bu yoldan geçiyordu. İşgal başladığında hangisinin aklına gelirdi böyle talihsiz bir şekilde can vermek. Bunlar ilk değil, son da olmayacak. Amerikalı bir subay görüyorum. Caddede yürürken adım atacağı yeri özenle seçiyor. Asfalt üzerindeki yamalı yerlere yaklaşmıyor. Topraktan yürümesi gerekirse şekli bozulmamış otların üzerine basıyor. Kendileri için kurulmuş bir tuzak olmasından korkuyor olmalı. Yakınlarda bir yere mayın ya da patlayıcı döşenmiş olabilir pekâlâ. Peki, bu insanlar, yolda hiç bir şeyden habersiz yürüyen masumlar, patlayan arabalardan korunmak için nasıl bir tedbir alacaklar? Çekim bitti. Buradan da dersimi aldım. Daha fazla kalmanın bir anlamı yok artık. Bir an önce ofise koşmalı ve görüntüleri İstanbul'a yetiştirmeliyim. Kendimi kötü hissediyorum yine. İnsanlar hayatlarını kaybediyor, ben ne yapıyorum? Onların görüntülerini merkeze yetiştirmek için kaygılanıyorum. Bu sokaktan çıkınca her şeyi unutacak mıyım? İnsanlar acılarıyla baş başa kalacak, yine ateş düştüğü yeri yakacak. Hayır, bu

ateşi ben de hissediyorum. Onlar kadar olmasa da benim de yüreğim sızlıyor. İki haftada çektiğim kaçıncı patlayan araba! Bir elin parmaklarını çoktan geçti. Peki, ölen, yaralanan, yakınlarını kaybeden masumların sayısı, işte onu bilmiyorum. İleride, muhtemel ki, tıpkı yerden ceset parçaları toplayan adamlar gibi olacağım. Bundan korkuyorum, acının sıradanlaşmasından korkuyorum. Gördüklerim normal değil. Hiçbir insan böyle ölmeyi hak etmiş olamaz. Zihnim allak bullak. Yanımda Rebvar olmasa arabamızın yerini bile bulamam. Biraz önce askerlerin dövdüğü aile az ileride. Adam, eşi ve çocukları itilip kakılmayı, hakarete uğramayı içlerine sindirememiş olacaklar ki hâlâ ağlıyorlar, lanet okumaya devam ediyorlar. Komşuları yetişmiş, adamın kanayan suratını temizliyor, birileri de çocukları ve kadını teselli ediyor. Ah, ne yapabilirim onlar için bilmiyorum. İçimden adamı ve ailesini alıp bağrıma basmak geliyor ama ne faydası olacak, acılarını ne kadar dindirecek, kırılan gururunu ne kadar tamir edebilecek? Başımı öne eğip ayrılıyorum sokaktan. Bu olayın etkisinden kurtulmam bir hayli zor olacak. Eve vardık, görüntümü geçtim ama yok, hiç tadım yok. Murat soruyor; "Neyin var, ne oldu hasta mısın?" Rebvar olanları anlatıyor. Adama yapılanı kendime yapılmış gibi hissediyorum. Bu akşam hiç kimseyle konuşmak istemiyorum. Çayımı alıp bahçedeki hurma ağaçlarının altında oturmak istiyorum, biraz düşünmek istiyorum.

HAVAN SALDIRILARI BAŞLADI

Ne olduğunu anlamadım. Bahçede otururken kulaklarımı sağır edecek bir gürültü ve sarsıntıyla oturduğum sandalyeden düştüm. Daha kendimi toparlayamamıştım ki Murat'ın çığlıklarıyla irkildim. Patlayan bir havandı ve bizim eve çok yakın bir yere düşmüştü. Murat benim bahçede olduğumu biliyor ya, pencereye çıkmış olanca sesiyle bağırıyor. Ne dediğini anlayamıyorum. Karanlıkta beni göremiyor, sadece boğazını patlatırcasına bağırıyor. Ben yerimden kalkıncaya kadar Rebvar yetişiyor, ok gibi geliyor üzerime, beni kaptığı gibi balkonun altına çekiyor. Ne olduğunun farkında değilim hâlâ. Rebvar kime ne diyeceğini şaşırmış vaziyette, önce Murat'a sesleniyor; "O iyi, bir şeyi yok." Sonra bana; "Hadi kendine gel içeri girmemiz lazım." diyor. Bu cümleyi kaç kere yinelediğini hatırlamıyorum. Kulaklarım iyi duymuyor. Havanların ardı arkası kesilmiyor. Böyle bir şeyle ilk defa karşılaşıyorum. Ara sıra, bizim evin arka tarafındaki mahallelerden nehrin karşı tarafına yani Yeşil Bölge'ye buna benzer saldırılar düzenleniyormuş meğer. Murat havan topunun çok tehlikeli olduğunu anlatıyor bana.

"Havadan geldiği için nereye düşeceğini kestiremezsin. Havana karşı yapılacak tek şey üzeri kapalı bir yere girmektir. Bundan sonra akşamları bahçede oturmak yasak!" Sonradan anlıyoruz ki havan, bizim evin hemen önündeki boş araziye düşmüş. Otuz metrelik bir yanılgı havanı bahçemize düşürebilirdi. Murat'a takılıyorum; "Beni de bahçe duvarına yapışmış

şekilde bulurdun artık.” Murat kızıyor. "Hadi Rebvar çaylar senden. Bu gece havancılar bizi uyutmayacak besbelli." Gerçekten de atışlar bütün gece sürüyor. Bir iki saat ara veriliyor, “Bitti galiba.” deyip yatıyoruz sonra yine başlıyor. Yeşil Bölge’deki alarmların sesi eve kadar geliyor. Atışlar da alarmlar da sabaha kadar sürüyor.

ARAPÇA ÖĞRENİYORUM

Tercümanlarımız ve ablamız yanımda sürekli Arapça konuşuyor. Arapça kulağıma çok tatlı geliyor. Onlar kendi aralarında konuşurken sürekli kulak kabartıyorum. En sık duyduğum kelimeleri kullanmaya başladım bile. Selamlama cümlelerini, hal hatır sormayı, evin içindeki eşyaların isimlerini hızla öğreniyorum. Bazen aklıma takılanları not alıyor, bizimkileri boş bulduğumda anlamını sorup defterime not ediyorum. Onlar farkında değiller ama ne hakkında konuştuklarını az çok kestirebiliyorum artık. Kendimi idare edecek kadar öğrenmeliyim bu dili. Öğrenmeliyim; çünkü Iraklılarla aramda hep bir tercüman olmasından utanıyorum. Geçici bir süre için de olsa ben buralıyım. Onların ekmeğini yiyorum. Onların dilini konuşmak, onları sevdiğimi göstermenin bir yolu bana göre. Arada evimizin önünde sigara vs. satan Ebu Toni ile pratik yapıyoruz. İkimiz de bu yarım yamalak diyalogdan hoşnuduz. Ebu Toni Hrıstiyan asıllı bir Arap. Küçük tablasını sabah saatlerinde evimizin hemen yanına kuruyor, akşamları geç saatlere dek oradan ayrılmıyor. Bizimkiler onu çok seviyor, o da bizimkileri. Ufak tefek ihtiyaçlarımızı hep ondan temin ediyoruz. Gündüz işim olmadığında evde oturmaktan bunalıyorum. Tezgâhın yanına gidiyor Toni ile konuşmaya çalışıyorum. Müşterileri geliyor, onların konuşmalarına dikkat ediyorum. Ne dediklerini aklımda tutmaya çalışıyorum. Sonra “Herhalde şunu demiştir, bunu istemiştir.” diye duyduğum kelimelere

kendimce anlamlar veriyorum. Ebu Toni de bana kelime öğretiyor. Zaman hızla akıyor. Ebu Toni ile muhabbetlerimiz öyle iki dakikada bitmiyor artık. Uzun uzun sohbet edebiliyoruz. Bizimkilerin konuştuklarını da daha iyi anlayabiliyorum. Artık saklayacak bir şey kalmadı. Belli etmemeye çalışsam da bakışlarımdan onları anladığım farkına vardı bizimkiler. İyi de oldu, benimle de Arapça konuşmaya başladılar.

EBU GARİP CEZAEVİ

Mahkûmlara yapılan işkence ve tacizler ortaya çıkana kadar Ebu Garip cezaevinden bahsedildiğini hiç duymamıştım. Basın günlerdir bu konuyla meşgul. Biz de sabahın erken saatlerinde kalkıp yola koyuluyoruz. Ebu Garip, Bağdat'tan yaklaşık iki saat uzaklıkta, aynı adlı kasabanın yakınında. Çölün ortasında yüksek duvarlı, dikenli tellerle çevrilmiş çok büyük bir mekân. Otobanın kenarından içerideki binaların çatıları görünüyor. Gözetleme kulelerinde Amerikan askerleri nöbet tutuyor. Olağanüstü güvenlik önlemleri dikkatimizden kaçmıyor. Yüksek duvarları çevreleyen dikenli tellerin arkasındaki yolda askerler Hummerlerle sürekli devriye geziyor. Dışarıda kalabalık arttıkça dikenli tellerin arkasındaki askerler de hareketlenmeye başlıyor. Bir kısmının elinde köpekler var. Sabah saat 7'yi gösterdiğinde cezaevinin önü iyice doluyor ama kimseden ses çıkmıyor. Derin bir sessizlik ve çaresiz bir bekleyiş… Bağdat'ta yakınından haber alamayan herkes burada bekliyor. Biz de onlarla bekliyoruz. Bir taraftan cezaevinden dış görüntü alıyorum, bir taraftan dışarıdakilerle röportaj yapıyorum. Meselenin vahametini şimdi daha iyi anlıyorum. Kiminin kocası kayıp, kiminin oğlu… Birinin kardeşi Amerikalılar tarafından gece yarısı evinin kapısı kırılarak gözaltına alınmış, diğerinin annesi yolda yürürken tutuklanmış. Hepsi bir noktada buluşuyor; aylardır bir haber alamamak… Onlar burada mı? Belki de çoktan öldüler. Kimse bir şey bilmiyor. İşkence olayı patlak verip de konu basına

yansıyınca bir umut deyip gelmişler cezaevine. İçlerinden bazıları aylardır burada bekliyor. Bıkmadan usanmadan, küçük ama sevinçli bir haber alabilmeyi umuyorlar. Onların neredeyse aç, susuz çölün ortasında bekleyişi 'içeri'nin işkencesinden farksız. Yaşlı bir kadın görüyorum; üstü başı perişan, kalkıp yanımıza geliyor. Bana kim olduğumu soruyor. "Türküm, gazeteciyim." diyorum, "Müslüman mısın?" diyor, "Elhamdülillâh" diyorum. Gözleri parlıyor; "Oğlum sen bunların dilini bilirsin. Ne olur bana yardımcı ol. Şurada duran askerlerle beni konuştur." Biliyorum oradaki askerlerle konuşmanın hiçbir faydası olmayacak ama aylardır kumun üzerinde bir haber alma ümidiyle bekleyen bu yaşlı kadını kıramam. Yüzündeki çizgiler şimdiye kadar gördüğüm en derin çizgiler. Teriyle birleşen çöl kumları kalın bir tabaka oluşturmuş yüzünde. Dişleri yok, bu yüzden belki de söylediklerini çok zor anlıyorum. Elbisesi yırtık içinde. "Tamam anne." diyorum, "Gel konuşalım." Askerlere doğru ilerliyoruz. "Yaklaşmayın!" diye bağırıyorlar. Kartımı gösterip konuşmak istediğimi söylüyorum. "Olduğunuz yerde bekleyin, bir görevli göndereceğiz." diyorlar. Bekliyoruz. Yaşlı kadına kimi aradığını soruyorum. Kocası İran-Irak savaşında ölmüş. Bu dünyada bir oğlundan başka kimsesi yokmuş, o da altı aydır kayıpmış. Her gün buraya gelip "Belki bugün çıkar." ümidiyle akşama kadar bekliyormuş. Sürekli oğlunu düşünmekten evde oturamıyormuş zaten. Hikâyesini bitirirken; "Dünya gözüyle oğlumu bir kez daha göremezsem bu acıya dayanamam." diyor. Askerler geliyor nihayet. İçlerinden biri "Ne istiyorsun?" diye soruyor. "Ben hiçbir şey istemiyorum sizden." diyorum, "Bu yaşlı kadın sizinle konuşmak istiyor. Ben sadece tercümanlık yapacağım." Asker soruyor; "Nedir derdi?" Kadın sürekli oğlunun adını tekrarlıyor. "Ona söyle belki tanıyordur." diyor. Askere dönüyorum; "Bu kadıncağızın oğlu kayıp, aylardır ondan

bir haber alamıyor. Sizin söyleyeceğiniz bir şey onu rahatlatır belki. Ne söylememi istersiniz ona?" Asker; "Önümüzdeki günlerde toplu tahliyeler olabilir. Umarım onun oğlu da ortaya çıkar." diyor. Yaşlı kadın seviniyor, bana dualar ediyor. "Eğer oğlum çıktığında burada olursan seni evime götürüp ellerimle ikinize de yemekler yapacağım." diyor. Yaşlı kadını her zaman oturduğu yerine bırakıp beklemeye devam ediyorum. Çok yorgunum. Ayakta duracak halim yok. Eve gitmek istiyorum. Gözüm yaşlı kadına ilişiyor. O ve onun gibi onlarcasına bakıyorum. Nasıl bırakıp gidebilirim? Dışarıdakilerin hali buysa içerideki suçsuz insanların ne durumda olduğunu düşünmek bile istemiyorum. Akşam oluyor, bugün tahliye yok. Yarın da buradayız. Biz Ebu Garip'in önünde beklerken Felluce bombardıman altında. Karadan direnişle başa çıkamayan Amerikalılar bu sefer havadan bombalıyor şehri. Bu gidişle taş taş üstünde kalmayacak Felluce'de. Amerikalılar şehrin tüm giriş çıkışlarını kapattılar. Biz de giremiyoruz. Ebu Garip skandalı bitsin oraya yoğunlaşacağız.

Cezaevi önünde dokuzuncu gün. Yine çok kalabalık. Aniden bir dalgalanma oluyor kalabalıkta, herkes aynı yöne koşuyor. Evet şimdi gördüm, cezaevinin kapıları açıldı, içeriden otobüsler çıkıyor. Askerler topluluğu zapt edemiyor. Herkeste aynı merak, aynı heyecan; "Acaba yakınımı görebilir miyim, şu işkence gibi bekleyişten kurtulur muyum? Evime hayırlı bir haberle dönebilir miyim?" Ben de Rebvar'a sesleniyorum; "Koş arabayı yaklaştır. Otobüsleri takip edeceğiz." Otobüsün içindekiler camlara yapışmış, yakınlarını görmeye çalışıyor. Dışarıda havalara zıplayan, secdeye kapanan insanlar var. Takılıyoruz biz de bir otobüsün arkasına Bağdat'a doğru yol alıyoruz. Şehrin girişinde duruyor otobüs, nihayet kapıları açılıyor. Mahkûmlar dışarıya çıkmaya başlıyor. Bir kadın ileriden koşarak geliyor.

Kocasını gördü inenlerin arasında. Hem ağlıyor, hem koşuyor. Kocasına sarılır sarılmaz kadın kendini kaybedip bayılıyor. Adam şaşkın, karısını oturtup kucağından çocuklarını alıyor, öpüyor kokluyor. Kadının gözleri yarım açık, ellerini kaldırmış, dilinden dua ve şükür sözcükleri dökülüyor. Diğer tarafta bir anne zılgıtlar çekiyor. Bir ana-oğul buluşması yaşanıyor. Yaşlı kadın tüm ümitlerini kaybettiği bir anda oğluna kavuşmanın sevinciyle ne yapacağını şaşırmış bir halde. Oğlunu yere göğe sığdıramıyor. Yanındaki şekerleri etrafa saçıyor. Kadın ağlıyor, genç ağlıyor, çocuklar, eşler, kocalar ağlıyor, ben de ağlıyorum. Şunu öğreniyorum eğer bugün, burada ağlayamazsam, günlerdir içimde biriken acıyı dışarı akıtamazsam yaşayamam. Hem seviniyorum, hem ağlıyorum. Keşke Bağdat'ta hep böyle sevinçten ağlasak!

FELLUCE'YE İLK GİRİŞİMİZ

Felluce günlerdir ağır bombardıman altında. Karadan girmeyi başaramayan Amerikalılar strateji değiştirdi. Helikopterlerle, uçaklarla Felluce'de neredeyse taş taş üstünde bırakmadılar. Şehrin girişini kapatan Amerikan askerleri basını içeriye almıyor. Şehirde neler yaptıklarını kimseler bilmiyor. Halk akın akın şehri terk ediyor. İçeri girmekte kararlıyız. Gün ağarır ağarmaz geldiğimiz şehrin girişinde sabırla bekliyoruz. Güneş yükseliyor, Hummerler gelen anons üzerine yavaş yavaş çekilmeye başlıyor. Demek ki içeride vurulacak yer kalmadı. Murat ve şoförümüz Rebvarla göz göze geliyoruz; " Haydi, tam sırası, dalalım artık." Karmaşadan istifade edip yavaş yavaş ilerliyoruz. Çok korkuyorum. Her an üzerimize ateş açılabilir. Etrafı dikkatlice inceliyoruz. Üzerimize doğrulan bir namluyu veya uyarı ateşini gözden kaçırmamalıyız. Çok şükür korktuğumuz olmuyor, şehre giriyoruz. Gördüğüm ilk şey, vurulan bir minare, yıkıldı yıkılacak Felluceliler gibi direniyor o da. İlerliyoruz, sokaklarda neredeyse bizden başka kimse yok. Evler yanıyor hâlâ, bombardımandan kaçamamış bir köpek yol ortasında cansız yatıyor. Direnişçilerin ölen hayvanları patlayıcıyla doldurup yol kenarına koyduklarını ve tanklar geçerken hayvanları havaya uçurduklarını duymuştum. Rebvar da bunu biliyor, hemen uzaklaşıyor köpekten. Pazaryeri de vurulmuş. Her zaman cıvıl cıvıl olan bu yer, alevler içinde şimdi. Meyveler, sebzeler yerlerde, tezgâhlar paramparça. Duvarında şarapnel deliği olmayan ev yok neredeyse, her yer kalbur gibi olmuş. Uçaktan atılan bombalar yollarda kocaman

çukurlar oluşturmuş. Aklımızda hastaneye gitmek var. Rebvar'a acele etmesini söylüyorum. Bu sessizlik hiç hayra alamet değil bence. Yabancı olduğumuz her halimizden belli. Her an bir köşe başından üzerimize yaylım ateşi açılabilir. Günlerdir üzerlerine tonlarca bomba yağdırılan Felluce'liler basınla uğraşacak halde değiller. Onlara göre basın, ajandan başka bir şey değil. Böyle düşündükleri için onları suçlayamam. Bombardımandan sonra şehre giren ilk gazetecileriz. Hastaneye varıyoruz. Bahçedeki kan izleri ürpertiyor beni. Dışarısı böyleyse içerisini görmek bile istemiyorum aslında ama girmeliyim, bütün dünya bu insanların halini benim kameramdan görmeli. Kendimi toparladım. Acil kapısından ilk adımı attım, ikinci adımı atamıyorum. Koridorda yaralılardan adım atacak yer bulamıyorum. Kameram kayıtta, yine ağlamaklı oluyorum, boğazım düğümleniyor, yutkunuyorum, açmaya çalışıyorum gırtlağımı, nefes alamıyorum. Kan izleri tüm duvarı kaplamış. Bembeyaz duvar, yaralıların kanıyla adeta kırmızıya boyanmış. Kalbim yerinden çıkacak neredeyse, kimse benim farkımda değil, yerdeki yaralılara basmamaya çalışarak güç bela ilerlemeye, bir taraftan da çekim yapmaya devam ediyorum. Müdahale bekleyen yaralıların başında yakınları ağlıyor, hayatından ümit kesilmiş ağır yaralılarla kimse ilgilenmiyor. İnlemeler, ağlamalar, gözyaşları, kan, hepsi birbirine karışmış. Aklımı kaçıracağımı sanıyorum bir ara. Nerdeyim ben? Yeniden toparlıyorum kendimi. Gözüm beyaz gömleği aynı duvarlar gibi kıpkırmızı olan doktora ilişiyor. Bir o yaralıya koşuyor, bir bu yaralıya. İçerideki feryatlar neredeyse kalbimi durduracak. Kapısı açık bir oda var sağımda, bir adam ayakları dizlerinden kopmuş içinde inliyor. Oğlu elini tutmuş "Dayan baba, doktor şimdi geliyor." diyor. Hâlbuki kendisi de yaralı. Kafasında, kolunda sargılar var ama babasına teselli vermeye çalışıyor. Adam kendinden geçmiş, oğlunu duyacak halde değil. Çocuklar da var hastanede; bir sedyeye üç çocuk yatırmışlar. Yaklaşık on çocuk görüyorum

yaralı. Anneleri, ablaları, babaları "Doktor yetiş!" diye boğazlarını yırtıyor. Çaresiz doktor, olmayan ilaç ve teçhizatla hangi birine nasıl müdahale edeceğini şaşırmış. Aynı anda onlarca hastaya nasıl yetişsin? Benim gibi o da bayılmak üzere. Rebvar'a işaret ediyorum, beni anlıyor. Kameramı elimden alıyor, sonra koluma girip beni dışarı çıkartıyor. Arabaya biniyorum, yine ağzımı bıçak açmıyor. Ayakkabım, pantolonumun paçaları kan içinde. Allah'ım ne olur bana bir daha böyle bir acı yaşatma.

ADAM KAÇIRMALAR, KAFA KESMELER BAŞLADI

Geldiğim günden bu yana hiç adam kaçırma, kafa kesme olayıyla karşılaşmamıştım. Son günlerde bu iki konu çatışmaların ve patlamaların önüne geçti haber bültenlerinde. Artık her gün birkaç yabancı kaçırılıyor, bazılarının başı kesilirken çekilen görüntüleri internet sitelerinde dolaşıyor. Direnişçiler yakaladıkları bu insanları ajanlık yapmakla suçluyor. Her geçen gün burada işlerin daha da sarpa sardığını hissediyorum. Bağdat, rüyalarımın şehri, gün be gün daha tehlikeli bir hal almaya başladı.

Hasen ile marketten dönüyoruz. Arabanın inik lastiği dikkatimi çekiyor. "Hasen geçerken şunu bir gösterelim lastikçiye." Az ilerideki lastikçiye giriyoruz. Adam lastiği şişirirken Hasen'le sohbet ediyor. Biraz dikkat ediyorum, benim hakkımda konuşulduğunu anlıyorum. Adam Hasen'e "Bu yanındaki yabancı değil mi?" diye soruyor. Hasen, "Evet, hayırdır." diyor. Lastikçi garip bir gülüşle tekrar soruyor; "Bunu kaçırsak kaç para fidye alabiliriz." Hasen'in rengi değişmeye başlıyor. Uzaktan ona bakıyorum; "Rahat ol, bir şey yapamaz." Hasen lastikçiye dönüp, "Bilmediğin bir şey var." diyor, "Bu yabancı seni anlıyor." Adam inanmıyor. Hasen tekrarlıyor, lastikçi dayanamayıp bana dönüyor; "Konuştuklarımızı anladın mı?" "Evet" diyorum. Lastikçi elindeki pompayı yere atıp ellerime sarılıyor, öpmek istiyor. Ben izin vermiyorum. Aslında ona kızgınım, ama içimden bir şey söylemek gelmiyor, elimi kurtarmaya çalışıyorum. Beni bırakan

adam Hasen'e dönüyor, yalvarıyor, yeminler ediyor, özür diliyor. Az önce korkudan rengi uçan Hasen şimdi gülüyor. Lastiğimizi şişirip ayrılıyoruz oradan.

Aslında yaşadığımız bu olay bizim için bir işaretti. Bundan sonra şehir bizim için hep böyle güvenilmez olacak. Sadece güçlüler ayakta kalacak. Kendimize çok dikkat etmeliyiz. Evet, gerçekten Iraklılar yabancıları yürüyen birer dolar gibi görmeye başladı. Yaşadığımız her günü kâr sayıyoruz. Eve adım atar atmaz, "Çok şükür" diyoruz, "Bugün de hayattayım ve kaçırılmadım."

MURAT'I DİRENİŞÇİ SANDIM

Akşamları dışarı çıkmak bizim için çok tehlikeli. O yüzden mecbur kalmadıkça veya bizimkilerden biri sıkılıp cinnet geçirme derecesine gelmediği sürece akşamları dışarıya çıkmıyoruz. Genelde ofiste yani evde oturup televizyon izlemeyi tercih ediyoruz. Rebvar yine kendi televizyonunda haber izlemeye dalmış. Bir an oturduğu yerden sıçrayıp bizi yanına çağırıyor. El Cezire'deki bir haberi gösterip bize tercüme ediyor. Bir gece evvel direnişçiler yabancı bir basın kuruluşunun Bağdat ofisini basmış, orada görev yapan iki yabancıyı kaçırıp internet sitesinde görüntülerini yayınlamışlar. Bir anda hepimiz buz kesiyoruz. Kimseden çıt çıkmıyor. Murat, "Hazırlıklı olalım sıra bizde." diyor. Nasıl hazırlıklı olabiliriz ki. Biz savaşçı değil gazeteciyiz. Evimizde ev sahibinden kalma, kullanılmayan, bodrumda yatan, iki tane Kalaşnikof marka silah var, hemen onlar geliyor aklımıza. Muhammet silahları çıkartıp, temizleyip, kullanılır hale getirebileceğini söylüyor, kabul ediyoruz. Olurda bizi de ziyarete gelen olursa karşılarına eli boş çıkmayalım isteriz. Rebvar; "Birini ben alayım. Üst katta benim odamda dursun." diyor. Diğerine de ben sahip çıkıyorum. İkinci silah benim yatağımın altında duracak. Murat'la ikimiz giriş katında aynı odada yatıyoruz. Evdekileri uyarıyorum; "Benim silahım ağzına mermisi sürülmüş, emniyeti kapalı konumda olacak kimse kimsenin silahını kurcalamasın, bir kaza olmasın." Bugünden sonra evimiz bize güven vermiyor. Bütün mahalle bizi tanıyor, yabancı olduğumuzu biliyor. Aralarında direnişçi olanlar, direnişe destek verenler

olabilir, bizi ihbar edebilirler. Korkuyoruz, eğer eve gelip bizi rehin almak isterlerse bunu yapmakta hiç zorlanmayacaklarını biliyoruz. Kendimizce hazırlık yapıyoruz ama bu hazırlık ne kadar işe yarayacak bilmiyoruz. Gergin bir gece yaşıyoruz yine. Bizimkiler erkenden odalarına çekilip yatıyor. Ben ise gözlerim uykudan kapanana kadar çay içip Arapça çalışıyorum. İçimde bir sıkıntı, gerilim… Aynı huzursuzlukla başımı yastığa koyuyorum, kaç saat uyudum bilmiyorum. Bir tıkırtıyla irkilip doğruluyorum yataktan, mutfak tarafında fısıltılar var. Beklenen misafirlerimiz evimizi şereflendirdi galiba. Başucumdan el fenerimi, yatağımın altından tüfeğimi alıyorum. Yavaşça kalkıp odanın kapısına diz çöküyorum. Ortalık zifiri karanlık. Hiçbir şey göremiyorum. Ayak sesleri, arada bir fısıltı, mutfağın önündeki koridordan, benim odama doğru yaklaşan adımlar… Evet, işte sıra bize geldi ama onlara teslim olmaya niyetim yok. En azından birini indirmek geçiyor aklımdan. Sonra belki de onlar beni vuracaklar diye düşünüyorum. Bir gölge mi gördüm ne! Koridorun diğer ucundan bana doğru geliyor. Kalbim küt küt atıyor, nişan alıyorum ama bir dakika, bu yürüyüşü bir yerden hatırlıyorum. Karşımdakinin ellerini görmeye çalışıyorum, elleri boş. Dikkat ediyorum evet gerçekten elinde silah filan yok bu karartının. Ateş etmeden önce emin olmalıyım. Feneri yakıyorum ve ne görüyorum; bizim Murat sallana sallana geliyor. Silahımı ona göstermeden yatağın altına fırlatıyorum ama geç kaldım galiba, Murat, kendisine doğrultulan namluyu fark etti. En iyi arkadaşım, bir anda bağırıp çağırmaya başlıyor, tişörtünü yırtıyor; “Eğer vurmak istiyorsan şimdi vur. Bana pusu kurma. Biliyorum, beni sevmiyorsun, beni öldürmeyi düşünüyorsun.” Onu direnişçi sandığımı anlatmaya çalışsam da beyhude, beni dinlemiyor. Gürültüyü duyan Rebvar silahını alıp yanımıza koşuyor, “Ne oldu, ne oldu?” diye bağırıyor o da. İkisini de sakinleştirmek benim işim. Önce Rebvar’a silahını bırakmasını söylüyorum. Murat hâlâ sakinleşmiş değil.

Mırıl mırıl kendi kendine bir şeyler konuşuyor. Rebvar'a durumu anlatıyorum. Sonra birlikte Murat'ı sakinleştiriyoruz ve olayı aydınlatıyoruz. Ben de neden bu kadar korktuğumu anlamış oluyorum. Efendim, geceleri Bağdat'ta elektrik kesintisi sık oluyor. Murat tuvalete kalktığında elektrikler varmış. Tam tuvaletten çıkarken elektrikler kesiliyor. Tuvaletin demir kapısını açması biraz uzun sürüyor. Ben bu esnada uyanıyorum. Murat; "Bu karanlıkta ben ne yapacağım şimdi?" diye kendi kendine konuşurken ben odanın kapısına konuşlanıyorum. Bizimki karanlıkta odanın yolunu bulmaya çalışırken ben siper alıp onu bekliyorum. Olayın aslı budur. Sonunda herkes rahat bir nefes alıyor. Murat benden özür diliyor, ben de ondan. Aslında ben Murat'ın uyuduğunu sanmış, telaşlanır diye uyandırmak bile istememiştim. Yani kendi başıma çatışacaktım! "Hadi yatalım artık, bu gecelik bu kadar adrenalin yeter." diyecektik ki, top atışları başladı. Havancıları da uyku tutmadı anlaşılan. "Rebvar, hadi sen bize bir çay yap ne olur!"

DOĞUMHANEDEYİM, PASLI SEDYENİN ÜZERİNDE BİR BEBEK

Bugün Hasen'le Bağdat'ın en büyük hastanesine gidip röportaj yapacağız. İlaç ve doktor sıkıntısı olduğunu biliyoruz. Problemleri yerinde görüntüleyip haber yapmak istiyorum. Burası bir zamanlar Bağdat'ın en iyi hastanesiymiş. Çekim için izin alma sıkıntımız da olmayacak. Hasen'in burada çalışan akrabaları var. Başhekim yerinde yok ama yetkililer, istediğimiz yeri çekebileceğimizi, hastalarla röportaj yapabileceğimizi söylüyor. Hastane, dışarıdan çok kötü görünmüyor. Büyük bir bahçesi, hatta otoparkı bile var. Ancak, polikliniklere girince manzara değişiyor; aylardır ilaç bekleyen hastalarla karşılaşıyorum. Ambargo en çok onları vurmuş. Eskiyen araç gereçler kullanılamaz halde. Hastanenin ne halde olduğunu anlamak için doktorların yüzüne bakmak yeterli aslında. Doktorlar ve hastalar, hepsi de çok çaresiz ve yorgun görünüyor. İçeride uzun kuyruklar var, insanlar umutsuzca bekledikleri bu kuyruklarda can verecek neredeyse. Muayene edilseler bile, ilaç sıkıntısını nasıl aşacaklar? İlaç bulunsa bile, bakalım zavallı insanların cebinde parası var mı? Yerler haftalardır hiç süpürülmemiş. Bir hastane böyle mi olur? Yetkililer personel sıkıntısı yaşadıklarını söylüyor. Bir görevli bizi doğumhaneye götürüyor. Elimizi kolumuzu sallayarak giriyoruz içeriye. Kimsenin bizi umursadığı yok. "Bu işte bir gariplik var." diyorum içimden. Buraya girmemiz hastalar için mahzurlu değil mi? Buraya girmemiz yasak değil mi? Hayır, hiç kimse, "Dur, nereye gidiyorsun?" diye kesmiyor yolumuzu. Ortalık kir pas

içinde, burası bir hastane değil mi? O da ne? Görevli kolumdan tutup, ameliyathaneye çekiyor beni. Hamile bir kadın eski püskü bir sedyenin üzerinde yatıyor. Doktor bana bakıyor, "İşte şimdi beni kovacak." diye düşünüyorum. Hayır, umduğum olmuyor, aksine doktor dua eder gibi ellerini havaya açıyor ve bana etrafı işaret ediyor; "Çek bunları, ne kadar kötü şartlar altında çalıştığımızı dünyaya göster." Kadına narkoz veriliyor. Çekim yaparken bir taraftan da ameliyathane diye getirildiğim yere göz gezdiriyorum. Hastanın üzerindeki spotların sadece birkaçı yanıyor. İki kötü sedye, birkaç ufak ameliyat malzemesi hepsi o kadar. Peki, cihazlar nerede, monitörler filan… Doktor gözlerimin önünde bistüriyle sezaryen ameliyatına başlıyor. Ameliyat yapmıyor da kadını ikiye bölmeye çalışıyor sanki. "Hasen, tut beni ne olur, ben yine fenalaşıyorum." Kan gördüğümden değil, bir insanın böylesine kötü şartlara mahkûm olduğunu görmekten fenalaşıyorum. Yani, gördüklerimi kabullenemiyorum, sindiremiyorum, bana ağır geliyor. Bir Müslüman kardeşimi bu şekilde görmek beni mutsuz ediyor, sarsıyor, işte bu yüzden kötü oluyorum, bütün enerjim bir anda çekiliveriyor bedenimden. Hiçbir Bağdatlı, hiçbir insan hak etmiyor bu gördüklerimi. Hasen temiz hava almam için beni pencereye çıkarıyor. Birkaç dakika orada öylece kalıyorum. Tamam, şimdi biraz daha iyiyim. Dönüyorum, ameliyathanenin önünden geçip hastaneden çıkacağım. Koridorda yaşlı bir hemşire, paslı bir sedyenin üzerine yatırdığı bebeğin ağzına, burnuna hava tutuyor. Biraz önceki kadın çocuğunu dünyaya getirdi galiba ama bebekte bir problem var, sanırım. Hemşire sanki top şişirir gibi. Bebek mosmor, bir taraftan sırtına, poposuna vururken bir taraftan da ağzına hava tutuyor. Sonunda bebeğin sesini duyuyorum. Bir anda güneş doğuyor sanki içimdeki sıkıntı dağılıyor. İyi ki doğdun bebek ama Bağdat'ta doğdun!

KERRADE SAVAŞA RAĞMEN GÜZEL

Kerrade, Bağdat'ın en lüks semtiymiş bir zamanlar. Elektronik mağazalar, sanatçı atölyeleri, büyük marketler, fast food tarzı lokantalar veya lüks restoranlar hepsi ayrı ayrı sokaklarda yer alıyor. Burası Hristiyan halkın yoğunlukta olduğu bir semt. Saddam'ın oğulları da bu semtte çok vakit geçiriyormuş. Uday, aslanlarını bu semtin kaldırımlarında çok gezdirmiş. Hasen anlatıyor; lüks oteller, eğlence merkezleri dolup taşarmış eskiden. Şimdi ne kadar hırpalanmış olsa da burayı seviyorum. Evde bunaldığımızda gezmek için hep Kerrade'yi tercih ediyoruz. Susayanlar için, köşe başlarında içi su dolu büyük toprak künkler var. Caddenin iki tarafındaki işporta tezgâhlarında kaçak sigaralar satılıyor. Büyük bir varilin içine, buzların arasına yerleştirdiği kolaları ve meyve sularını bir an evvel satmak isteyen adam aralıksız bağırıyor: " May baret, pepsi baret!" İşgalden sonra Kerrade caddelerinde yeni türeyen 'Hot Dog' büfeleri çarpıyor gözüme. Şayet patlama olmazsa, yani birkaç gün ortalık sakin olursa, aileleri alışveriş yaparken görmek mümkün bu semtte. Kerrade'nin meşhur restoranlarından birini keşfediyoruz. Bir seferinde ekip olarak yaşadığımız zor günlerden birinde bu restorana geldik biz de. Dekor girer girmez etkiliyor insanı. Mistik bir rüzgâr dolaşıyor içeride; taş duvarlar, palmiye ağaçları, yerel giysili garsonlar… Orkestranın önünde yaşlı bir sanatçı birbirinden güzel şarkılar söylüyor. Birkaç saatliğine de olsa bir savaş ülkesinde olduğumuzu unutuyoruz. Çevremizdeki güzel giysili insanlar da sanıyorum savaş atmosferinden kurtulmak için kendini buraya atıyor. Kısa süreli bir rahatlama, sahte bir özgürlük ortamı… Eski mutlu günler geri döner mi?

KERRADE'NİN HUZURUNU KAÇIRANLAR

Şimdilerde Coniler Hummerleriyle sürekli ring yapıyor Kerrade'de. Biraz nefes almak için bu semtte gezinen insanları rahatsız etmekten başka işe yaramıyorlar. Üstüne üstlük arabalarının arkasına Arapça, 'Beş metreden fazla yaklaşırsan ölürsün!' diye yazmışlar. İkili gezen davetsiz misafirler, ağır makineli silahlarının namlusunu halkın huzurunu dağıtmak için doğrultuyor. İşte bir tanesi gelip hemen arkamda durdu. Kerrade'de trafik yine çok sıkışık. Bu sıkışıklık onların aleyhine. Durumun farkındalar zaten, trafikte sıkışıp kalmış, hareket edemeyen iki Hummer, onları havaya uçurmak için bekleyen direnişçileri çok mutlu eder. Eğer şu an yakınlarımızda park etmiş bombalı bir araç varsa, korkunç bir patlama kaçınılmaz. Arabayı ben kullanıyorum, Murat telaşla bağırıyor; "Hadi çabuk uzaklaş şunların yanından." Sonunda Hummer sirenlerini çalıştırdı, tamponunu tamponuma dayadı. Hafif hafif beni itiyor. Camdan kolumu çıkarıyorum; "Yapma kaçacak yerim olsa kaçarım." diye işaret ediyorum. Coniler ne kadar can derdindeyse ben de o kadar can derdindeyim. Bağdat sokaklarında her gün kaç bomba yüklü aracın patlatmak için hedef aradığını düşünmek bile istemiyorum. Belki birkaçıyla aynı kırmızı ışıkta bekliyor, aynı büfenin önünde durup su alıyoruz. Bir ara sağ tarafımda bir boşluk buluyorum. Ani bir manevrayla kaçıyorum Hummerlerin önünden. Henüz tehlikeyi atlatmış değiliz. Ne kadar uzaklaşırsak o kadar iyi. Önüme

çıkan ilk ara sokağa dalıyorum. Murat'la birbirimize bakıyoruz. Murat'ın yüzü bembeyaz. Derin bir nefes alıyoruz. Sokakta biraz bekleyip Hummerlerin iyice uzaklaştığından emin olunca yolumuza devam ediyoruz. Arabanın içindeki sessizlik birkaç dakika sürüyor. Kendimize geldiğimizde Murat; "Yahu, altı üstü marketten bir şeyler alacağız. Az daha havaya uçacaktık." diyor şaşkınlıkla. Biz bugünlük atlattık tehlikeyi ama her gün onlarca insan bu sondan, evlerine ceset torbasında gitmekten kaçamıyor. Bir sonraki gün aynı yerden geçiyoruz. Dün başımıza gelenleri unutmadık, çok dikkatliyiz. Bir patlamayla karşı karşıya gelmemek için dua ediyoruz. Tam bu esnada kulaklarımızı sağır eden korkunç bir ses ve beraberinde toz, duman bulutu… Sanki deprem oluyor, arabamız sarsılıyor. Şok içindeyiz, herkes birbirine "Bir şeyin var mı?" diye soruyor. Hepimiz iyiyiz çok şükür ama birazdan karşılaşacağım tablo gözümün önünde belirmeye başlıyor. Umarım yanılıyorumdur. Arabadan çıkıyorum. Patlama sağdaki sokakta olmuş. Kameramı açıp toz bulutunun geldiği yöne koşuyorum. Çevreme bakıyorum, ters şeride girmiş gibiyim. Herkes bana doğru geliyor, ben onların kaçtığı yöne gidiyorum. Az ileride ne büyük bir cehennemle karşılaşacağım düşüncesi ruhumu ürpertiyor. Yüzünden kanlar akan bir genç kız görüyorum koşanlar arasında. Bir korku filminin içinde miyim Allah'ım? Başka bir adam kopan parmaklarını gazetenin içine sarmış, koluna giren iki kişinin yardımıyla en yakın hastaneye yetişme telaşında. Bir anne, iki küçük çocuğunu neredeyse uçurarak götürüyor. O taraftan gelenleri gördükçe patlamanın boyutunu anlayabiliyorum. Duman bulutunun yerini simsiyah bir is aldı. Çevremde elbiseleri tutuşmuş insanları, onları söndürmeye çalışanları, panik içinde yardım isteyenleri, ağlayanları, çıldırmış gibi sağa sola koşuşan insanları, hareketsiz yatanları görüntülüyorum. Yerde yatan bir

yaralıyla göz göze geliyoruz, kanlar içindeki yüzünden ancak gözlerini seçebiliyorum. Üzeri paramparça bu adam son bir hamle ile beni paçamdan yakalıyor, kalan son enerjisini bunun için harcıyor belki. Adam konuşamıyor ama gözleri ile bana "Kurtar beni!" diyor. Kameramı omzuma asıyorum; "Rebvar, koş bizim arabayı getir." Rebvar arabayı sokağın girişine yaklaştırıyor, ben sırtıma aldığım adamı sokağın başına getiriyorum ama başlangıçta hareket eden bu zayıf ve çaresiz adam artık hiç hareket etmiyor. Ellerim ayaklarım bir anda zangır zangır titremeye başlıyor. Daha önce böyle bir tabloyla karşılaşmamıştım ki, karşılaşmayı bırakın, aklıma bile gelmezdi ki? Yavaşça elimi adamın boynundaki şah damarına götürüyorum. Titreyen parmaklarımla boynunda bir basınç, bir tıkırtı, bir hareket arıyorum, bulamıyorum. Bir daha deniyorum, "Hadi abi, gayret!" diye bağırıyorum. Yok, atan bir damar yok. Allahım sen bana yardım et diye bağırıyorum, Rebvar beni omzumdan tutup geri çekiyor; "Abi bırak, yapacağın bir şey yok, bırak adamı." Ellerimde hayatını kaybeden adamın yakınları bize doğru koşuyor. Üç iri yarı adam yanımıza gelip cenazeyi kucaklıyor; "Bir ümit biz onu hastaneye götüreceğiz." deyip kayboluyorlar kalabalığın arasında. Ayakta duracak halde değilim. Üstüm başım, kameram, ellerim, her yerim kan içinde. Birileri beni de hastaneye götürmeye kalkışıyor. Rebvar koluma giriyor; "Hadi abi, şu patlama yerine yeniden gidelim. Sen bir iki dakika daha çekim yap, ben de bakayım belki birilerine yardım ederim." Olay yerine tekrar dönmek istemiyorum ama galiba konuşamıyorum. Rebvar'ın beni sürüklemesine karşı koyamıyorum. Yeniden kıyametin koptuğu yerdeyim, ilk geldiğimde burada hiçbir şey görmediğimin farkına varıyorum. Saldırı bir kiliseye yapılmış. Pazar ayinine başlandığı anda iki ayrı tarafa park edilen iki araç aynı anda patlatılmış. Yandaki evler alev

alev yanıyor. Kilise kısmen göçmüş, çevresine parkeden onlarca araba kullanılamaz hale gelmiş. Papazı görüyoruz bir ara, patlamadan o da nasibini almış. Başından kanlar akıyor, cübbesi kan içinde ama yaralılara yardım etmeye çalışıyor. Birkaç dakika önce içeride huzur içinde ayin yapan insanlar bir anda ölümle tanıştı. Bu kargaşa daha ne kadar sürecek?

KAHROLDUĞUM GÜN

Patlamaların ardı arkası gelmiyor. Öyle ki, ne zaman, nereyi patlatacaklarını bile az çok tahmin eder hale geldik. Sabah alışveriş için dışarıya çıktık. Bir resmi kuruluş binasıydı galiba, fazla dikkat etmedim. Önünde onlarca genç sıraya girmiş, ellerinde formlarla iş başvurusu için bekliyor. Murat'a dönüp; "Bak burayı yakında patlatırlar." diyorum. (Dilim kopsaydı da demez olaydım.) Devam ediyoruz, neden bilmiyorum, bir kez daha arkamı dönüp gençlere bakmak istiyorum, bakıyorum da. İçimden onları uyarmak geçiyor, bahçe duvarının dışında değil de içinde sıraya girseler daha güvende olacaklar. Eve varmadan bir patlama sesiyle tüylerim diken diken oluyor. Ellerimi açıp yalvarıyorum; "Ne olur Allah'ım biraz önce geçtiğimiz cadde patlatılmış olmasın. Hasen arabayı hızla o yöne sürüyor. Tekrar aynı caddedeyiz. Derin bir oh çekiyorum. Gençler hâlâ orada, hiçbir şeyden habersiz beklemeye devam ediyor. Sesin geldiği yönü tayin etmeye çalışıyoruz. Yine patlayan bir araba… Amerikalılar biz gelinceye kadar patlama olan caddeyi ve o caddeye çıkan bütün ara sokakları kesmişler. Arabamızı park edip olay mahalline doğru ilerliyoruz. Yine onlarca masum hayatını kaybetmiş. Görevliler bir yandan yanan arabaları söndürüyor bir yandan cesetleri ve parçalarını topluyor. Amerikan askerleri için bu alışıldık bir sahne, hepsi çok rahat görünüyor. Elleri tetikte, bir an önce çalışmaların bitirilmesini bekliyorlar. Çekimi birkaç dakikada bitirip bu acılı yerden ayrılmak istiyorum. Her köşede hıçkırıklara boğulmuş anneler, eşler, çocuklar dizlerini dövüyor,

baygınlık geçiriyor. Bu sahnelere dayanacak gücüm kalmadı artık. Sadece patlayan arabaları çekip arkamı dönüp caddeden çıkmak için yürüyorum. Gözlerimi kapatıyorum ama bu Bağdat'ta olduğum gerçeğini değiştirmiyor. Bu şehrin her santimetre karesinde acı var. Birinden kaçsan diğeri karşında bitiveriyor. Arabamıza yaklaştık derken, "şişt şişt" diye bir ses duyuyorum. Çevreme bakıyorum sesin nereden geldiğini kestiremiyorum ama bana seslenildiğini hissediyorum. Daha iki adım atmadan aynı sesi tekrar duyuyorum. Durup çevreme bakıyorum. Uzun boylu dev gibi bir Bağdatlı kadın simsiyah çarşafının arasından iki parmağını çıkartmış, "Buraya gel." diye işaret ediyor. Ona doğru yöneliyorum ama bir tuzak ihtimalini düşünen Hasen kolumdan tutup geri çekiyor; "Ne yapıyorsun? Sakın gitme!" Ama gitmem gerektiğini hissediyorum. Ya bir derdi varsa, onu yüzüstü bırakamayız. Birlikte kadına yaklaşıyoruz, Hasen biraz sinirli; "Ne var, ne istiyorsun?' diye çıkışıyor. "Yanındaki yabancı mı?" diye soruyor kadın. Hasen iyice sinirleniyor; "Evet, niye soruyorsun?" Kadın hiç istifini bozmuyor ve paçasına yapışmış üç küçük çocuğu göstererek, "Çocuklarım günlerdir doğru dürüst bir şey yemedi. Paraya ihtiyacım var. Eşim kayıp, ailem dağıldı. Çaresizim, o yabancıda para vardır. Söyle ona, bana biraz para versin. Çocuklarım için, yoksa çocuklarım ölecek." Çocuklar iyice zayıflamış, ayakta durmakta zorlanıyorlar. Ağlayacak dermanları bile yok. Hasen'in tercümesine gerek yok. Ben anlayacağımı anladım zaten. Elimi cebime atıyorum. Sadece 50 dolarım var. Hiç düşünmeden çıkarıp kadına uzatıyorum; "Al, sen benim ablamsın, başka bir ihtiyacın varsa söyle, çocukların ihtiyacı varsa doktora gidelim." Dağ gibi kadının dudaklarından sadece dualar dökülüyor. İşte savaşın insanları düşürdüğü durum. Arkamı dönüp ayrılıyorum. Kadının dualarını sokağın başından duyabiliyorum.

GARİP BİR HAVAN SALDIRISI VE ÖLÜMLE DANS

Her sabah rutin hale gelen Bağdat ringimizi yapıyoruz. Olay çıkabilecek kritik noktaları tek tek kontrol ediyoruz. Patlamalar genellikle sabah saatlerinde oluyor. Bir taraftan patlama olmaması için dua ediyoruz, diğer taraftan olursa da yanımızda olmaması için. Rehin alınıp kafamızın kesilmesinden sonra, başımıza gelebilecek en kötü olay yanımızda bir arabanın infilak etmesi olurdu şüphesiz. Sürekli bir tedirginlik, gerginlik içindeyiz. Gözümüzü dört açmış yanımıza yaklaşan şüpheli araçlardan uzaklaşmak için olmadık yollar deniyoruz. Bir ara yolu şaşırıp Bağdat-Felluce otobanına çıktık. Murat; "Çıkmışken şöyle bir tur atarız. Bakarsın önümüze bir iş düşer." demeye kalmıyor, ileride yolun üzerinden yükselen siyah dumanları fark ediyoruz. Siyah duman, bize sadece patlamayı ve yanan arabaları çağrıştırıyor. Yola devam etmeye kararlıyız. Az ileride bir konteynır yanıyor. Çevrede tedbir almış Hummerlere bakılırsa konteynır Amerikalılara ait. Hummerin üstünde, dürbünle ortalığı gözetleyen asker bizi çoktan fark etti. Biraz daha yaklaşıyoruz ve Hummerin üzerindeki A4 ağır makineli tüfeğin üzerimize doğrultulduğunu görüyoruz. Asker yavaşlamamız için eliyle işaret ediyor. Hızımızı iyice düşürdük, dörtlü sinyalleri yaktık, yaklaşık elli metre kala arabamızı durdurduk. Olay yerine gelen ilk gazeteciler biziz. Asker sinirli, devam etmememiz için bizi zorluyor, ateş edecekmiş gibi yaparak uzaklaşmamızı istiyor. Ölüme ne kadar yakın olduğumuzu, hayatımızın o askerin işaret

parmağının ucunda olduğunu ikimiz de biliyoruz. Ani bir hareket yaparsak şayet, o asker, bütün mermilerini üzerimize boşaltmakta tereddüt etmeyecek, bunu da biliyoruz. Murat ve ben çok yavaş hareketlerle kapıları açıyor, yavaşça arabadan iniyor, önce iki elimizi havaya kaldırıyor, sonra dürbünle bize bakan askere boynumuzda asılı kimliklerimizi gösteriyoruz. Bagajdaki kameramı almaya tereddüt ediyorum. Asker, silah çıkardığımı zannedip üzerime ateş açabilir, bu ihtimal bile dizlerimi titretmeye yetiyor. Askerlerden biri elini kaldırıyor da rahatlıyoruz. Gazeteci olduğumuzu anlamıştır diye umarak, ellerim havada arabanın arkasına yöneliyorum. Önce bagajı işaret ediyorum, sonra yavaş yavaş bagaj kapağını açıyorum ve kameramı çıkarıp askere gösteriyorum. Asker eliyle "Gelebilirsiniz." işareti yapıyor ve ikimiz de derin bir oh çekiyoruz. Artık olay yerine yaklaşabiliriz. Askerler itfaiyenin gelmesini bekliyor. Sonra konteynırdan geriye kalanları bir çekiciye yükleyip götürecekler. Vakit kaybetmeden çekime başlıyorum. Otobanın bir tarafında sazlık, diğer tarafında birkaç evden oluşan küçük bir mahalle var. Otobanda konvoy halinde giderken direnişçilerin roketatarla kendilerine ateş ettiğini ve bir konteynırın isabet aldığını anlatıyor askerler. Önce itfaiyeyi ardından olay yerine koşan yerel gazetecileri görüyoruz. Murat'a dönüyorum; "Benim işim bitti, gidebiliriz." diyorum ve tam o saniyede, o tanıdık sesi yeniden duyuyorum. Sinsi bir ıslık sesi… Havan topunun namludan çıkarken çıkardığı ses… "Havan geliyor." demeye kalmadan karşı taraftaki evin bahçesinde meydana gelen büyük bir patlama ile irkiliyoruz. Askerler neye uğradıklarını şaşırıyorlar. Panikleyen A4'çü biraz önce bahçesine havan düşen evi gelişi güzel taramaya başlıyor. Olayın seyri nasıl da değişti; basit bir konteynır yangını saniyeler içinde nasıl bir çatışmaya dönüştü? Ben şoka girmiş bir şekilde olayı görüntülüyorum. Amerikan askerinin bahçesine havan düşen evi niye taradığını anlamaya çalışıyorum. Adamcağızın

önce bahçesi mahvoldu, sonra evi. Umarım bu kocaman mermiler evdekilere isabet etmemiştir diye dua ediyorum. Askerler bununla da yetinmiyor, bir anda oluşturdukları beş kişilik timle eve doğru harekete geçiyorlar. Önce ateş ederek bahçe kapısını açıyor, ardından beş dakika önceye kadar her şeyden habersiz evinde oturan zavallı Iraklıyı tutukluyorlar. Kelepçeyi yetersiz bulmuş olacaklar ki, adamcağızı yüzüstü yolun ortasına yatırıyorlar. Bu esnada, sazlığa gizlendiğini sandığım havancı yeni bir atış yapıyor. Bu sefer havan daha geriye düşüyor, bir atış, bir atış daha, ardı arkası gelmiyor. Ortalık tam bir cehenneme dönüşüyor. Havanlardan biri Hummerlerin yakınına düşüyor. Kayıttan hiç çıkmadan çekime devam ediyorum. Murat etrafı kolluyor, bir taraftan da İstanbul'u arayıp haber yazdırmaya çalışıyor. Üzerimize yağmur gibi havan iniyor sanki. İşin kötüsü, havancı her yeni atışta hedefe biraz daha yaklaşıyor ve Hummerlere yakın olduğumuz için bizi de ölüme yaklaştırıyor. Bir ara inleme sesi duyuyorum ama nereden geldiğini kestiremiyorum. Sonra bir anda yerde kıvranan Iraklı gazeteciyi fark ediyorum. Son düşen havanın bir parçası meslektaşımızın ayağına isabet etmiş. Murat'a sesleniyorum; "Çabuk buraya gel!" Yerde yatan gazeteciyi işaret ediyorum; " Hadi ona yardımcı olalım." Murat, askerlerden birinin yakasına sarılıyor, neredeyse yalvarıyor; "Lütfen arkadaşımıza yardımcı olun." Sağlık personeli çantasıyla yaralının yanına geliyor. Asker ilk müdahalesini yapıyor ve gazeteciyi yoldan geçen bir arabayla hastaneye gönderiyoruz. Daha fazla beklememizin faydası yok ama havanlardan bir tanesinin sonunda Hummerlerden birine isabet edeceği gibi bir his var içimde. Ayrılmak istemiyorum. Böyle bir görüntüyü kaçırdığıma üzüleceğimi biliyorum. Olay yerine sevk edilen tanklar ve helikopterler çevremizde dolaşıyor ama bir türlü havancıyı bulamıyor. Havancı benim sandığım gibi sazlıkların arasında değil belki de. Helikopterleri fark edip uzaklaşmış da olabilir. Askerler

bizden şüphelenmeye başlıyor; içimizden biri direnişçi olabilir pekâlâ ve havancıya koordinat verebilir. Olay yerinden hemen uzaklaşmamızı istiyorlar. Biraz ağırdan alıyorum. İçimden bir ses kayıttan çıktığım an Hummerlerden birinin vurulacağını söylüyor ama işte, karşımızda Amerikalı askerlerin olduğunu unutuyoruz; aynı uyarıyı ikinci kere yapmıyor, üzerimize uyarı ateşi açıyorlar. Murat bu esnada beni hayretler içinde bırakan bir hareketle önüme geçip vücudunu benim için siper yapıyor. Bunu asla ve asla unutmayacağım. Askerlerin bize sadece birkaç saniye süre tanıdığından ve sonraki atışın artık uyarı maksadı taşımayacağından eminiz. Muratla birlikte hayatımızın en hızlı koşusunu yapıyoruz, arabaya binmemizle uzaklaşmamız bir oluyor. Yolda Murat'a soruyorum; "Üzerimize ateş açılırken niye önüme geçtin?" "Seni bekleyen bir eşin ve kızın var. Benimse sadece annem ve babam var." diyor.

SADDAM'IN UNUTULAN ASKERLERİ

Bağdat'ta bir semt var. Ne şehirde bir hafta kalıp, otelden hiç çıkmadan haber hazırlayan gazeteciler bilir bu semti ne de televizyon seyircisi. Bağdat hep patlayan bombalardan ibaret gibi gösterilir çünkü. Saddam'ın İran-Irak savaşında şehit olan askerlerin aileleri ve gazi olarak dönenler için kurduğu semtte sokakların temizliği, düzeni dikkatimizi çekiyor. Gazi de olsa askerlerin yaşadığı nasıl da belli. Biraz daha ilerleyince manzara bir hastane bahçesini andırıyor. Koltuk değneğiyle, tekerlekli sandalyeyle dolaşan ne kadar çok insan var. Gözlerini kaybeden bir gazi, koluna giren küçük oğluyla gezintiye çıkmış. Çok sessiz ve sakin bir sokaktayız. Belli ki uzun zamandır hiç arayıp soranları olmamış. Beklenmedik misafirler bir anda dikkat çekiyor. Çevremizde toplanan yorgun askerler bize "Hoş geldiniz." diyor. Ziyaretimizin onları sevindirdiğini söylüyorlar. İşte savaşın farklı bir yüzü. Her biri bir uzvunu kaybetmiş yüzlerce insan, kendileri için oluşturulmuş bir semtte kader ortaklığı yapıyor. Hepsinde savaşın bıraktığı silinmez izler var. Saddam'a kızgınlar; çünkü yıllarca ne için savaştıklarını bile bilmediler. Ancak hangisi daha iyi? İşgalden sonra devlet kendilerini unutmuş, maaşlarını bile alamaz olmuşlar. Ne hastaneye gidebiliyor ne de ilaç alabiliyorlarmış. Ellerinden gelse çıkıp çalışacak, ailelerine bakacaklar ama işte hepsinin bir uzvu kayıp… Bu yokluk günlerinde evlerini birbirlerine açmışlar, ellerindeki bir lokma ekmeği paylaşarak yiyorlar. Cephede bacaklarını kaybetmiş bir gazi bizi evine davet ediyor, misafiri olmamızı istiyor. Kendisine yük olmaktan çekinsek

de bu içten davete karşı koyamıyoruz. Ev sahibimiz, Saddam'ın ordusunda general olduğunu söylüyor ve şimdi düştüğü durumu görüntülememizi istiyor. Eve giriyoruz; duvarlarda birbirinden güzel tablolar var. Gazi olduktan sonra kendisini resim yapmaya adamış. Tablolarda özlediği hayat… Resim yapmak bir nevi terapi onun için. Küçük bir kız giriyor içeriye, "Hoş geldiniz." diyor. Elindeki tepsiyi uzatırken biraz mahcup görünüyor; kim bilir neler ikram etmek isterdi misafirlere ama sudan başka ne var ki ellerinde? Sularımızı içiyoruz. "Çok teşekkür ederim küçük hanım." diyorum "Ne kadar güzel bir su böyle. Sen de çok güzelsin." Yanakları kızarıyor, seviniyor, minik bir tebessümle karşılık veriyor. Babasıyla sohbete devam ediyoruz. Küçük kızın görevi, babasının yaptığı resimleri satmakmış. Her gün evlerine yakın bir caddeye tezgâh kuruyor ve resimlere müşteri bekliyormuş. Haftada bir veya iki resim satabilirse ne âlâ, ekmeği kaptığı gibi eve koşuyormuş. Hiç resim satamadığı hafta ne yapıyor, hangi duygularla evine dönüyor? Küçücük bir baş; yorgun ama gururlu… Onun babası askerdi, o da bir asker kızı, o zaman yılgınlığa düşemez. Umudunu resimlerine bağlayan babanın derdi boyaların bitmek üzere olması. Yeni boya alamıyor. Eğer gecikmiş maaşları ödenirse, bir kısmını boya için ayıracak. Böylece maaş tükenip de yine parasız kaldıklarında küçük kızı resimlerini satıp eve ekmek getirebilecek. Yine de şükrediyor asker, "Hiç bir şeye ihtiyacımız yok." diyor, " Bu günler geçecek." İnancını hiç yitirmemiş. Dünyada kaç insan bu sabrı gösterebilir? Yokluk içinde yokluk. Bir savaştan çıkıp diğerine giriyorlar. Yorgun asker, başlangıçta savaşlardan konuşmak istemiyor ama bu ülkede sohbet hangi mevzunun etrafında dönebilir? "Kendi topraklarımızda esiriz. Evimizin içinde bile güvende değiliz. Sabrımız kalmadı, gücümüz bitmek üzere." Ayaklarına vuruyor, "Daha iyi olabilirdik." diyor. "Eski günlerimize ne zaman döneriz veya dönebilir miyiz? Dönersek biz görebilir miyiz, Allah bilir…"

Generalle vedalaşıp kapıya yöneliyoruz. Oğluyla yürüyen âmâ asker bahçe kapısında bizi bekliyor. Heyecanlı ve sabırsız görünüyor. Kafasını sağa sola çevirerek konuştuklarımızı duymaya çalışıyor. Aramızdaki mesafeyi kestirmeye çalışıyor belli ki… İlk atağı ben yapıyorum; selam verip tokalaşıyorum, halini hatırını soruyorum. Kederli duruşu bir anda değişiyor. Yüzünde geniş bir gülümseme beliriyor. Bir adım daha yaklaşıp koluna giriyorum. Bir tarafında oğlu, diğer tarafında ben varım artık. Birlikte yürüyoruz Nereden geldiğimi, burada ne iş yaptığımı, korkup korkmadığımı, hatta Bağdat'ı beğenip beğenmediğimi soruyor. Beğendiğimi söylüyorum. Savaşta gözlerini kaybeden asker; "Daha önceden daha güzeldi." diyor, "Ben bu şehre âşıktım. Şimdi her yerde patlamalar, ağır bombardımanların, çatışmaların verdiği hasar, bakımsızlık, sokaklarda kol gezen ölüm korkusu… Bağdat'ın bu halini göremediğim için seviniyorum. Gözlerimi kaybetmeseydim kahrımdan ölürdüm."

HASTALANDIK

Bağdat'a geleli yaklaşık üç ay oldu. Türkiye'deyken severek yediğimiz her şeyden uzağız burada. Sofra alışkanlıktan kuruluyor, bir iki lokma alan çekiliyor. Bu süre içinde on altı kilo vermişim. Kendimi eskisi kadar güçlü hissetmiyorum. Aynaya bakmak istemiyorum, bakamıyorum da. Şahit olduğumuz ıstırap bizi psikolojik olarak da bitirmek üzere. Boş kaldığım zamanlarda, "Ne yapabilirim?" diye düşünmekten yoruldum. Bu büyük yangının karşısında kendimi karınca gibi hissediyorum. Avucumdaki bir damla suyu nereye bıraksam diye düşünüyorum. Eskisi gibi geniş bir insan değilim artık. Gördüğüm her patlama, girdiğim her çatışma, çektiğim her ceset kalbimde derin izler bırakıyor. Hayatımın sonuna kadar taşıyacağım izler… İlk hastalanan Murat oluyor. Bütün gece, ateşler içinde sayıklıyor. Ülkemizde olsaydık hastaneye götürebilirdik onu ama burada gece yarısı dışarı çıkarsak, sağ olarak eve giremeyiz. Murat'ı sakinleştirmeye çalışıyorum, sözlüsünü hatırlatıyorum ona. Murat ise sürekli ölümden bahsediyor. Uzun süren bir gecenin ardından Kerrade'deki Hrıstiyan hastanesine götürüyoruz Murat'ı. Acil serviste hemen bir serum bağlıyorlar, kısa sürede toparlanıyor ve kendimize iyi bakma kararı alıyoruz beraberce. İyi bakalım ama nasıl? Bağdat'ta çalışan banka olmadığı için şirket, İstanbul'dan gelen gazetecilerle veya tanıdıklarla para gönderiyor bize. Son paramızla bir miktar makarna ve patates alıp koyduk eve. Dört gözle İstanbul'dan

gelecek bir tanıdık bekliyoruz şimdi. Paramız, önümüzdeki hafta bir gazeteci ekibiyle gelebilir. Patates ve makarna tükendi. Bugüne kadar şebeke suyu içmedik; çünkü savaşta vurulan şebekelerden gelen suyun son derece tehlikeli olduğunu, içine kimi yerlerde lağım karıştığını biliyoruz ama sonunda çaresizlikten musluk suyu içmeye başlıyoruz. Yine de moralimiz yerinde. Paramız gelince bu sıkıntılı haftanın acısını çıkaracağız. Paramız gelince neler yiyeceğimizi planlayarak kendi kendimizi motive ediyoruz. Birkaç gün önce vücudumda oluşmaya başlayan kabarıklıkları da sivilcedir diye geçiştiriyorum ama bir iki gün sonra onların sivilce değil çıban olduğunu fark ediyorum. Başparmağımın ucu kadar büyüyen çıbanlar beni korkutuyor. Ne yapacağımı bilemiyorum. Sağlıksız yiyecekler ve şebeke suyundan ne hale geldik? Yarın günlerden cuma. Bağdat'ın en güzel günlerinden biri. Paramızı getirecek ekip yarın geliyor. Yarın zengin olacağız. Hayalini kurduğumuz ziyafeti çekebiliriz yarın ama bugün çok halsizim. Hasen benim için patates kızartmış, harika kokuyor ama hiç bir şey yiyecek halim yok. Ayakta durmakta güçlük çekiyorum. Bu gece benim için zor olacak. Ertesi gün, Rebvar Erbil'de yaşayan ailesinin yanına, Hasen de Bağdat'ın uzak bir köşesinde oturan ailesine gitmek için hazırlanıyor. İkisi de sevinçli ama yanıma gelip "İstersen kalabiliriz, bir şeye ihtiyacın olursa yanında oluruz." deme nezaketini gösteriyorlar. Onlar bu kadar sevinirken kalmalarını isteyemem. Bu akşam Murat'la yalnızız. İkimizin de tadı yok. Uyuyorum ama bir saat sonra şiddetli bir baş ve diş ağrısıyla yerimden fırlıyorum. Beynim şakaklarımdan fırlayacak gibi, kalkıyorum başım dönüyor, oturuyorum midem bulanıyor. Ne yapacağımı şaşırmış durumdayım. Bütün vücudum titriyor. Öleceğimi zannediyorum ve sonunda bayılıyorum. Ertesi gün Hrıstiyan hastanesindeyim, Murat'ın hastalığına yakalanmışım

ben de; stres, yorgunluk ve zehirlenme. Hastanede kalmam gerekiyor. Beni müşahade altında tutacaklar. Rahibe hemşireler bana çok iyi davranıyor. İçlerinden biri, yaklaşık 80 yaşında belki, " "Niye ülkene dönmüyorsun, yazık sana." diyor. Serum yavaş yavaş kanıma karışırken sadece başımı sallıyorum. Uzun zaman sonra ilk defa deliksiz bir uyku uyuyorum.

TUVALETTE YALNIZ YAŞAYAN IRAKLI KADIN

Devlet dairelerinin çoğunlukta olduğu bir semtteyiz. Eskiden caddelerde işe gidip gelen düzgün giyimli, efendi insanlar yürür, parklarında çocuklar cıvıldaşırmış. Amerika en ağır bombardımanlardan birini burada gerçekleştirene kadar tabii. Şimdi gördüğümüz nedir? Bir hayalet semt… Ama ilginç bir şey var burada, yıkıntılarda bir hareket, bir kıpırtı, hayat emaresi… Kim bunlar, hayaletler mi? Elbette hayır, evsiz, barksız kalmış Iraklılar… Tercümanım anlatıyor; çevre illerde, ilçelerde işleri bozulan, evini kaybeden, çatışmaların sürdüğü diğer şehirlerden kaçan çaresiz insanlar bunlar. Yeni bir hayat ararken, son çare enkaza sığınmışlar. Bağdat hem cehennemin orta yeri, hem umut kapısı… Binalardan birinin içine giriyorum. Vurulmuş, yanmış, bir yarısı ayakta, diğer yarısı çöktü çökecek. Duvarlar, tavan simsiyah, içeride ağır bir is kokusu… Bu enkazda kaç ailenin yaşadığını saymakta güçlük çekiyorum. Her köşede bir aile var. İplerin üzerine astıkları örtülerin arkasında onların evi var, mahrem alanları… Bu şekilde otuza yakın odacık görüyorum. Çocuklar, çocukluğu unutmamış neyse ki, koşuşturup oynuyorlar ama nasıl bir oyun? Ellerindeki çubukları tüfek gibi tutarak birbirlerine ateş ediyorlar. Arada bir, seni vurdum, çık oyundan diye bağrışıyorlar. Az ileride bir kadın leğende oğlunu yıkıyor. Çocuk, herkesin gözü önünde yıkanmaktan rahatsız, iki eliyle sımsıkı önünü kapatıyor. Başka bir kadın kendi köşesinde

tüpün üzerine koyduğu tencerede bir şeyler kaynatıyor. Küçük kızları çevresine toplanmış, hem annelerini seyrediyor hem de ekmek parçalarını dişliyor. Çok zayıf bir kadın geçiyor önümden. Eteği yırtıklar içinde. Teni görünmesin diye üst üste üç etek giymiş. Elinde su kovaları var. Belli ki 'ev' saydığı bu harabeyi temizleyecek. Hepsi çok yorgun görünüyor. Birkaç aile reisiyle konuşuyoruz. Ailelerini bu kötü yerde yaşattıkları için kendilerinden utandıklarını söylüyorlar ama gerçekler ortada; onlar burayı bile zor buldular. Yoksa, iki de bir gelip de çökme tehlikesini hatırlatan ve binadan çıkmalarını isteyen polise niye direnSinler? Kapısız, bacasız evlerde eşlerini ve çocuklarını yalnız bırakmaktan korkuyorlar ama yine de geçimlerini gece temin ediyorlar. Benzin istasyonlarından bidonlarla aldıkları benzini, gündüz sıraya girmek istemeyenlere cüzî bir kârla satıyorlar. Bu, çok az bir para olsa da onunla yetinmeyi öğrenmişler artık. Binada elektrik, su yok. Akşam olunca bambaşka bir karanlık çöküyor insanların üzerine. Yangınla simsiyah olan duvarlar arasında yitip gidiyor herkes.

Orta yaşın üzerinde bir kadın bizi evine davet ediyor. 'Evim' dediği yer eskiden burada çalışan memurların tuvaletiymiş. Iraklı kadın, tabanı çevreden bulduğu kartonlarla kapatmış. Üç küçük çocuğuyla bir tuvalette yaşamaya mecbur kalmış. Amerika'ya lanetler yağdırıyor. Geceler onun kâbusu olmuş. Tuvaletin kapılarını birileri söküp götürdüğü için, o da bir perdeyle kapı yapmış kendisine. Kocası bir yıldır kayıp, köyde kendilerine sahip çıkacak kimse bulamayınca bir umut diye yola düşmüş o da. "Bağdat'ta çalışırım, bir lokma ekmek bulurum." demiş ama şimdi yavrularını yalnız bırakıp bir yere ayrılamıyor. Kocası günün birinde çıkıp gelse onu nerede arayacak, bu tuvalet köşesinde onu nasıl bulacak? Komşu kadın giriyor araya; "Eğer bizler bir şeyler getirip vermezsek bunlar burada ölür kalır da kimsenin

haberi olmaz." Kadın yüzünü yere eğiyor yavaşça. Köyde mutlu bir hayatları varmış. Ne zaman ki Amerikalılar gelmiş, rüya bitmiş. Şimdi bu köşede, her an biri perdeyi kaldıracak ve onlara zarar verecek korkusuyla gözlerini kırpmadan bekliyor. O hikâyesini kısaca özetliyor; "Birkaç küçük eşyam vardı. Onları da sattım gitti, geriye Allahtan başka kimsemiz kalmadı." Ben yine ağlamaklıyım, yine boğazıma bir şeyler düğümleniyor, yine konuşamıyorum. Bu hal rahatsızlık veriyor artık. Ağlamamak için kendini tutmak eziyet veriyor. Yutkunuyorum, toparlanmaya çalışıyorum. Kadının son sözünde takılıp kalıyorum; "Allah'tan başka kimsemiz kalmadı." Elimi cebime atıyorum, kadına bir elli dolar uzatıyorum. Almak istemiyor. Tercümanım devreye giriyor; "Al o parayı, o da Müslüman, helâldir al…"

FELLUCE'DE DEVİR TESLİM

Amerikalılar, Felluce'de kontrol altına aldıkları bir köprüyü Milli Ordu'ya teslim edeceklerini duyurdular. Basın açıklaması da yine köprü de olacak. Murat ve tercümanımızla Felluce yolundayız. Amerikan askerlerinin şehirden çekilmelerinin ardından, güvenliği Milli Ordu'nun sağlayacağının bir işareti bu devir teslim. Hatta Felluce için minik bir zaferden bile söz edilebilir. Amerikalılar bu şehrin sokaklarında kendilerini hiçbir zaman güvende hissedememişlerdi. Halk onlara bir türlü boyun eğmedi. Daha fazla zayiat vermek istemeyen işgalciler çareyi burayı tamamen boşaltmakta buldu. Felluceliler için güzel bir gün, benim için de öyle. Bu şehre girerken içimi farklı bir heyecan kaplıyor. Felluce bir parçam gibi, ona zarar geldiğinde benim de canım yanıyor. Köprünün yerini erkenden sorup öğreniyoruz. Devir teslim esnasında kendimize sağlam, güvenli bir yer bulmakta fayda var. Böyle yerlerde ne zaman ne olacağını kestirmek imkânsız. Çatışma çıkabilir veya biri gelip kendini patlatabilir. Hazırlıklı olmalıyız. Bir saldırı ihtimaline karşılık kaçış yollarını ve saldırının gelebileceği yönleri tahmin etmek zorundayız. Yanlış yerde durmak hayatımıza mal olabilir. Evet, köprünün başındayız. Karşı tarafta Amerikan askerleri, siperlerinin arkasında namluları bize dönük vaziyette son kez bekliyorlar, birkaç saat sonra çekilecekler. Bizim tarafımızda ise birkaç erkenci gazeteci, Milli Ordu'dan birkaç subay, asker, birkaç meraklı vatandaş var. Hepimiz bekliyoruz. Ortalık çok sakin. Yolun kenarına çekiliyorum. Köprüden yaklaşık elli metre uzaktayım. Sırtımı bir evin

duvarına dayıyorum. Hemen solumda dar bir sokak, evet burası benim için iyi. Meraklı vatandaşların sayısı artıyor. Fellucelilerden bazıları bize nefretle bakıyor, bazıları da uzaylıymışız gibi. Birçoğuna göre ben kesinlikle ajanım. İşte bu gücüme gidiyor, bu güzel insanların bana bu gözle bakmasını hazmedemiyorum. İçlerinden birini, bana en öfkeyle bakanı gözüme kestiriyorum. Yanına gidip selam veriyorum. Selamımı alırken çatık kaşları birden düzeliveriyor. Elimi uzatıyorum ona, o da bana, Felluce stili sarılıyoruz. Adam neye uğradığını şaşırıyor. "Nasılsın?" diyorum, şaşkınlığı iyice artıyor. Dilini bildiğimi tahmin edemezdi elbette. Görünüşünden, topluluk içinde duruşundan anlıyorum ki orada sözü geçen biri bu adam. Konuşma sırası onda; "Nerelisin, adın ne?" diyor. "Adım Mücahit" diyorum. İki kere tekrarlatıyor, adımın Mücahit olduğundan emin olmak istiyor. Yanındakilere dönüp bize içecek bir şeyler getirmelerini söylüyor. Sorular devam ediyor. İmtihanda gibiyim. "Irak'ı seviyor musun, Saddam'ı seviyor musun?" Verdiğim her cevapta, Ebu Ahmet ya da benim ona taktığım isimle Felluceli Dev, bana bir adım daha yaklaşıyor. Çevremiz gittikçe kalabalıklaşıyor, meraklılar muhabbetimize kulak kabartıyor. Biraz önce ters ters baktıkları 'ajan' bir anda arkadaş oluverdi işte. Her biri bir şeyler sormak istiyor, ben de her biriyle ayrı ayrı sohbet etmek istiyorum. Onlar benim gözümde dirayetli ama bir o kadarda mazlumlar. Ebu Ahmet, yanımıza gelenlere "Türkiye'den gazeteci arkadaşım." diye tanıştırıyor beni, koluma giriyor; "Bu akşam seni hiçbir yere bırakmam, misafirim olacaksın." diyor. Şimdi onu kırmadan nasıl 'Hayır' diyeceğim. Parmağımdaki akik taşlı gümüş yüzüğü çıkarıp onun parmağına takıyorum. "Madem arkadaşız, kardeşiz sana benden bir hatıra kalsın." diyorum. Ebu Ahmet almak istemiyor. Israr ediyorum. Çevremizdekiler dayanamayıp müdahale ediyor. "Hediyeyi kabul etmek sünnettir, hadi al." Kolumu bırakmıyor. Yanından ayrılamıyorum. Murat'ı

bile unuttum neredeyse, en son köprüye nazır bir evin duvarına dayanmıştım, oradan ayrılalı ne kadar zaman geçti? Kalabalığı yara yara yanımıza gelmeye çalışan kişi elbette Murat, öyle sinirli görünüyor ki, bir an kaçmayı düşünüyorum. Topluluğun içinde bana bağırıyor; "Neredesin sen, yarım saattir seni arıyorum, kaçırıldın diye ne kadar korktum biliyor musun?" Arkadaşım haklı ama beni görememesinin sebebi çevremizi saran kalabalık. Özürden başka diyecek sözüm yok ama işin doğrusu bu kayboluştan hiç pişman değilim. Fellucelilerle sohbet etmek köprüyü çekmekten daha mutlu ediyor beni. Ebu Ahmet'e nazik bir açıklama yapıyor tercümanımız. Ona misafir olmayı çok istediğimi ama görüntüleri İstanbul'a geçmem gerektiğini anlatıyor. "O zaman söz verin." diyor Felluceli Dev, "Bir dahaki sefere benim misafirimsiniz." Söz, Ebu Ahmet bir daha ki gelişimizde söz… Siz ve biz hayatta olursak söz…

YENİ TERCÜMANLAR İŞ BAŞINDA

Bağdat büromuzu biraz daha güçlendirme kararı aldık. Bunun için personel sayısını artırmamız gerekiyor. Hasen'in uzun zamandır bahsettiği kuzeni Muhannet ile görüştük bugün. Girişken ve akıllı birine benziyor, daha da önemlisi Şii direnişçiler arasında epey tanıdığı var. Muhannet'in bize katılmasının üzerinden bir hafta geçmemişti ki, başka biriyle tanıştık. Muhammet, yüksek okul mezunu, paraya ihtiyacı olan, çalışkan, çok efendi bir çocuk. Türkmen ve Sünnî olması hem Sünnîlerin hem de Türkmenlerin yoğun yaşadığı şehirlerde işimizi kolaylaştıracak. Büro elemanlarını yeniden koordine ediyoruz. Hasen bürokrasi, Rebvar Kuzey Irak ve Kürtler, Muhannet Şiî direnişi, Muhammet ise Türkmen Cephesi ve Sünnî direnişi ile ilgili haberlerden sorumlu olacak. Murat genel koordinasyona bakacak ben de her birinin getirdiği haberlerin çekimini yapacağım. Benim işim en zoruymuş gibi görünse de aslında en keyiflisi olacak. Her gün farklı bir grupla tanışacak, değişik insanlarla bir araya geleceğim.

ÇELİK YELEK GİYMEK İSTEMİYORUM

Çelik yelek ve kask, savaş ortamlarında görev yapan gazetecilerin vazgeçilmezidir. Yabancı gazeteciler göreve çıkarken önce çelik yelek ve kask giyiniyor, sonra kameralarını yükleniyorlar. Bu halleriyle gazeteciden çok robocopa benziyorlar. Bizim büroda da hepimize yetecek teçhizat mevcut. Belki lâzım olur deyip arabanın bagajına koyduk ama yelekler ve kasklar bugüne kadar bagajdan hiç çıkmadı, hiç ihtiyaç hissetmedik, merak edip de kılıflarından bile çıkarmadık. Bazen, "Tedbirli olmak iyidir." diyorum. Sonra kendi kendime "Ecel beni bulacaksa çelik yeleğin içinde de bulur." deyip geçiştiriyorum. Aslında başka bir neden var; çelik yelek giyersem kendimi korkak gibi hissedeceğim. Bir yeleğin arkasına sığınmak… Ne bileyim yapamıyorum işte. Yelek giyersem, yabancı olduğumu kabul etmiş olacağım sanki direnişçilere 'Size güvenmiyorum.' mesajı vereceğim. Bir örnek verirsem, derdimi daha iyi anlatmış olurum belki. Bağdat'ın en kalabalık semtlerinden Medine't-üs Sadr'dayız. Şiî nüfusun çoğunlukta olduğu, zaman zaman çok sert çatışmalara ev sahipliği yapan bu kahraman semti seviyoruz ve yolumuzu sık sık buraya düşürüyoruz. Böyle günlerden birinde, kar maskeli direnişçi gençleri görüyoruz. Ellerindeki roketatarlar ve kaleşnikoflarla Amerikan askerlerine meydan okuyorlar yine. Gazeteciler basın açıklaması yapan direnişçilerin etrafını sarmış çekim yapıyor. Hepsinde bir çekingenlik, aman göz göze gelmeyelim, fazla yaklaşmayalım telaşı… Direnişçi gençlerden korkuyorlar sanki. Akıllarından ne geçiyor tahmin edebiliyorum. Yarın, öbür gün bu gruplardan birinin eline düşerlerse,

başlarının gövdelerinden ayrılmasına kim engel olabilir? Bu korku, yüzlerinden okunuyor doğrusu. Onları incelemekten vazgeçip kendime bakıyorum, sonra tercümanıma. Sadece bizim üzerimizde çelik yelek ve kask yok. Onları kime karşı kullanacağım, kimden korkmalıyım? Biz tam da şu an direnişçilerin sesini dünyaya duyurmak için burada değil miyiz? Belki de diğer gazeteciler tedbirli davranıyor, biz ihmalkârlık yapıyoruz. Belki onların yaptığı doğru, bizimki yanlış… Direnişçilerin arasından bir genç çıkıp yanımıza geliyor. Muhannet heyecanlı. Bana zarar gelmesinden mi korkuyor? Burası onun eski mahallesi aslında, telaşının nedenini anlamıyorum. Hemen önüme geçiyor; "Ne oldu, bir problem mi var? İsterseniz hemen buradan gidebiliriz. Genç çok kibar, "Hayır!" diyor gülerek, "Bakıyorum da sadece ikiniz öylece çıkıp gelmişsiniz, ne yelek, ne kask…" Muhannet rahatlıyor, yüzündeki endişe siliniyor. Gülerek cevap veriyor. "Tanıştırayım, arkadaşım Türkiye'den geliyor. Müslüman, adı Mücahit." Genç tebessüm ediyor, "Memnun oldum, hoş geldiniz." Sonra ekliyor; "Yeleğiniz yoksa bizde fazla var. Geçen gün vurduğumuz Hummer'den aldık. İsterseniz size satabiliriz." Muhannet söylediklerimi tercüme ediyor; "Biz sizin gibi Müslüman kardeşlerimizden korkmadığımız için kullanmıyoruz yeleği, olmadığı için değil." Gencin hoşuna gidiyor söylediklerimiz, diğer arkadaşlarını yanımıza çağırıyor; "Gelin bu gazeteciyle tanışın." Yabancı basın mensupları (Sanki ben yabancı değilim.) arabalarına binip giderken biz koyu bir muhabbete başlıyoruz. Ölümden korkmayan, şehit olmak için her fırsatı değerlendiren, vatanlarını savunmaktan başka gayesi olmayan gençler; "Senin gibi gazetecilerin olabileceği hiç aklımıza gelmemişti." diyor. Muhannet gururlu, bu anın keyfini çıkartmaya çalışıyor. Arkadaşlarına, "Ben yanlış adam getirmem mahalleye." diye sesleniyor. Kar maskelerini çıkaran gençler; "Bizimle gelin." diyorlar. Silahlarını sakladıkları depodayız şimdi, isimlerini bile bilmediğim bir sürü küçük füze, roket, ağır makineliler… "Çek

bunları!" diyorlar coşkuyla, "Tüm dünya görsün. İşte Amerikan askerlerini bunlarla vuracağız. Buraya gelsinler, bekliyoruz." Görüntüler harika, diğer gazetecilerin aklına bile gelemeyecek çekimler yapıyoruz. Atlatma diye buna diyoruz biz. Direnişçi gençlerin sorumlusu, yeşil bölgeye roket ve havan atarken çekilmiş kendi görüntülerini içeren bir cd veriyor üstelik, keyfimize diyecek yok. Ayrılırken birbirimize telefonlarımızı veriyoruz. Önümüzdeki günlerde mahallelerinde yaşanacak çatışmaları görüntülemem için beni çağıracaklarını söylüyorlar. Yolda Muhannet boynuma sarılıyor. "Hazır ol Muhannet." diyorum, "Önümüzdeki günlerde sağlam çatışmalar çekeceğiz bu mahallede."

Eve varır varmaz ilk işimiz cdleri izlemek oluyor. İlkinde bugün çektiğimize benzer görüntüler var. İkincisini merak ediyorum. Ve işte bu, uzun zamandır çekmeyi istediğim görüntüler. Kalbim deli gibi atıyor. Cephanelikte gördüğümüz havanlar mahallenin ortasında sıraya girmiş. Namlular Yeşil Bölge'ye çevrilmiş, sırayla ateş ediyor. Küçük füzeye benzer bir şey görüyorum. Kum torbalarından yapılan mevzinin üzerine koymuşlar. Direnişçilerden biri, fitile benzer bir şey yakıyor. Yolda oynayan çocuklar, yürüyen kadınlar görüyorum. Sokak ortasında olanlar kimseyi şaşırtmıyor. Bazıları alkışlıyor, tekbir getiriyor, bazıları her atılan roketten sonra dans ediyor. Görüntüler çok hoşumuza gidiyor. Hemen montajlayıp sabah çektiğimiz görüntülerin arkasına ekliyoruz ve İstanbul'a gönderiyoruz. Bir iki dakika sonra merkezden şefimiz arıyor. Şef şaşkın; "Bu görüntüleri siz mi çektiniz? Ne işiniz var böyle karışık yerlerde, kendinizi riske atmayın." Ardından tebrik ediyor; "Elinize sağlık, güzel görüntüler, yabancı ajansların hepsi istedi, çok beğenmişler görüntüleri." Bu akşam keyfimize diyecek yok. Koca bir demlik çay yapıyoruz, Rebvar ve Hasen tavla oynuyor, biz önümüzdeki günlerde çekmek istediğimiz görüntüler üzerine konuşuyoruz. Evde, uzun zamandır böyle neşeli bir ortam olmamıştı.

KUM FIRTINASI

Akşamları elektrik kesilmesin diye dua eder hale geldik. Elektrikler kesildiğinde klimalar çalışmıyor. Televizyon ve aydınlatmayı jeneratörle sağlayabiliyoruz ama jeneratör gürültüsüyle uyumak ne mümkün! Kapatsak sıcaktan bunalıyoruz. Böyle gecelerde ev ahalisi aklını kaçıracak gibi oluyor. Bu akşam biz uyurken yine elektrikler kesilmiş. Sıcaktan boğulmak üzereyken uyanıyorum. Tekrar uyumaya çalışıyorum ama nafile… Odada daha fazla durmam imkânsız. Serin bir yer, serin bir yer, evet, üst kattaki balkon. Gözlerim yarı kapalı, yukarı çıkıyorum, uykumun dağılmasını istemiyorum. Balkondayım; yatacağım ama ayağım bir şeye takılıyor. Nasıl düşünemedim, bizim uyanık personel balkonu çoktan parsellemiş. Neredeyse yalvarıyorum; "Çocuklar bana da yer açın." Kimsenin kımıldamaya niyeti yok. Güç bela bir köşeye kıvrılıyorum. Balkonda tatlı bir rüzgârla uykuya dalarken başıma ne işler geleceğinden habersizim. Murat hepimizden önce uyanıp, çay suyunu koyuyor. Sonra odaları dolaşıyor, kimse yerinde yok, meraklanıyor, üst kata çıkıyor ve aranan adamların hepsini küçücük balkona istif olmuş uyurken buluyor. Murat'ın kahkahasıyla yerimizden fırlıyoruz. "Ne var, ne oldu?" demeye kalmadan biz de gülmeye başlıyoruz. Hepimizin yüzü çamur içinde, sadece gözlerimiz ve dudaklarımız görünüyor. Ben Muhammet'e gülüyorum, Muhammet bana, Rebvar Muhammet'e, Murat hepimize…

Gece kum fırtınası çıkmış, terimizle birleşen kumlar, yüzümüzde çamur gibi bir tabaka oluşturmuş. Burnumuz, kulaklarımız her yerimiz kumla dolmuş. Bağdat'ta serin serin uyumanın diyeti çamura bulanmakmış meğer.

FİLİSTİN OTELİ'NİN HAVUZUNA BOMBA DÜŞERSE…

Filistin Oteli, Bağdat'ın en meşhur otellerinden biri, belki de en meşhuru. İlginç Arap mimarisi, Dicle'ye hâkim manzarasıyla bu şöhreti hak ediyor. Firdevs Meydanı'na çok yakın olduğu için dünya basını canlı yayınlarını uzun süre bu otelin çatısında yaptı. Boynuna bağlanan bir zincirle yere indirilen Saddam heykelinin en iyi görülebildiği yer bu çatıydı mesela. Yabancı gazeteciler ve iş adamları otel çevresinde sağlanan olağanüstü güvenlikten dolayı burada kalmayı tercih ediyor. Çatısında her zaman, yüz üstü yatmış, dürbünleriyle etrafı inceleyen birkaç keskin nişancı görmek mümkün. Civardaki kaldırımlar diğerlerinden daha yüksek ve yollar, bomba yüklü araçların girmemesi için beton bariyerlerle trafiğe kapatılmış durumda. Biz, Filistin Oteli'yle Bağdat Oteli'nin arasında kalan ofisimizde mutluyuz ama Bağdat'ın gölgede 59 dereceyi bulan kavurucu sıcağında ferahlamak için son günlerde Filistin Oteli'nin havuzuna gitmeye başladık. İki kontrol noktasından geçtikten sonra resepsiyona 5 dolar ödeyerek havuza girebiliyoruz. Önemli bir haber olursa kameramız yanımızda. Bugün de yine havlularımızı aldık, terliklerimizi giydik, evden çıktık ama bahçeden çıkamadık. Gök gürültüsü gibi bir patlama sesiyle apar topar eve koştuk. Evde havan atışlarının kesilmesini bekledik, dışarıda bir koşuşturma, anneler dışarıda oynayan çocuklarını koşar adım eve götürüyor, içeridekiler, dışarıdakilere 'İçeri gir" diye sesleniyor. Yok, daha fazla dayanamıyorum, kameram elimde, çalıştırıp sesin geldiği

yöne doğru balkonların, saçakların altından koşmaya başlıyorum. Dumanı ve sesi takip ederek nereye ulaşıyorum; yüzmek için gideceğimiz adrese, Filistin Oteli'nin bahçesine… Kontrol noktasında üstümü arayan görevliler kendi canının derdine düşmüş, basın kartıma öylesine bakıp "Geç, geç." diyorlar. Bahçeye giriyorum ve öylece kalıyorum. Arkamdan yetişen Murat, ilk saniyelerin şaşkınlığından sonra omzuma dokunuyor; "Yine yırttık ortak." Havan iki gündür yüzdüğümüz havuzun kıyısındaki büfeye düşmüş. Sazlardan yapılmış büfe paramparça olmuş, yarısı havuzun içine yıkılmış, o sırada havuzda yüzen bir yabancı güvenlik görevlisi hafif yaralanmış. Bizim için haber yok burada, eve dönüyoruz. Yarım saat önce havuza gidelim diye tutturan Murat, "Ben sıcağı seviyorum zaten." diyor yolda, "Sudan da fazla hoşlanmıyorum, siz ısrar ettiniz diye gidiyordum havuza."

TERCÜMANLARIMIZ BİZİM İÇİN DEĞERLİ

Bağdat'a ilk geldiğimde sadece bir tercümanımız vardı, sonra dört oldu. Böylelikle kocaman bir aile haline geldik. Ölümün kol gezdiği bir şehirde, birbirimize kenetlenmiş yaşıyoruz. Kader ortaklığı etmenin verdiği bir samimiyet var ilişkilerde; ancak son zamanlarda hepimiz biraz garipleştik, birbirimize sanki kristalden yapılmış gibi davranıyoruz. Öyle ki yanlış bir şey yapıp da karşımızdakini incitiriz diye konuşmaktan korkar olduk. Neden böyle olduk? Sokağın başındaki bakkala giderken bile birbirimizden helâllik istiyoruz. Bizi böylesine hassaslaştıran ölüme olan yakınlığımız herhalde. Ölüm herkese yakındır ama savaş yaşanan şehirlerde biraz daha yakındır, soluğunu ensenizde duyarsınız. Evdekiler işte bu yüzden, sanki son kez görüyormuş gibi bakıyor bir diğerine. İçimizde ne fırtınalar kopuyor ama kimse kimseye bir şey belli etmiyor. Rebvar'la tanışalı en fazla üç ay oldu. Hasen'i iki aydır, Muhannet ve Muhammet'i ise bir aydır tanıyorum ama abi kardeş gibiyiz. Gerçi bazen abartıyoruz; bana karşı takındıkları korumacı tavır rahatsızlık verebiliyor. Haberlerde ortam birazcık gerilse kendilerini benim önüme atıyorlar. Bazen de ben onların önüne atlıyorum. Anlaşılır bir durum değil pek, birbirimizin yerine ölümü göze alıyoruz. Eninde sonunda ülkeme döneceğim ama nasıl? Onları bu yangının içinde yalnız bırakmamak için dönüş günümü üç defa ertelettim. Sakin, güvenli ülkeme dönüp kurtulacağım, peki ya onlara ne olacak? Birinin başına bir şey geldiği haberi alırsam, işte buna dayanamam.

Hem, onlar için yapmayı planladığım çok şey var. Rebvar'ın bitmek bilmeyen aşk acılarını dinlemekten bıktım neredeyse. Haftanın en az üç gecesi beni rehin alıyor, sabahlara kadar dert anlatıyor. Mutlu olması, kendine düzen kurabilmesi için onu evlendirmeliyiz. Murat'la birlikte söz verdik, ev eşyalarını biz alacağız, eşine de bir iş bulacağız. Mesele bizim oğlanın harekete geçmesinde.

Turizm eğitimi alan Muhammet, bu ortamda turistik bir iş bulabilir mi? En güzeli, ona kamera kullanmayı öğretmek. Bir yandan da canlı yayın sistemini kavraması için sıkıştırmak. Bağdat büromuz kapansa bile Muhammet donanımlı bir gazeteci olarak yabancı basın kuruluşlarında iş bulabilir. Onu kimi zaman derin düşüncelere dalmışken yakalıyorum. Ailesinin en büyük çocuğu, bir an önce daha iyi maaşı olan bir işe girmeli ve taksi şoförlüğü yapan babasının yükünü hafifletmeli. Muhammet'i teselli etmek her zamanki gibi benim görevim. Aramızdaki diyalog pek değişmiyor: "Abi, bu savaş ne zaman bitecek?" "Endişe etme kardeşim, sağlığımız sıhhatimiz iyi, buna da şükür." "Ne olacak abi bizim sonumuz? Ben ne zaman yuva kuracağım, siz giderseniz eğer, ben nerede çalışacağım?" "Kardeşim Allah bir kapıyı kapatır, bin kapıyı açar. Şimdiden bunları düşünme, seni sağlam bir yerde işe başlatmadan buradan gitmeyiz, rahat ol."

Hasen'in durumu da pek parlak değil. Yıllar süren mültecilik hayatı onu ve ailesini hem madden hem de manen bitirmiş. Yakınları destek oluyor ama borç dağları aşmış. Hasen "Ne yapıp edip borçlarımı ödemeliyim." diyor başka bir şey demiyor. Gelelim Muhannet'e; bizde işe başlamadan önce ekmeğini taştan çıkarıyor, yol kenarında benzin satıyordu. Hasen'in söylediğine göre Muhannet bu işi bırakmamış. Akşamları bürodan çıkınca yine benzin satıyormuş. Hasen kadar olmasa da onun da borcu var. Henüz bize açılmadı ama durumundan haberdarız. Bulduğu güzel haberlere karşılık pirim yazarak biraz soluk almasını istiyoruz. Muhannet bizim en gözü kara tercümanımız.

CAMİ AVLUSUNDA MÜSLÜMANLIK SINAVI

Felluce'den bir son dakika haberi. Gece yarısı şehrin kenar semtlerine yine bomba yağmış. Perşembeyi cumaya bağlayan gece… Sabah erkenden yola çıkıyoruz. Cuma namazını Felluce'de kılacağız. Şehre girer girmez en büyük camiye doğru yol alıyoruz. Önce namaz kılacağız sonra çekim yapmak için Şeyh'ten izin isteyeceğiz. Şehir halkı en temiz elbiselerini giymiş akın akın camiye geliyor. Bayram çocukları gibi el ele tutuşmuş, dörderli beşerli gruplar halinde yürüyorlar. Yüzlerinde, bir cumaya daha sağ salim kavuşmanın sevinci var. Birazdan, camiye girecek ve savaşta kaybettikleri yakınları için dua edecekler. Bu arada gözlerim bir şadırvan arıyor ama bulamıyor. Dikkat ediyorum, kimsede abdest telaşı yok, evlerde aklanıp paklanıp yola koyulmuşlar ama benim abdest almam gerekiyor. Evet, şadırvanı buldum galiba, kenarda bir musluk ve ucunda hortum, bir kişi tutuyor birkaç kişi abdest almaya çalışıyor. Bunlar tedbirsizler takımından olmalı. Hemen aralarına karışıyorum ama niye herkes bana bakıyor? Abdest alayım, namaza yetişeyim derken, yabancı olduğumu yine unuttum, oysa her halimden belli… İçlerinden biri "Su içmek mi istiyorsun?" diye soruyor. Abdest alma ihtimalim o kadar uzak yani. "Hayır" diyorum, her seferinde onları şaşırtmaktan memnun, "Abdest alacağım." Bir anda kenara çekilip sıralarını bana veriyorlar ama yine de emin değiller, "Acaba gerçekten Müslüman mıyım?" Kimi evet diyor, kimi hayır… Murat koşarak geliyor, her zamanki gibi öfkeli; "Yine daldın milletin içine. Sana kaç kere dedim, bizden uzaklaşma diye. Bu huyun

yüzünden başımıza bir hal gelecek." Dilimizden anlamıyorlar neyse ki, Murat'ı sakinleştirip abdest almaya başlıyorum. Gözler üzerimde, bu bir imtihan, Müslüman olduğunu iddia eden bir düzenbaz mıyım, yoksa gerçek bir mü'min mi, birazdan anlaşılacak. Bu tür ritüellerde rol kesilemez çünkü, ufak bir acemilik anında ele verir adamı. Murat tedirgin, ben Felluceliler'den daha rahatım. Abdesti tamamlıyorum, herkes soluğunu bırakıyor, "Adam Müslüman'mış ya!"

Camide Şeyh'in odasına giriyoruz. Şeyh, bir anlamda buradaki direnişçilerin komutanı… Bizi iyi karşılıyor. Namazdan sonra gece vurulan yerleri çekmek istediğimizi söylüyoruz. Kabul ediyor, "Gerçekleri dünyaya gösterin." diyor. Hutbe tam bir cihat çağrısına dönüşüyor. Şeyh bütün Fellucelileri düşmana karşı koymaya, kanlarının son damlasına kadar savaşmaya davet ediyor. Bu yolda ölenlerin şehit olacağını, korkmamalarını, Allah'ın kendileriyle birlikte olduğunu söylüyor. Cemaat kendinden geçiyor; tekbir getirenler, ellerini açıp dua edenler, ağlayanlar, Amerika'ya lanet yağdıranlar… Cami çıkışında etrafımı bu kez de çocuklar sarıyor. Bakışlarından anlıyorum ki camilerinde ilk defa, sarışın bir yabancı görüyorlar. İçlerinden biri sert bakışlarla bir adım öne çıkıyor ve "Sen Müslüman mısın?" diye soruyor. Babalarının yapamadığını çocuklar yapıyor. "Evet, müslümanım, adım Mücahit." Çocuk bir an duraksıyor, beklediği cevap bu değil, az önceki sert çıkışından pişman olmuş gibi adımını geri atıyor. Ufaklıklardan biri elini uzatıyor, ondan cesaret alan diğerleri de elimi sıkıp "Allah kabul etsin." diyor. İşte bir şüpheci daha, "Madem Müslümansın oku bakalım Fatiha suresini." Gülüyorum, "Ben Fatiha'yı okuyacağım sen de Ayet-el Kürsi'yi, tamam mı?" Kabul ediyor, önce ben okuyorum, sonra o okuyor. Tokalaşmak için elini uzatıyor. Cemaatin arasından iri yarı bir adam gelip çocukları dağıtıyor; "Hiç mi adam görmediniz? Ne var, niye sardınız etrafını? Çabuk dağılın." Sonra

bana dönüyor; "Buraya niye geldiniz?" Vurulan yerleri çekeceğimizden, Fellucelilerin çektiği acıyı göstermek için burada olduğumuzdan söz ediyorum. Adam dudaklarını kıvırıyor, başını sallıyor ve soruyor; "Sonra ne olacak?" Birkaç saniye birbirimize bakıyoruz, verecek cevap bulamıyorum, ezilip büzülüyorum. Soru kulaklarımda çınlıyor; "Sonra ne olacak?" Adam sıkıldığımı fark ediyor, beni daha fazla ezmekten vazgeçiyor, koluma girip, "Gel kardeşim." diyor. Yolun karşısında, küçük bir dükkânın önündeki taburelere oturuyoruz. Dükkânın sahibi iki bardak soğuk su getiriyor içeriden. Benim enerjim çekilmiş gibi, adamın yüz ifadesi ve o soru karşısında afallayıp kaldım. Bu cehennemin içinde, bunca eziyeti boşuna çekiyor olamam. Ölümü göze alıp geldiğim bu ülkede yaptıklarım hiçbir işe yaramıyor olamaz. "Hiç olmazsa televizyon başındaki Müslümanlar bu halka dua eder ha üstad.' Adam yavaşça doğruluyor; 'İşte bu bize yeter kardeşim.' Bakkal omzuma dokunuyor, parmağıyla karşıyı işaret ediyor. Bakıyorum, Murat camiden çıkmış, telaşlı gözlerle beni arıyor. Müsaade isteyip Murat'ın yanına koşuyorum. Yine aynı muhabbet; " Nereden geliyorsun sen?" "Hiiç, arkadaşları gördüm, bir şeyler içtik seni beklerken." "Tebrikler, her kaybolmanda ömrümden birkaç ay eksiliyor, devam et bakalım."

DİRENİŞÇİ REFAKATİNDE FELLUCE

Gece vurulan mahalleleri henüz göremedik. Nasıl bir tabloyla karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Bir an evvel yola koyulmak için telaşlanırken, ellerinde kaleşnikoflarla iki genç yaklaşıyor yanımıza. Onları şeyh göndermiş, gitmek istediğimiz yere kadar bize eşlik edeceklermiş, aksi halde çekim yapmamıza izin vermeyeceklermiş. Murat biraz tedirgin, "Çekimi boş ver, gidelim." desem, itiraz etmeyecek gibi… Gençlerin bizi kaçırmasından korkuyor olmalı. Yine de yolumuzdan dönmüyoruz; "Tamam." diyoruz, "Bizce mahsuru yok." Birkaç dakika içinde vurulan mahalledeyiz. Evlerin, işyerlerinin üzerinde hâlâ dumanlar tütüyor. Onlarca insan yol ortasına çökmüş yanan evlerine bakıyor. Dün gece burada kaç kişinin hayatını kaybettiğini kimseye soramıyorum, öğrenmek de içimden gelmiyor. Kendime bir bahane de buluyorum hemen; "Haberi yazmak Murat'ın işi. Ben sadece görüntülerden sorumluyum. Ölü sayısını o öğrensin." Arabadan iniyorum, sokağın içine yürüyorum. İnsanların yüzünde dün gecenin şoku var. Yakınlarını kaybedenler ağıtlar yakıyor. Ayakta kalmayı başaran evlerin duvarları şarapnel parçalarından kalbura dönmüş. Felluceyi direnişin kalesi yapan bu tablo olsa gerek. Vurulan yerleri tek tek çekiyorum. Bize refakat eden iki genç, tepki gösteren birkaç mahalle sakinini kenara çekip durumu izah ediyor. Ben çekime devam ediyorum. Yerlerde kan izleri, vurulan bir bakkalın

dışarıya saçılan malları ve onlara yan gözle bile olsa bakmayan insanlar… Mahallenin çocukları 'Kahrolsun Amerika' diye bağırıyor. O da kim? On beş-on altı yaşlarında bir genç, dar bir sokak arasından fırladığı gibi üzerime koşmaya başladı. Gencin bana saldıracağını düşünen refakatçi direnişçiler de panik içinde bu tarafa koşuyor ama genç onlardan önce yetişiyor ve iki eliyle yakama yapışıyor. Elleri sargılı, saçları, yüzü yanmış, kendini kaybetmiş hâlde bağırıyor, beni salladığının farkında bile değil; "Evim şurada, hadi gel, çek!" diye bağırıyor. Direnişçi gençler beni gencin elinden almaya çalışıyor ama onun bırakmaya niyeti yok. Evi birkaç metre ileride, koşarak gidiyorum, genç evin içine dalıyor, ben de arkasından, yine bağırmaya başlıyor; "Çek, çek! Amerika'nın getirdiği demokrasiyi çek! Evin içindeki yangın sanki yeni sönmüş, her yerden dumanlar yükseliyor. Gencin peşinde bir odadan ötekine sürükleniyorum. Parçalanan çatı her an üzerimize göçebilir. Genç bunu düşünecek durumda değil, yanmaya devam eden yatağı tutup diğer tarafa fırlatıyor. Elleri yanıyor, benim de üzerime közler, küller sıçrıyor. Genç ağlıyor; "İşte dün akşam annem bu yatakta yatıyordu, ben diğer odada uyuyordum. Büyük bir patlamayla yerimden fırlayıp annemin odasına girdim, onu aradım, yıkıntıların arasındaydı, çıkarmaya çalıştım. Komşularım yetişti ama onlar da çıkaramadı. Yangına daha fazla dayanamadık, kendimizi dışarıya attık." Gencin ağzından köpükler çıkıyor, boyun damarları patlayacak gibi, gözleri kan çanağına dönmüş, artık kısılan sesi çıkmıyor, ağlıyor, beni de ağlatıyor. Ne kendimi ne de kameramı taşıyacak haldeyim. Murat yanıma geliyor, kameramı elimden alıyor. Gence sarılıyorum, hıçkırıklarımız birbirine karışıyor. Refakatçilerimiz beni tutuyor, teskin etmeye çalışıyor. Sıcağın da etkisiyle bayılacak gibiyim. Bir kadın su getiriyor, ikimizin de başına su döküyorlar. Biraz

kendime gelir gibiyim. Kalkmaya çalışırken sendeliyorum, direnişçiler koluma giriyor. Başka dertleri yokmuş gibi bir de benimle uğraşıyorlar. Kendimi toparlayıp çekime devam etmek zorundayım. Nereyi çeksem, ne tarafa dönsem? Aksakallı, beli bükülmüş bir ihtiyar, ağır adımlarla yanıma geliyor, elini omzuma atıyor ve tercümanıma dönüp şöyle diyor: "Söyle yabancıya, burada dökülen gözyaşları, akan kanlar, çekilen ahlar, Amerika'nın sonunu hazırlıyor. Söyle ona, üzülmesin. Allah her şeyi gören ve gözetendir."

LUNAPARK

Hasen, eşi ve çocuklarıyla lunaparkta gezip eğlendikleri günleri anlata anlata bitiremiyor. Şimdi savaş var, lunapark kapalı, kapıda dört güvenlik görevlisi ellerinde kaleşnikoflarla kimi bekliyor? Hasen içeride çekim yapmak istediğimizi söylüyor. Görevliler göz ucuyla beni süzüyor; "Nereden çıktı bu ecnebi?" "Yasak!" diyorlar, "Çekim yapamazsınız." Sıra bende. Sanki az önce, bize "hayır" diyen onlar değilmiş gibi konuşmaya başlıyorum. Hal hatır sorma faslından sonra, bilinen şey oluyor, az önceki 'ecnebi' ortadan kayboluyor. "Ne aceleniz var hele oturun biraz sohbet edelim." İşte beklediğimiz cümle ve asla geri çevrilmeyecek bir çay teklifi… Sorular art arda geliyor, şimdiye kadar onlarca kez cevapladığım sorular; "Ne kadar zamandır buradasın?" "Yaklaşık dört aydır." "Ne kadar güzel öğrenmişsin dilimizi." "Eh işte, konuşmaya gayret ediyorum." "Nasıl Bağdat'ı beğendin mi?" "Hem de çok, çok beğendim bu şehri ve insanlarını çok sevdim." Benimle konuşmak hoşlarına gidiyor. Bozuk aksanım, bazen sorularını anlamayıp Hasen'e tercüme ettirmem, sonra yine onlara Arapça cevap vermeye çalışmam, bazen kurduğum anlamsız cümleler onları bir hayli eğlendiriyor. Çaylarımız bitiyor, görevlilerden biri yerinden kalkıyor; "Hadi gelin size içeriyi gezdireyim." diyor. Hurma ağaçlarının altındaki koyu gölgeliklere yerleştirilmiş piknik masaları şimdi bomboş. Bir zamanlar buradan yükselen cıvıltılı sesler nereye kayboldu? Az ileride; paslanmış, kırılmış,

dağılmış duran oyuncaklar Bağdat'a benziyorlar. Çekim yapmaya devam ediyorum. Park hareketleniyor birden, oyuncaklar çalışıyor, çocuklar gülüyor, anne babalar onlara el sallıyor. Vizörden bakarken serap mı görüyorum ne! Görevlinin sesi acı ve çıplak gerçeği hatırlatıyor; "Eskiden burada büyük panayırlar kurulur, konserler düzenlenirdi. Çadırlarda illüzyon gösterileri yapılırdı. Şimdi her yer kapalı; çünkü ölüm korkusu var. Öyle olmasa bile kim gelir ki buraya? Bağdatlılar geçim derdine düştü, eğlenmeyi düşünmez oldu." Lunaparkta göreceğimiz son bölüm hayvanat bahçesi. Parkta çalışanlar işten çıkarıldıktan sonra hayvanların tamamı satılmış ama güvenlik görevlisinin bize bir sürprizi var. Ne olabilir ki diye düşünürken bir kafesin önünde buluyoruz kendimizi. Kafeste Saddam Hüseyin'in oğlu Uday'ın aslanları miskin miskin geziniyor. Saddam düşüp, oğulları ortadan kaybolunca kimsesiz kalan aslanlara müşteri de çıkmamış. Bu sefer Hasen başlıyor anlatmaya; " Uday, bu iki aslanı Kerrade sokaklarında gezdirirdi. Onu gören halk kaçacak yer arardı. Bir seferinde dönercinin önünden geçerken aslanlar dönere hamle yapıyor. Uday içeride yemek yiyen müşterileri kovalıyor ve dönerin yere bırakılmasını emrediyor. Lokantanın sahibi koca döneri aslanların önüne bırakıyor. Uday ve aslanları çekip gittiğinde de dönerin gittiğine üzülmek şöyle dursun, canını kurtardığı için sevinçten dans ediyor." Aslanlara bir kez daha bakıyorum. Nereden nereye? Uday'ın yanında mağrur dolaşırken köhne bir kafese terk edilmek… Dönüşte, sık palmiyelerin arasında yürürken, ağaç altlarına bırakılmış üniformalar dikkatimi çekiyor. Burada ne işleri var? Görevli hemen açıklıyor: "Bağdat düşmeden önce Saddam askerlerinin bir kısmını burada topladı. Günlerce bu ağaçların, çalıların arasında saklanan askerler çok geçmeden firar etmeye başladı. Büyük çoğunluğu üniformalarını burada çıkartıp evlerine döndü. Saddam

ortadan kaybolduktan sonra kalan askerler de savaşmak yerine kaçmayı tercih etti." Terkedilmiş üniformalar ya da yenilginin resmi… Bağdat işte böyle düşmüş olmalı. Lunapark gezimiz sona eriyor. Rehberliğimizi üstlenen güvenlik görevlisi, sağ taraftaki sazlıkları işaret ediyor. Kısık bir sesle konuşuyor; çünkü Amerikalıların attığı misket bombası uzun zamandır patlamayı bekliyor.

FELLUCELİ ÇOCUKLAR, BAĞDATLI ÇOCUKLAR…

Felluceli çocuklar, kim bilir ne zaman vurulmuş bir evin enkazında oyun oynuyor. Ne saklambaç, ne köşe kapmaca, oyunun adı savaş. Baba rolündekiler, tahta çubuklarla karşı tarafa ateş ediyor, 'küçük' anneler ise bebeklerini korumaya çalışıyor. Elleri, ayakları simsiyah olmuş, dudakları çatlamış, yalınayak koşturuyorlar. Elbiseler yamadan görünmüyor, saçlar karma karışık. Biri babasını kaybetmiş, biri annesini, diğeri kardeşini… Savaş oyunu bitip de evlerine döndüklerinde oyun olmayan bir savaşı görme ihtimalleri çok yüksek. Anneleri yalan söylüyor, biliyorlar, geceleri gök gürlemiyor, üzerlerine bomba yağıyor. Hem gök sadece gürlüyorsa komşu teyzelerin evi neden yıkılıyor?

Bağdat'ta sakin bir gün. Uyanalı iki saat oldu, henüz bir patlama sesi duymadık. 'Sakin bir gün.' diyorum; çünkü öyle olmasını temenni ediyorum. Muhannet'le Rebvar yine tavla oynuyor, Murat'la ben televizyonun karşısında çay içiyoruz. Ablamız yemeğimizi yapmış, evden çıkıyor ve çıkmasıyla dönmesi bir oluyor. "Mücahit gel" diye sesleniyor kapıdan. "Dışarıya bir bak, belki işine yarar bir haber çıkar." Önce tam seçemiyorum, bir grup çocuk, şarkı söyleyerek mahallede tur atıyor. Elden ele gezdirdikleri şey ne? Tabii ya, bu bir roket! Dün gece, arka mahalleden atılan ve yan binanın çatısına düşüp de patlamayan roket. Niye şaşıralım ki! Bağdat sokaklarında çocukların oyuncağı

nedir? Patlamamış roketler… Kamerayı çalıştırıyorum. Çocukların anneleri bağırıyor bir yandan; "Çabuk bırakın onu bir kaza çıkacak." Çocuklar dikkat çekmekten memnun, annelerinin seslenmesine aldırış etmiyor; ancak yoldan geçen bir Amerikan devriyesi bu oyunu bitiriyor. Askerlerden korkan çocuklar, roketi bir ağacın altına bırakıp dağılıyor. Telsizle uzman ekip çağıran askerler, her zaman herkesten çok korktukları için, ellerindeki tüfekleri mahalleliye doğrultup "İçeri girin." diye bağırıyor. Kadınlar teker teker evlerine çekiliyor. Uzmanlar geliyor, roket gidiyor ve çocuklar yeniden sokağa dönüyor. Oyuncakları ellerinden alındı ama burası Bağdat, bugün yarın bir yenisi daha düşer elbet.

KORKAK AMERİKAN ASKERLERİ

Amerikan askerleri çok tedirgin… Kum torbalarıyla çevrili gözetleme kulelerinde büzüşmüş beklerken ya da caddelerde her an patlama korkusuyla gezinirken bir anda telaşa kapılıp hareket eden herhangi bir şeye ateş edebilirler. Sabah saatlerinde, Dicle üzerinden Hayfa Caddesi'ne doğru yol alırken biz de tedirginiz. Korkak bir Amerikalıya hedef olmayı kim ister? İşte o sevimsiz ses, birini diğerinden ayırabiliyoruz artık, Amerikan Hummerlerinin üzerinde bulunan A4 makineli tüfeğinin sesi ileride bir karışıklık olduğunu haber veriyor. Arabadan inip koşmaya başlıyoruz. Trafikte sıkışan Iraklılar bize sesleniyor; "Gitmeyin üzerinize ateş edebilirler, gitmeyin, tehlikeli orası." Yolun ortasında kalbura dönmüş eski model bir arabadan yaralı şoförü çıkarmaya çalışıyorlar. Pick-up tarzı bir araba yaralıyı alıp hastaneye götürmek üzere hazır. Sürücünün halini gördükten sonra hayatta kalması zor diye düşünüyorum. Yardım edenler de bunu biliyor aslında ama son bir insanlık vazifesi, belki bir ümit, en kötü ihtimalle ölmek üzere olan bir adamı orta yerde bırakmama isteği… Zavallı adamın beyaz gömleği kırmızıya boyanmış. Vücudunda kaç mermi olduğunu düşünmek bile istemiyorum. Adam, pick-up'ın kasasında hastaneye gönderildikten sonra kalabalık, omzunda kamerayla cadde ortasında kalan kameramanı fark ediyor. Hepsi bir ağızdan olayın nasıl olduğunu anlatıyor. Öyle hissediyorum ki dertleri anlatmak değil, Amerikan askerlerini şikâyet etmek. Olanlara şahit olmuş yabancı bir göz, hem de gazeteci, onları başka kim dinler şimdi? Görgü tanıklarının

söylediğine göre, Hummerler 'Yeşil Bölge'ye doğru yol alırken bu adam ki muhtemelen artık müteveffa, onlara biraz fazla yaklaşma talihsizliğinde bulunmuş. Belki fireni tutmadı, belki biraz dalgındı. Hummer'in üzerindeki asker için kendisine yaklaşan araç bomba yüklü bir intihar eylemcisidir muhakkak. Bu durumda paniğe kapılıp kurşun yağdırması kaçınılmazdır ve bu eylem, meşru müdafaadan başka bir şey değildir. Olay yerinden uzaklaşırken arkasına bile bakmaması işte bu yüzdendir. Hâsılı, zavallı adam paronayak bir askerin kurbanı olmuştur.

Aynı gün öğleden sonra, şehrin uzak mahallelerinden birinden haber geliyor; bir intihar eylemcisi, arabanın içinde kendisini havaya uçurmuş. Sabahki olay sinirlerimizi iyice bozmuş olmalı, patlamanın olduğu mahalleye doğru ilerlerken, Hummerlere ve içindeki askerlere daha temkinli yaklaşıyoruz. Hatta itiraf etmeliyim, ilk defa Amerikan askerlerinden korktuğumu hissediyorum. Biraz durup düşününce, onlardan değil, korkak olmalarından korktuğumu anlıyorum. Korkak bir askerden daha tehlikeli ne olabilir! İşte oradalar, yolları tanklarla kesmiş, delil topluyorlar. Hareketleri beni tedirgin ediyor. Duvar kenarlarından, uzak noktalardan çekim yapıyorum ama beladan kaçamıyorum. Önce, silah sesine benzer bir ses geliyor. Karşıdaki evin balkonunda biri mi var? Sonra, askerin biri, nişan alma gereği bile duymadan silahındaki bütün mermileri boşaltıyor. Hayretten ağzım açık, bir askere bir sesin geldiği yöne bakıyorum ama yok, bir şey göremiyorum. Kalabalıktan yükselen uğultu, gerçeği ortaya çıkarıyor; patlama sırasında zarar gören elektrik telleri rüzgârın etkisiyle birbirine değip şase yapınca silah sesine benzer bir ses çıkıyor. Asker şarjörünü işte bu sese boşaltıyor. Çocuklardan biri oyuncak tabancasıyla oynasa, hiç şüphe yok ki aynı asker gözünü kırpmadan kalabalığı tarardı. Muhammet gelip koluma giriyor, neredeyse yalvarıyor; "Hadi abi, gidelim artık buradan, bunların ne yapacağı belli olmaz, hadi bırak artık çekimi filan gidelim buradan."

O KONVOYA YAKLAŞMAYACAKTIM

Bağdat'ta başka bir gün… Yine her şey yolunda görünüyor. Bomboş bir otobanda hızla ilerliyoruz. İstikamet ev; İstanbul'a acilen gönderilecek bir haber ve görüntüler var ama galiba bir pürüz de var. Dikiz aynasından gördüklerim hiç hoşuma gitmiyor; bir Amerikan konvoyu sol şeridi kapatmış hızla yaklaşıyor. Dahası, iki helikopter havadan konvoyun güvenliğini sağlıyor. Bu da bir şey değil; o helikopterlerden biri yolun üzerine alçalıyor, üzerimize inecekmiş gibi yaklaşıyor ve elinde makineli tüfeğiyle sarkan asker sağa yanaşmamız için eliyle işaret ediyor. Emniyet şeridine giriyorum ama doğrusu hız kesmek istemiyorum. Bir an önce eve varmalı ve görüntülerimizi geçmeliyiz. Konvoy sonunda bizi yakalıyor. Bir Hummer, bir konteynır şeklinde sıralanmış yaklaşık elli araç yanımızdan hızla akmaya başlıyor. Önceleri bizden rahatsız olmuyorlar ama ansızın şüpheci bir asker çıkıyor ortaya, arabamızı dikkatle süzüyor ve elini kaldırıyor; "Olduğunuz yerde durun!" Elimle konuşma sırası şimdi bende; "Zaten emniyet şeridinden gidiyorum, size yakın değilim ki!" Asker bu dilden anlamıyor olsa gerek ki ikinci kez ikaz ediyor. Hasen tedirgin oluyor; "Dursan iyi olacak. Daha fazla işkillendirme şunları." Aklımda yetişmesi gereken görüntüler, "Bir şey olmaz." dememe kalmıyor, asker üçüncü ikazını yapıyor ve iki eliyle A4'üne sarılıyor. Fireni nasıl köklediğimi bir düşünün! Otobanda kayıyoruz, hatta bir an hâkimiyeti kaybedip bariyerlere çarpacak oluyoruz ve toparlanmaya çalışırken bizi tehdit eden askerin epey uzağına düşüyoruz. Bu ne demektir? Korkan,

telaşlanan ve silahlarını üzerimize doğrultan bir konvoy asker… Hasen'in bağırması da cabası; "Ben sana demedim mi? Tanıyorsun bunları, huylarını biliyorsun, niye böyle yapıyorsun?" Bir yandan da ellerimizi camdan dışarı çıkarmış, "Ateş etmeyin!" diye bağırıyoruz. Çok şükür, korktuğumuz başımıza gelmiyor. Konvoy bizi geçiyor, arkadan sivil araçlar sökün ediyor. Her şey normale dönmüş görünüyor ama ben dizlerimin titremesini durduramıyorum. Gözlerimin önünde, geçen gün gördüğüm araba, yeşil bölgenin önünde taranmıştı hani, sahibi kanlar içinde hastaneye kaldırılmıştı. Hasen de az korkmadı, "Bir daha yaklaşmazsın bunlara ha!" diyor öfkeyle. Haksız da sayılmaz hani, bir kez daha ölümden döndük işte.

İKİNCİ EL EŞYA DÜKKÂNLARI

Bağdat'ta hayat devam ediyor. Ortalama bir televizyon izleyicisi, bu şehri patlayan bombalar, yükselen dumanlar ve ağlayan kadınlardan ibaret sanıyorsa onu kim suçlayabilir? Ama şehir savaşa göre biçimleniyor, dışarıdan gelenler ya da kaçıp gidenlerle sürekli değişiyor. Kerrade semtinde türeyen 'hot dog' büfelerinden sonra ikinci el eşya satan dükkânlar da hızla çoğalmaya başladı. Beş, on değil, yüzlerce dükkândan söz ediyoruz. Hepsi de lüks eşyalarla tıka basa dolu. Koltuk takımları, beyaz eşyalar, pahalı porselen aksesuarlar, avizeler… Dükkân sahipleri işlerinin çok yoğun olduğunu söylüyor. Kim satıyor bunları? Savaş sonrası işleri bozulan zengin aileler… Kimi eşyalardan aldığı parayla Bağdat'ta yaşamaya çalışıyor, kimi de elinde avucunda ne varsa yok pahasına satıp yurt dışına kaçıyor. Kalanlar daha ne kadar dayanabilir? Gidenler ne zaman dönebilir? Kim bilir?

ŞİÎ CAMİİNDE CUMA NAMAZI

Bir cumaya daha çıktık. Bu sevinci ancak, Bağdat'ta ölümle burun buruna bir hafta geçiren anlar. Şimdi size desem ki, her cuma sabahı kalkıp "Yine mübarek cuma geldi ve biz hayattayız." diye birbirimizle kucaklaşıyoruz, tuhaf gelir ama inanın Bağdatlı Müslümanlar da bizden farklı değil. Şiî mahallesinin en büyük camisine doğru yol alıyoruz ama Sünnî camilerine akan kalabalığa bakıp da bembeyaz giymiş babaların ve ellerinden tuttukları oğulların yüzündeki bayram sevincini görmemek imkânsız. Burada cuma sevinci sabahtan başlıyor, akşama kadar devam ediyor. Esnafın çoğu çalışmak istemiyor, dükkânların, mağazaların kepenkleri inmiş hep, resmî daireler zaten kapalı. Bugün ibadete ve dinlenmeye ayrılmış bir gün. Camilerde, ezandan önce okunan Kur-an'ı Kerim şehrin dört yanında yankılanıyor. İnsanlar tanıdık, tanımadık herkese selam veriyor, bayramlaşıp kucaklaşıyor. Şiî mahallesinde hava nasıl? Daha coşkulu ve daha protest tabii. Herkes siyahlara bürünmüş, bu onların geleneksel rengi. Cami yakınına kontrol noktası kuran görevli gençlerin kolunda kırmızı kurdele bağlı. Cemaat, üst araması yapıldıktan sonra içeriye alınıyor. Biz fazladan bir de basın kartı göstermek zorundayız. Kortejler oluşturan Şiî gençler, namaza değil de gösteriye hazırlanıyor sanki, ellerinde seccadeleri, yöresel danslar, marşlar ve sloganlar eşliğinde caminin bulunduğu devasa meydana doğru geliyorlar. Kalabalık hep bir ağızdan Amerika'ya lanetler okuyor, "Ülkemizi terk et!" diye bağırıyor. Çevredeki yollar trafiğe kapatılmış, park eden arabalar suikast ihtimaline karşı

çektirilmiş. Vakit yaklaşıyor, insanlar, caminin içinden bahçeye, bahçeden, meydana, meydandan sokaklara taşıyor. Babaların omzundan inen beyaz takkeli ufaklıklar cemaatin arasında koşuşturuyor. Nihayet, imamın sesi duyuluyor. Beklendiği üzere, bütün Iraklıları düşmana karşı koymaya davet ediyor. Bunun bir kurtuluş savaşı olduğunu ve Amerikalıları kovuncaya kadar süreceğini söylüyor. Cemaat coştukça coşuyor, tekbirler getiriyor, dualar ediyor. Buraya kadar her şey normal ama dışarıda, sırtlarına taktıkları ilaç pompalarıyla cemaatin arasında dolaşan adamlar ne yapıyor? Safların arasında dolaşarak, bir kişiyi bile atlamadan, herkesi ıslatıyorlar. Ne olduğunu anlamaya kalmadan, yaştan yağmurdan ben de nasibimi alıyorum. Kameramı kurtarmaya çalışırken, görevli genç özür diliyor ama ne önemi var! Yakıcı güneşin altında üzerime serpilen gül suyundan sonra… O ne hoş bir koku, ne serinlik öyle… Üzerim, birkaç dakika içinde kuruyunca, arkadan gelen görevliye işaret ediyorum; "Beni yıka dostum." Bu kez tepeden tırnağa gül suyuyla ıslanmış, serin serin oturuyorum ama bir dakika, Bağdat'ta değil miyiz, savaşın tam ortasında? Bir gün, bu kadar latif ve naif akıp gidebilir mi burada? İşte, meydanın iki tarafından bir anda yükselen helikopterler cemaatin huzurunu kaçırdı bile! Vaaz dinleyen kalabalığın üzerine dalıp çıkıyorlar. Arada, birileri ayağa kalkıp "Defolup gidin buradan!" diye bağırıyor. Helikopterler meydanın üzerinde asılı duruyor. Pervanelerin rüzgârı, seccadeleri, takkeleri bir tarafa uçuruyor. Bir bayram günü daha zehir oluyor. Bununla yetinseler iyi ama arka taraflardaki izdihama bakılırsa ortalık karışacak. Kameramla o tarafa zoom yapıp ne olduğunu seçmeye çalışıyorum. İnanılır gibi değil; iki Hummer, omuz omuza saf tutan insanları yararak meydanın ortasına ilerliyor. Olamaz! Bu ne biçim bir tahrik! Bir kişi bile Hummer'in üzerine atlasa, galeyana gelen kalabalık askerleri linç edebilir. İşte o zaman… Düşünmek bile istemiyorum. Tepemizde asılı duran helikopterler

bütün meydanı, tek bir canlı kalmayacak şekilde dümdüz edebilir. "Allah'ım ne olur, kimse bu tahrike kapılmasın!" Gözlerim yerinden çıkacak neredeyse, öyle dikkatle izliyorum meydanı. Hummerler topluluğun ortasına kadar ilerliyor. İçeride vaazına devam eden imama dışarıdaki durum bildirilmiş olmalı ki, vaazı kesiyor ve insanları sakin olmaya, arabaya yol açmaya, hiçbir şekilde müdahale etmemeye çağırıyor. İmamın sesinde korku var, neredeyse yalvarıyor, katliamı önlemek isteyen sesi çığlığa dönüşüyor. İmam bir facia çıkmasın diye çırpınıyor; cemaati dürterek kalkmaya zorlayan Hummerler de bir facia çıksın diye… Arabaların her birinde dört asker var. Öne doğru eğilen zenci askerler M-16 marka tüfeklerin namlusunu yerde oturan insanlara doğru sallıyor. Gözüm arabanın dibindeki Iraklılarda, içlerinden biri tüfeğin ucundan tutup askeri aşağı çekiverse buradan kimse canlı çıkamaz. Zaten onların istediği de bu değil mi? İnsanları provoke etmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Neyse ki cemaat, bağırıp çağırmakla, biraz da küfretmekle yetiniyor da korkulan olmuyor. Hummerler kalabalığın içinden çıkıp gidiyor, ardından helikopterler çekiliyor, namaz için ayağa kalkan cemaat derin bir nefes alıyor. Safların arasında kendime yer açıyorum ama Murat yetişiyor; "Bunlar namazı değişik kılıyor. Sen onlarla kılamazsın." Onu dinlemeye hiç niyetim yok. Bu büyülü ortamı kaçırmak istemiyorum. O da huyumu biliyor; "İyi bakalım." diyor, "Kıl da görelim." İmam tekbir getirip namaza başlıyor. Sureleri okuduktan sonra tekrar tekbir getiriyor, rükûa eğiliyorum ama bu işte bir yanlış var. Meydandaki binlerce insan arasında rükûa giden tek kişiyim. Çevremdekiler ellerini açmış ayakta dua ediyor. Ne yapsam, tekrar doğrulup ellerimi mi açsam? O da tuhaf olur şimdi. Cemaatin arasında, kendi başıma namazımı tamamlıyorum ve tabii ki Murat'a bir kez daha hak veriyorum.

MEDİNE'T ÜS SADR MAYIN TARLASI GİBİ

Camiden çıktıktan sonra Medine't-üs Sadr yani Sadr'ın şehrine gitmeye karar veriyoruz. Şiî direnişçileri biraz tanıyorsak, bugün camide olanlardan sonra boş durmayacak, acele tarafından karşılık vereceklerdir. Öğle yemeğini Sadr meydanında bir seyyar satıcının küçücük arabasında yaptığı buz gibi meyve sularını içerek geçiştiriyoruz. Önceki ziyaretlerimizde direnişçi gençlerle tanıştığımız için rahatız. Bizi fark etmeleri zaman almıyor. İçlerinden biri yanımıza gelip "Hoş geldiniz." diyor. Onu gördüğüme seviniyorum, o da sevinmiş görünüyor. Bugün camideymiş ve insanların tahriklere kapılmasından çok korkmuş. "Bu akşam onlara bir sürprizimiz var." diyor. Kalp atışlarım hızlanıyor. Bu mahalle hangi olaylara gebe? Direnişçi genci de yanımıza alıp arka sokaklara doğru ilerliyoruz. Camiden çıkan gençler yavaş yavaş toplanmaya başlamış. Bir sokağın başında duruyoruz, genç direnişçi, köşede oturan küçük çocuğa sesleniyor; " Nasılsın?" Çocuğun önünde bir akü, elinde iki tel, köşeye sinmiş bekliyor. Gözlerini yoldan ayırmadan cevap veriyor; "İyiyim." Bu kez ben soruyorum; "Ne yapıyorsun burada?" Hiç istifini bozmuyor, "Tank bekliyorum." Yolun ortasındaki belli belirsiz tümsek oraya patlayıcı döşendiği anlamına geliyor. Patlayıcılara bağlı teller, yerin altından gizlenerek çocuğun eline kadar geliyor. Akünün üzerindeki bezi düzelten, çocuk, dikkat çekmekten korktuğu için besbelli, köşesinde küçüldükçe küçülüyor. Direnişçi genç beni uyarıyor; "Yerimizi belli etmeyecek şekilde çekim yapabilirsin. Mümkün olduğu kadar çevreyi çekme!" Kamera çalışıyor, az

önce endişeyle bekleyen ufaklık bir kahraman edasıyla tanklara sesleniyor; "Erkekseniz sokağımdan geçersiniz. Buradayım, bir yere kaçmıyorum, sizleri bekliyorum." Yolumuza devam ediyoruz. Bize refakat eden genç, yolda arkadaşlarını görüyor; "Haydi nerdesiniz? Hazırlanın! Herkes silahını alıp çıksın artık meydana!" Birkaç sokak aşağıda köşe başına çökmüş siyah çarşaflı bir kadın görüyorum. O da gözünü yola dikmiş, bir Amerikan arabasının geçmesini bekliyor. Aküyü eteğinin altına gizlemiş. İşine öyle konsantre olmuş ki alnından süzülen ter damlasını dahi silmiyor. Karşı sokaktan, ellerinde RPG'ler, kaleşnikoflarla dans ederek yanımıza gelen gençler; "Biraz bekle!" diyorlar "Kar maskelerimizi giyelim, sonra çek!" Kar maskeleri takılıyor, kamera çalışıyor, gençler intikam yemini ediyor; "Amerika! Yarım kalan hesabı bu akşam göreceğiz." Murat görüntüleri bir an önce şirkete göndermek istiyor ama ben bu akşam burada kalmak istiyorum. Hasen'le ikisi itiraz ediyor; "Bu akşam burası cehenneme dönebilir, yarın geliriz." "İyi ya, ben de cehennemden bir görüntü çekme şansı yakalarım." Onlar gitmekte ısrar ediyor, ben kalmakta… Direnişçi gençler de benim tarafımda. "Tamam, kalsın." diyorlar hep bir ağızdan. "Biz onu emanet alıyoruz sizden, yarın sapasağlam teslim edeceğimize söz veriyoruz." İyice cesaretleniyorum. Kasetleri Murat'a uzatıyorum, almıyor. Bu kez Hasen'in eline tutuşturup direnişçilerin arasına karışıyorum. Murat'ın öfkeli sesi duyulmaz oluyor; "Gebereceksin buralarda. Cesedini bombayla doldurup yolun ortasına koyup patlatacaklar. Şimdi şefi arayıp söyleyeceğim, seni çeksinler buradan." Aklım, gece çekeceğim görüntülerde, üzerimde ortama uymak için giydiğim siyah tişört, direnişçilerin arasına karışıp kaynıyorum. Gün batıncaya kadar sokak sokak geziyoruz gençlerle. Onların görevini şimdi daha iyi anlıyorum; bir nevi propaganda yapıyor, "Bu ülke bizim, sahipsiz değil." diyerek halkı harekete geçirmeye çalışıyorlar. Bir ara, mahallelinin verdiği erzakı yemek için

karanlık ama güvenli bir sokak arasına giriyoruz. Herkes silahını bir köşeye bırakıyor ama kimsenin yerleşmeye niyeti yok. Sofradan birkaç lokma alan çekiliyor. Bu onların son yemeği mi? Sıra abdest alıp belki de son namazı kılmakta… Yanlış duymuyorum değil mi, hem abdest alıyor hem de kısık bir sesle, şehit olmak için dua ediyorlar. Üzerimizde esmeye başlayan ölüm rüzgârını, Kur'an-ı Kerim okuyan bir hafız dağıtıyor. Ne ki onun da sesi titriyor ve bu kederli ses, dinleyenleri ağlatıyor. Sonunda herkes ayağa kalkıyor, birbiriyle helalleşiyor ve pusu kuracakları noktalara dörder beşer kişilik timler halinde dağılıyor. Bana çok fazla bilgi vermiyorlar. Anladığım kadarıyla timlerden biri gözcülük yapacak, biri dikkat dağıtacak, biri tankları üzerine çekecek, diğeri imha edecek ve sonuncusu da güvenliği sağlayacak. Ben imha işini üstlenen timin içindeyim. Hasen çocukları sıkı tembihlemiş anlaşılan. Gençler üzerime titriyor, benim için en emin yeri araştırıyorlar. Biri, her yeri rahat görebileceğim bir evin çatısını gösteriyor. Mantıklı bir öneri… Saat gece yarısını gösterirken evin çatısına çıkıyorum. Eğer buraya bu akşam bir tank girerse, kaçması imkânsız. İlk hamle, tanklar yola yerleştirilen patlayıcıların üzerinden geçerken yapılacak, ardından RPG'ler devreye girecek, sonra ihtiyaç olursa diğer makineli silahlar… Beklemeye devam ediyoruz. Tanklar, gece boyunca mahallenin çevresinde dolaşıp, kuşatma havası veriyor ama hiç biri içeriye girmiyor. Çocukların dediğine göre kasten öyle yapıyorlarmış. Niyetleri, direnişçileri dışarı çıkarıp pusuya düşürmekmiş. Sabaha karşı uykuya yenik düşüyorum ama çok geçmeden büyük bir patlamayla yerimden fırlıyorum. Çatıdan aşağıya bakıyorum, bizimkiler "Yerine otur, sakın görünme." diye işaret ediyor. Hareket şimdilik diğer sokaklarda… Patlamanın ardından silah sesleri geliyor. O sokağa gitmek ve ne olduğunu görmek istiyorum ama tim yerini terk etmiyor. Aradan bir saat geçiyor, tank sesleri duyulmaz oluyor ve beni aşağıya çağırıyorlar. Yanımda bir

direnişçiyle, tembihlere uyarak, duvar diplerinden hızlı adımlarla yürüyerek az önce patlamanın olduğu sokağa geliyoruz. Bütün mahalle ayakta, tankı vurmayı başaranlar üzerine çıkmış poz veriyor, çevreye toplanan insanlar da onları alkışlıyor. Ortalık hâlâ toz duman, hafiften gözlerim yaşarıyor, her yana barut kokusu sinmiş, yolun ortasına kocaman bir çukur açılmış. Beni görünce “Keşke bizimle kalsaydın.” diyorlar. Söylediklerine göre, iki tank yolun diğer tarafından caddeye giriyor. Önden giden tank, patlayıcının üzerinden geçiyor ve haliyle patlama oluyor. Bu beklenmedik saldırı karşısında her iki tanktan da çevreye rast gele ateş açılıyor öyle ki, tim elemanları RPG kullanma fırsatı bile bulamıyor. Hafif makineliler çevreden destek verse de vurulan tank ve diğer tanktan atılan göz yaşartıcı bombalar ve sis bombaları direnişçileri neredeyse etkisiz hale getiriyor. Sis bombalarından faydalanan askerler, vurulan tankın altından diğer tanka geçiyor. Yaralı veya ölüleri de olay yerinden tahliye ediyorlar. Ayaküstü direnişçi maceraları dinlerken, güneş doğuyor ve çatışmanın izleri açığa çıkıyor. Evlerin duvarlarında yüzlerce mermi izi, ara sokaklarda yüzlerce boş kovan, ortada paleti kopuk, çalışmaz hale gelmiş bir tank… Çekimlerimi bitirmiş ortada kala kalmış vaziyette, çevreme bakıyorum. Burası neresi? Ben ne yapıyorum burada? Neyse ki, tanıdık seslerle, daha doğrusu bir araba dolusu soruyla kendime geliyorum. “Sen iyi misin, bir şeyin var mı, çatışma esnasında burada mıydın?” “Hayır, maalesef değildim.” diyorum. Öyle yorgunum ki, kaygıyla yüzüme bakan Murat ve Hasen’e direnecek değilim. Apar topar kaçıyoruz mahalleden. Bağdat’ta her karşılaşmanın bir rövanşı olur. Amerikalıların nasıl bir karşı atak planladığı kimsenin aklına gelmez. Vurulan tanklarını almak için bile helikopterler ve bir yığın tankla gireceklerdir mahalleye. Evet, bence de gitmeliyiz. "Bu arada Murat, şefi aradın mı? Beni buradan çekmelerini istemedin tabii ki… İstemedin değil mi?"

TÜRK KONSOLOSLUĞU'NA AKIN VAR

Bağdat'taki Türk Konsolosluğunu arada sırada ziyaret etmeye çalışıyoruz. İçeriye girmek için her seferinde bir dizi güvenlik kontrolünden geçiyoruz ama hiç mühim değil. Biraz Türkçe duymak ve İstanbul'dan konuşabilmek için bu kadar sıkıntıya değer. Konsolosluğun çevresindeki caddeler trafiğe kapalı. Daha önce patlatılan bir araçtan yadigâr onlarca şarapnel iziyle bina, tıpkı Bağdat gibi yorgun ve yaralı görünüyor. İçeridekilerin de bir savaş şehrinde çalışmaktan bezdiğini söylemek hiç zor değil. Güvenlik kontrolü sokakta başlıyor. Beton bariyerlerin arkasındaki yerel güvenlik görevlileri üst araması yaptıktan sonra sokağa girebiliyoruz. Konsolosluk kapısına geldiğimizde içerideki güvenlik görevlilerinin bizi kameradan izlediğini biliyoruz. Kapıdaki yerel polis üzerimizi bir kere daha arayıp zile basıyor. Megafondan "Buyurun." diye bir Türkçe hitap duymak hoşumuza gidiyor. Kendimizi tanıtıp ziyarete geldiğimizi söylüyoruz ve çelik kapı otomatik olarak açılıyor. Her gelişimizde işte bu aşamaları tek tek yaşıyoruz ama olsun, içeride kendimizi iyi hissediyoruz. Özel Harekât Birimine bağlı güler yüzlü polislerin bizim için endişelendiklerini görmekten ve her seferinde 'Aman dikkatli olun!" diye sıkı sıkı tembihlenmekten hoşnuduz. Aynı polisleri, dışarıda sıcağın altında Türkiye vizesi bekleyen Iraklılara karşı da böyle sevecen ve nazik görüyoruz. Halkla onların dilinden konuşuyorlar. Yangından kaçmak istercesine konsolosluğa akın eden

ve olumlu bir cevap alabilmek umuduyla gözlerinin içine bakan Iraklıları incitmemek için kelimeleri öyle özenli seçiyorlar ki… Polislerden birinin silahlarını inceliyorum. Belinde iki 14'lü, göğsünün üzerinde kısa namlulu otomatik silah, elinde de kısa M16 tüfek… Bu zaviyeden bakıldığında bir savaş makinesi ama halkın karşısında şefkatli ve yardımsever bir adam… Onlarla gurur duyuyorum.

MÜDÜRLERİMİZ REHİN ALINDI

Önümüzdeki hafta İstanbul'dan misafirlerimiz var. Yayın editörümüz ve genel müdür yardımcımız büromuzu ziyaret edecek. Son günlerde çektiğimiz güzel ve tehlikeli işlerden sonra bizim için kaygı duymuşlar ve çalışma ortamımızı kendi gözleriyle görmek istemişler. İşbölümüne göre, Murat ve Rebvar onları gezdirecek, Hasen'le ben de rutin haberleri takip edeceğiz. Kendimize göre bir program yaptık, bekliyoruz. Aklımıza ne Felluce geliyor, ne de müdürlerimizin orada rehin alınacağı. Korku dolu saatlerin bizi beklediğini nereden bilelim. Murat'ın telefonunu Arapça konuşan bir direnişçinin açmasından sonra yaşadığımız saatlerden bahsediyorum. Şöyle ki, Murat ve Rebvar, Felluce'yi görmek isteyen müdürlerimizle beraber yola çıkıyor. Biz Bağdat'tayız. İlk telefonlaşmamızda bir sorun yok, şehre girmek üzereler. İkinci aramamda karşıma Arapça konuşan bir yabancı çıkınca, elim ayağım titremeye başlıyor. Ne olduğu çok açık, direnişçiler bizimkileri rehin almış. Telefondaki adama, "Arkadaşlarımız nerede?" diyorum. "Onlar bizim misafirimiz." diyor. Konuşacak bir şey bulamıyorum. Adam, "Arkadaşlarınızı Felluce'de izinsiz gezerken gördük, rehin aldık." diyor ve telefonu tamamen kapatıyor. Aman Allahım ben ne yapacağım şimdi. İstanbul'u arıyorum, şirkete bilgi veriyorum, arkadaşlarım telaşlanıyor, herkes hep bir ağızdan sesleniyor; "Mücahit hemen git onları kurtar." İyi de ben arama kurtarma timi değilim, ayrıca gidip peşlerine düşsem… Yok, bu hiç mantıklı değil. Şu an dua edip beklemekten başka çaremiz yok ama durup dua etmeye

fırsat mı var? İstanbul'da şirkette çalışan kim varsa dur durak bilmeden beni arıyor. İki ayağım bir pabuca girdi girecek ama hayır, sakin olup akıllıca hareket etmeliyim. Felluce'de daha önce tanıştığımız Şeyh geliyor aklımıza. Hasen onu arıyor ve konuyu anlatıyor. Şeyhin, kaçırılma olayından haberi yokmuş ama araştıracağını ve bize yardımcı olacağını söylüyor. Endişeli bekleyiş üç saat sonra hayırlı bir haberle nihayete eriyor. Telefondaki ses Murat'a ait; "Tamam, biz iyiyiz." diyor. Felluce'den çıkmışlar, Bağdat'a dönüyorlarmış. Merak edecek bir şey yokmuş. Rahat bir nefes alıyoruz ve hayırlı haberi İstanbul'a bildiriyoruz. Akşama doğru eve varan Felluce gazileri harpten çıkmış gibi yorgun görünüyor. Ölümün nefesini hissetmek kolay olmasa gerek. Heyecanla soruyoruz; "Bizi meraktan öldürecektiniz abi, anlatın ne oldu?" Rehin alındılar, salıverildiler, doğru ama tafsilatı bilmek lâzım. İşte size, ilk ağızdan bir Felluce'de rehin alınma hikâyesi; "Şehre yeni girmiştik ki, Milli Ordu'nun askerleri bizi durdurdu ve kimlik kontrolü yaptı. Ardından telsizle bir yere anons ettiler ve beş dakika sonra iki pikap dolusu kar maskeli direnişçi geldi. Bizi teker teker arabalara bindirip şehir dışında bir eve götürdüler. Her birimizi ayrı odalara koyup sorguya çektiler. Arapça bilmediğimiz için bizimle fazla ilgilenmediler." Şimdi Rebvar'ı dinleyelim; "Bana bir iki tokat attılar, 'Bu ajanları niye buraya getirdin." diye kızdılar. İçlerinden biri, 'Bunu öldürüp cesedini şehir dışında bir yere gömelim.' dedi. Ben ağlamaya başladım, yanımdakilerin ajan olmadığını, Türk gazeteciler olduğunu söyledim ama beni dinlemediler, 'Hepinizi öldüreceğiz.' dediler." Yayın editörümüz bu arada cevşenini çıkarmış ve serbest bırakılıncaya kadar sürekli okumuş. "Nasıl olduysa bizim ajan olmadığımıza kanaat getirdiler." diyor. "Giderken de bir daha buraya gelmeyin diye tembihlediler." Şu var ki, bu maceranın tatlı sonla bitmesi bir lütuf… Bugün bile bilmiyoruz, şeyh araya girdi mi, öyle olmadıysa direnişçiler ne düşündü de bıraktı? Hâlâ meçhul…

USAME'NİN MAHALLESİ VURULUNCA

Evimizin yanındaki altı katlı bina savaştan önce istihbarat teşkilatına aitmiş. Savaşta resmi daireler yağmalanınca bu bina da sahipsiz kalmış ve Bağdat dışından gelen fakir insanlara mesken olmuş. Binada yaklaşık elli aile yaşıyor. Zaman içinde birçoğuyla tanıştık, selamlaşmadan geçmiyoruz. Dışarıya adım atamadığımız kritik günlerde, evimizin önünden ayrılmayan seyyar satıcımız Ebu Toni'nin yanına takılırken bir hayli çevre yaptım. Öyle ki, birkaç gün ortalarda görünmediysem, komşularım kapıya dayanır oldu; "Haydi çık dışarıya, biraz konuşalım, özledik seni." Bugün sıra Usame'de… Usame henüz çok genç, on yedi yaşında var yok, yaşlı babası taksi şoförlüğü yapıyor. O rahatsızlığında direksiyona Usame geçiyor. Bu akşam Usame tatil anlaşılan, evimizin önünde trafiğe kapalı caddenin ortasında arkadaşlarıyla oturuyor. Bir ara sohbet sıkıntıya girmiş olmalı ki, Usame bahçe kapısında var gücüyle adımı sesleniyor. Ne kadar yorgun olsam da çocukları kıramıyorum. Kapıya çıkıyorum, "Hayırdır Usame?" "Mücahit abi, çayı hazırladık seni bekliyoruz. Gel de biraz muhabbet edelim." Abi kelimesini yeni öğrendi gençler, az meraklı değiller, anlamını sorup kavramışlar, artık bana 'abi' diyorlar. Dışarı çıkıyorum, hemen demli bir çay dolduruyorlar. İçlerinden biri atlıyor; "Abi söyle bakalım bugün hangi Arapça kelimeyi öğrendin?" Ben konuşmaya başlıyorum, hepsi birden gülme krizine giriyor. Telaffuzumu

komik buluyorlar tabii. Sohbet bu gülüşmelerin ardından hep ciddîleşiyor. Ülkenin ne zaman normale döneceğini soruyorlar bana, "İnşallah en kısa zamanda mutlu günler gelecek, işgalciler çekip gidecek." diyorum. Böyle konuşmam hoşlarına gidiyor. Yoksa onlar da biliyor ki, bu sorunun cevabı bende değil. Gençlerin hepsi Şiî, aralarında direnişe katılanlar da var. Bazen bana, nerede çatışma olacağını, nerede araba patlatılacağını söylüyorlar hatta haber bulamadığım gün üzülüyorlar. En çok da bu ülkede, onların arasında korkmadan nasıl yaşadığıma hayret ediyorlar. Burada onlarla mutlu olduğumu söyleyince şaşkınlıkları hayranlığa dönüşüyor. Beni tanıyorlar, burada onlar için bulunduğumu biliyorlar.

Ertesi gün, öğlen vakti yine Usame'nin sesini duyar gibiyim. Bu saatte beni çağırmazlardı, bir terslik mi var acaba? Usame telaşlı; "Abi hemen gel, bizim eski mahalleyi helikopterler vurmuş, hadi çabuk gel." Evde benden başka kimse yok. Arkadaşlarım eve gelip de beni göremezlerse korkabilirler. Usame'yi ne kadar tanısam, güvensem de "Acaba?" diyorum kendi kendime, "Başka bir niyeti olabilir mi?" Olamaz, o benim arkadaşım. Televizyonun üzerine bir not yazıp soluğu olay mahallinde alıyorum. Görüntüler nasıl da aşina… Yaralılar hastanede, kan izleri yerlerde, yol kenarındaki arabalar delik deşik, insanların üzerinde bir sersemlik. Öyle anlaşılıyor ki, saldırı ansızın gelmiş, bir misilleme beklentisi olsaydı bunca şaşkın olmazlardı herhalde. Peki, ne oldu da bu mahallenin üzerine ansızın bomba yağdı? Soruya bak! Sanki Amerikan askerleri Bağdat'ta herhangi bir yeri dümdüz etmek için bir gerekçeye ihtiyaç duyarmış gibi… İşin aslını mahalleliden öğreniyorum. Gençler mahallede toplu şekilde dolaşıyorlarmış. Kendilerince bir şey kutluyorlar veya eğleniyorlarmış. O sırada devriye gezen helikopterler şüpheye düşüyor. Bu neyin şamatası böyle canım! Ve aşağıya gelişi

güzel ateş ediyorlar. Gençlerden birkaçı ve yoldan geçen bir iki kişi yaralanıyor. Kimin durumu ağır, kim geri döner belli değil şimdilik. Çekimleri ve röportajları tamamlıyorum. Usame'nin yüzünde hem üzüntü hem gurur var. Görüntülerin ne zaman yayınlanacağını soruyor sürekli. Hemen yayınlansa sanki yaralılar iyileşecek, insanlar normale dönecek, arabalar yeniden gıcır gıcır olacak… Bizim görüntüler gerçeğin ifşasından başka bir işe yarar mı ki? Bu da az şey mi ki?

MUHAMMET’E MİSAFİR OLDUK

Artık kendimi Bağdatlı gibi hissediyorum. Uzun zamandır burada olduğumdan değil, az zamanda çok şey yaşadığımdan… Onlar gibi oturup kalkıyorum, onlar gibi giyiniyorum, onlar gibi yiyip içiyorum. Iraklı arkadaşlarım bana yabancıymışım gibi davransa yine böyle olur muydum? Sanmıyorum. Ev davetleri samimiyetin bir göstergesi… Büroda çalışan Türkmen arkadaşımız Muhammet neredeyse bir aydır bizi evine davet ediyor. Bu hafta sonu kıyamet bile kopsa gideceğiz, büyüklerimizi daha fazla bekletmeyeceğiz ama tereddüt ettiğimiz bir konu var, böyle bir ortamda aileye yük olur muyuz acaba? Aklımıza bir fikir geliyor, bu ay Muhammet’e biraz fazla prim verirsek içimiz rahat olur. Muhammet annesinin çok güzel yemek yaptığını söylüyor sürekli, bence bütün anneler güzel yemek yapar. Ev yemeği yemeyeli de aylar oldu. Annesinin fazla zahmet etmemesi, babasının masraf yapmaması için Muhammet’i tembihliyoruz ama ikazlarımıza aldırış ettiği yok. Her seferinde verdiği cevap belli; “Biz nasıl misafir ağırlanır biliriz.” Sonunda bütün personel arabaya doluşup Bağdat’ın arka mahallelerinden birine gidiyoruz. İşte ev ahalisi dışarıda bizi bekliyor. Muhammet’in babası sevincini çok zarif cümlelerle dile getiriyor; “Türkiye’den kardeşlerim beni ziyarete gelmiş. Elimden gelseydi yollarınızı kırmızı halılar ve gül yapraklarıyla donatırdım.” Yaşlı adam bizi ağlatmak istiyor galiba, öyle şeyler söylüyor ki, basit bir yemek daveti bir moral ziyaretine dönüşüyor neredeyse “Sizin ziyaretinizle kendimi daha bir güçlü hissettim. Savaş ortamında güveneceğim, güçlü birilerini görmek

kendime olan güvenimi artırdı." Muhammet'in babası Türkmen, annesi Arap asıllı… Annemiz çok neşeli, şakacı, muzip bir kadına benziyor. Benimle Arapça konuşmak istiyor, misafir odasında, ardı arkası gelmeyen sorulara muhatap oluyorum; " Evli misin, çocukların var mı, hanımını özlemiyor musun, ne işin var bu savaşın içinde?" O mutfağa giderken kapı çalınıyor, gelen Muhammet'in teyzesi. Bizim için küçük bir sürpriz, teyzemiz Türkçe konuşuyor. Ankara'da Eczacılık Fakültesi'nde okumuş meğer. Şimdi Bağdat'ta eczane işletiyor, eşi de Felluce'de doktor olarak çalışıyor. Teyzemiz de tıpkı annemiz gibi çok neşeli ve muzip bir kadın. Bir ara Muhammet'in babasına gözüm ilişiyor, koltuğunda geriye yaslanmış, göğsünü kabartmış, tebessümle bizi seyrediyor. Sohbet o kadar tatlı gidiyor ki yemeğe geldiğimizi unuttuk neredeyse. Neyse ki annemizin sesi duyuluyor; "Haydi ne bekliyorsunuz, yemekler hazır!" Sofradaki Arap ve Türkmen yemekleri bir mahalleyi doyurur ama annemize kalırsa bütün tabakları biz temizlemeliyiz. Üstelik küçük bir oyun oynuyor bize, tam son lokmamızı almışken yeniden yemek dolduruyor. Babamız "Yeter, rahat bırak çocukları." dese de "Sen karışma!" deyip çıkıveriyor işin içinden. Muhammet halimize bakıp bıyık altından gülüyor ama bizim keyfimiz yerinde. Yemekten sonra çaylar geliyor, eski Bağdat hatıraları canlanıyor, kimse bu gecenin bitmesini istemiyor ama sokaklar tehlikeyle dolu, daha fazla gecikmeden eve dönmeliyiz. Bizi dışarıda karşılayan aile bu kez de arabaya kadar eşlik ediyor. Uzaklaşırken el sallıyoruz, ikisi de gözlerini siliyor. Neydi onları bu kadar duygulandıran…

TÜRK GAZETECİLER KAYIP

Filistin Oteli'nde kalan iki gazeteci dostumuz var. Onlar da bizim gibi İstanbullular ve Bağdat'ta geçici olarak görev yapıyorlar. Bizim ev, otele göre daha rahat elbette, arkadaşlarımız da sürekli bizde. Ziyaretleri bir gün aksayınca başlarına bir şey mi geldi diye merak ediyoruz. Her gün birbirimizi arayıp kontrol ediyoruz. Bugün bir sürprizleri var bize, İstanbul'dan yeni bir araç geliyormuş, araçla birlikte de özlenilen ev yemekleri… Hepimizi bir heyecan alıyor, hemen akşam olsa, sonra gün doğsa, araç gelse, anne yemekleri yense… Aynen öyle oluyor, ertesi sabah beklenen araba geliyor ve erzak bütün nefasetiyle mutfağa boşaltılıyor. Yalnız küçük bir sorun var, arkadaşlarımız işe gidecek ve biz söz verdiğimiz üzere, onlar gelene kadar yemeklerin tek lokmasına dokunmayacağız. Hem ne kadar bekleriz ki en fazla, yayın dediğin akşam yedi de biter, olmadı sekizde. Akşama doğru bir arayayım diyorum, telefonları kapalı, demek ki yayın uzadı. Saat sekiz yine kapalı, on, yine kapalı, gece 12 yine kapalı… Aklımıza kötü şeyler getirmek istemiyoruz, hem Bağdat'ın içinde ne olabilir ki canım? Ertesi sabah yine arıyoruz, yine kapalı, yok, bu işte bir gariplik var artık. Arkadaşlarımızın şirketi bizim ajansın merkeziyle diyaloga geçiyor, ajans bizi arıyor, arkadaşlarımızın şirketi bizi arıyor, haber duyuldukça arayanların sayısı artıyor. Yani, yer yarılıp da içine girmedi ya bunlar, gidecekleri yer Yeşil Bölge, bizim eve uzaklığı taş çatlasa yedi kilometre, o güzergâhta tehlike de

yok. İstanbul sürekli arayıp bizi sıkıştırıyor; "Bulun şu adamları!" Yeşil Bölge'ye gidip arkadaşlarımızı aramaya karar veriyoruz ama sorun şu ki, onları soracağımız kişiler Amerikalılar ve muhtemelen bizi ciddiye almayacaklar. Yeşil Bölge'de ilk kontrol noktasındayız, niye geldiğimizi soran askere yetkili bir kişiyle görüşmek istediğimizi, arkadaşlarımızın dün sabah saatlerinde yayın yapmak için buraya geldiğini ve hâlâ dönmediğini söylüyoruz. Askerin yüzündeki saygı dolu ifade nereye gitti? Az önce gazeteciydik, şimdi başı dertte gazeteci… Alaycı bir tavırla, böyle sudan bir mesele için bizi içeriye alamayacağını söylüyor. Ardından da ekliyor; "Eğer arkadaşlarınız burada ise başlarına kötü bir şey gelmeyeceğinden emin olun. Yetkililer zamanı gelince onları bırakacaktır." Biz niçin kaygılanıyoruz sanıyor bu adam, onların burada olmalarından kötü ne olabilir? Yarın, öbür gün Guantanamo'dan toplamayalım bu çocukları! Bu kez emin olmak için soruyorum; "Sadece burada olup olmadıklarını öğrenmek istiyorum. En azından yerini bilelim." "Hayır!" diyor asker kendini kasarak, "Bilgi veremeyiz, şimdi burayı terk edin hemen!" İstanbul'u arayıp bilgi veriyoruz; "Kullandıkları güzergâhta başlarına bir hal gelmiş olması çok zayıf bir ihtimal. Yetkililer, Yeşil Bölge'ye girip girmedikleri hakkında bilgi vermiyor. Yapacağımız tek şey bekleyip dua etmek." Arkadaşlarımızı tam üç gün bekliyoruz. O üç gün boyunca aileleri bizi kaç kere aradı hatırlamıyorum bile, anne babalarını teskin etmekten bîtap düştük. Üçüncü günün sonunda, bizim çocuklar sanki üç yıl yaşlanmış gibi yorgun argın çıkageliyor. Gazileri alıp salonun başköşesine oturtuyoruz, önlerine çay koyuyoruz. Üç gündür çay içmiyorlarmış, deli gibi özlemişler. Meraktan kıvranıyoruz; "Hadi anlatın ya ne oldu, neredesiniz günlerdir?" Bir yandan çaylarını yudumluyor, bir yandan anlatıyorlar; "Sizin eve yemekleri indirdikten sonra

yayına yetişmek için alelacele Yeşil Bölge'ye gittik. İkinci veya üçüncü kontrolden geçip köpekle yapılan kontrole geldik. Arabanın içine köpeği bindirdiler, her yeri koklattılar, köpek bir yeri koklarken birden oturdu. Köpeğin oturması kötüye işaret, bir şeylerin kokusunu aldığını, şüphelendiğini gösteriyor. Hemen bizi gözaltına aldılar, üç gün boyunca bir kelime bile konuşturmadılar. Gün içinde uslu durup da ağzımızı açmazsak mükâfat olarak bir dal sigara vereceklerini söylediler. Dayak veya işkence olmadı ama canlı yayın arabasını söküp yeniden taktılar. Daha sonradan anladık ki geri zekâlı köpek bizim sucukların ve muhteşem pastırmaların kokusuna dayanamamış, belki de kendi payını bulamadığı için oturarak bizi cezalandırmış ama olsun bu sucuklar için üç gün nezarette kalmaya değer. Değer mi, değer… Üç gündür sucukların hayalini kuruyoruz, hadi hepsini kızartalım şunların…"

KAFA KESME CD'Sİ

Muhannet'in arkadaşları ziyaretimize geliyor. Bab-ı Şerci'de seyyar satıcılık yapan bu gençleri biz de tanıyoruz, az gazoz içmedik tezgâhlarından. Bab-ı Şerci yani bizim Eminönü, Bağdat'ın en büyük açık pazarı. Aradığınız her şeyi orada bulabilirsiniz, özellikle de kaçak veya yasak şeyleri... Bizim gençlerin böyle taraklarda bezi yok tabii, Muhannet'e getirdikleri enteresan hediyeleri verip izin istiyorlar. Hediyeler nedir? Bu günlerde Bab-ı Şerci'de çok satanlar listesinin başında yer alan kafa kesme görüntülerinin toplandığı cdler... Muhannet, akşam yemeğinden sonra cdleri izlemek istiyor. Biz pek taraftar değiliz ama çoğunluğun dediği oluyor. İlk infaz görüntüsü, geçen gün kaçırılan on bir Kenyalıya ait. Direnişçiler Kenyalılardan birini dizlerinin üzerine çökertip, suçunu(!) yüzüne okuduktan sonra arkadaşlarının gözleri önünde boğazını kesiyor. Ardından diğerleri yüzüstü yere yatırılıyor ve kafalarına kaleşnikof ile ateş ediliyor. Dayanılır gibi değil. "Kapatın şu cd'yi!" diyorum bizimkilerden biri kalkıp, bu görüntüleri izlemenin gerekliliğine dair bir şeyler söylüyor. Yarın öbür gün aynı adamlar bizi yakalarsa düşeceğimiz durum bunun aynısıymış, şimdiden bakıp nasıl bir duygu öğrenmeliymişiz, kafamızın kesileceği güne hazırlanmalıymışız, ben de hazırlansan fena olmazmış... Kulaklarıma inanmıyorum, yani tamam söylediklerinde haklılık payı var ama böyle bir ölüm şekli bu kadar normalleşmiş olabilir mi? Vahşilik bu kadar yakınımıza gelmiş olabilir mi? Bir insan, bir insanı böyle öldürebilir mi? Bağdat'a gelirken ölümü göze aldım tabii ama bu şekilde olanı değil, hayır böyle bir ölümü değil...

IRAK BAŞBAKANI İLE RÖPORTAJ

Haftalardır sürdürdüğümüz çalışmaların meyvesini bugün alacağız. Bugün bizim için büyük bir gün, Türk medyasından hiç kimsenin ulaşamadığı Irak Başbakanı İyad Allavi ile röportajımız var. Bu işi almamızda tercümanımız Hasen'in büyük katkısı var şüphesiz. Röportajı koparabilmek için Yeşil Bölge'ye bıkmadan usanmadan onlarca kez gidip geldik, başbakanlıkta çalışan bütün memurlarla ahbap olduk. Bizi gördüklerinde söyledikleri tek cümle şuydu artık; "Bugün gelmeseydiniz sizi merak edecektik." Sonunda muradımıza erdik, öğleden sonra randevumuz var. Yeşil Bölge'ye girip başbakanlık binasına ulaşmak maratondan farksız, düşünün ki, yoğun trafikte bile yarım saatte ulaşacağımız bu bölgeden içeri girebilmek saatler alıyor. Bu durumda, randevuyu kaçırmamak için evden dört saat önce çıkmamız lâzım. İşi ciddiye aldığımdan olsa gerek, kameramı, tripotumu, spotlarımı, kablolarımı, bataryalarımı akşamdan hazırladım. Çıkmadan önce bütün teçhizatımı son bir kez daha kontrol ediyorum. Herhangi bir aksaklık kâbusum olur. İşte ilk kontrol noktasındayız ya da engelli koşunun ilk yüz metresinde… Elimizdeki çantalarla beton bariyerlerin arasına alınıyoruz. Amerikan askeri çantalarımızı açıp kabaca içine bakıyor ve bir sonraki kontrol noktasına yönlendiriyor. Orada üst aramamız yapılıyor ve yine bir sonraki noktaya geçmemiz söyleniyor. Üçüncü noktadaki asker üzerimizi detektörle arıyor, kamerayı çalıştırmamızı istiyor, kameranın vizöründen bakıyor, çalıştığından emin oluyor ve nihayet, yolda giderken çekim yapma ihtimaline karşılık kaseti ve bataryayı

çıkarmamızı söylüyor. Dördüncü noktaya geldiğimizde artık, bu noktaların hiç bitmeyeceğine inanıyoruz. Bu kez, elindeki kâğıdı üzerimize, kameramıza, ışıklarımıza ve telefonumuza süren bir askerle karşı karşıyayız. Kâğıt, cihaza yerleştiriliyor. Birkaç saniye sonra cihazdan yeşil ışık yanıyor ve bize geçebileceğimiz söyleniyor. Bu cihazın ne işe yaradığını, nasıl çalıştığını merak ediyorum. Asker açıklıyor; "Eğer üzerinizde, barut veya bomba yapımında kullanılan herhangi bir madde olsaydı ya da bomba imal edilen bir yerde bulunmuş olsaydınız, cihaz bu maddelere karşı hassas olduğu için üzerinize bulaşan parçacıkları fark edip alarm verecekti." Buradan da kazasız belasız geçtiğimize göre bize refakat edecek bir askerle Başbakanlık binasına kadar yürüyebiliriz artık. Binanın önünde bombacı köpekler bizi bekliyor, onlar çantalarımızı ve bütün teçhizatımızı koklarken ben bir sürpriz yapmasınlar diye dua ediyorum. Bu aramayı da atlatıyoruz. Bize refakat eden asker, içerideki kontrol noktasını işaret ederek yanımızdan ayrılıyor. Sabrım taşmak üzere ama Allavi röportajı için değer… Son kontroldür umuduyla altıncı noktaya adımımızı atıyoruz, bir kez daha detektörlerden geçiyoruz, bu sefer Iraklı bir asker yeniden üstümüzü arıyor, çantalarımızı en ince ayrıntısına kadar didik didik ediyor. Bütün malzemelerimizi çıkarıp salonun bir köşesine açıyoruz, arama bitiyor, yeniden topluyoruz. Murat terden sırılsıklam, Hasen sızlanıp duruyor; "Mücahit o kadar önemli mi bu iş, bırak gidelim Allah'ını seversen." Doğrusunu söylemek gerekirse bunca eziyetten sonra ben de aynı fikirdeyim ama aynı sebepten dolayı yani bunca eziyetten sonra geri dönemem. Tam bu sırada, Başbakan Allavi'nin basın sözcüsü görünüyor ve bize "Hoş geldiniz." diyor. Sonunda gülen bir yüz görebildik. Basın sözcüsü İngilizce konuşuyor, sözünü yarıda kesip "Arapça biliyorum, burası sizin ülkeniz bence siz de İngilizceyi boş verin. Kendi dilimizi konuşalım ha ne dersiniz?" diyorum. Adamın yüzü bir anda değişiyor, Hasen'e bakarak,

"Ben bu çocuğu çok sevdim ya!" deyip yanıma geliyor. Bir elini omzuma koyuyor, diğer elini tokalaşmak için uzatıyor. Onun bu açık gönüllü tavrı benim de hoşuma gidiyor. Elli beş- altmış yaşlarındaki bu adamın elini Türk geleneklerine göre öpüp alnıma koyuyorum. Hiç beklemediği bu durum karşısında önce şaşırıyor, sonra seviniyor ve o da beni alnımdan öpüyor. Hasen'e dönüp, kartını uzatıyor; "Bundan sonra ne zaman, ne şekilde olursa olsun bu arkadaşlar benim kardeşimdir. Her ne ihtiyaçları olursa beni çekinmeden arayacaksın. Elimden gelen her konuda sizin hizmetinizdeyim." Hrıstiyan basın sözcüsü bundan sonra bizim Georges ağabeyimiz olacak, onunla çok sohbetler edeceğiz daha ama önce şu röportajı bitirelim. Amerikalı bir görevli geliyor ve bizi bekleme salonuna alacaklarını söylüyor. Kapıyı açıyorum, içeriye bir adım atmadan donakalıyorum. Büyük bir oda, ortasında kocaman bir elips masa ve çevresinde kitap okuyan yirmiye yakın adam. Adamların en kısası 1,80 boyunda, en az 80–90 kilo ağırlığında. "Yanlış geldik galiba." deyip geri adım atarken, içlerinden biri kalkıp oturmamız için yer gösteriyor. Bizi aldıkları bekleme salonu meğer Allavi'nin güvenliğini sağlayan CIA ajanlarının odasıymış. Tepeden tırnağa silahlı, çelik yelekli, Hollywood filmlerinden fırlamış 20 Rambo'yla aynı odadayız. Duvarın kenarında kendimize bir yer bulup oturuyoruz. Dövmeli ajanlar kitap okumaya devam ediyor, bizi içeriye buyur eden adam yanımıza gelip tekrar "Hoş geldiniz." diyor ve ne içmek istediğimizi soruyor. Karşımdaki, bir insandan çok, bir savaş makinesine, terminatör gibi, yok edici gibi bir şeye benziyor. "Teşekkür ederiz, bir şey istemiyoruz." desek de iki dakika sonra su bardaklarıyla geliyor. Bu arada, "Nerelisiniz?", "Bağdat'ta günler nasıl geçiyor?" gibi birkaç soru soruyor ama tam o sırada içeri giren başka bir ajan sohbetin ilerlemesine fırsat vermiyor. Hedefe varmak üzereyiz galiba, röportaj odasına götürülüyoruz. Bize refakat eden ajanın adı Bred, bir kez İstanbul'a gelmiş

ve çok beğenmiş. Ona kartımı uzatıyorum, yolu bir kez daha İstanbul'a düşerse misafir edebileceğimi söylüyorum. Bred kartı sevinçle alıyor, "Gelirsem seni mutlaka arayacağım." diyor. Gözüm bir ara Murat'a ilişiyor, gözleri hayretten kocaman olmuş, bana bakıyor, bir şey söyleyecek ama Bred'in odadan çıkmasını bekliyor. "Hah, kanka olmadığın bir CIA ajanları kaldıydı, onları da kafaladın. Bakalım sırada kim var?" Sonunda kapı açılıyor, Başbakan İyad Allavi karşımızda… Gözlerime inanamıyorum, bu ülkede en iyi korunan adam, bütün medya kuruluşlarının birebir röportaj yapmak için arkasında koşturduğu başbakan şu an bizim kameramızın önünde, bizim mikrofonumuza konuşuyor, bizim sorularımızı cevaplıyor. Bu moral bize uzun süre yeter.

Röportajdan sonra, bina içinde o gün tanıştığımız herkesle vedalaşıp ayrılıyoruz. Aramalara, kontrollere bir kez daha katlanamayacağımıza göre buraya bir daha gelmeyeceğiz ve onları da belki bir daha göremeyeceğiz. Başbakanın basın sözcüsü Georges Abi'nin bir hafta sonra bizi arayacağını nereden bilelim. Başbakanla İngiltere'ye giden ağabeyimiz, beni merak ediyor ve oradan hatırımı sormak için büroyu arıyor. Telefonda Hasen'i de bir güzel tembihliyor; "Bak Hasen! Mücahit kardeşime dikkat et, başına bir şey gelirse hesabını senden sorarım. İhtiyacınız olursa mutlaka beni arayın, sakın çekinmeyin. Döndüğümde sizi evime yemeğe davet edeceğim." İnsanların hep birilerini kaybetme endişesiyle yaşadığı savaş şehirlerinde, dostluklar daha çabuk yeşeriyor sanki, samimiyet daha çabuk sağlanıyor.

DİCLE KENARINDA

Dicle Nehri'nin kıyısında gün batımını seyrediyoruz. Suda eriyen güneş, o gün yaşadığımız bütün sıkıntıyı da beraberinde götürüyor sanki bir ferahlık, bir huzur hâli üzerimizde. Ne zaman bunalsak soluğu Dicle'de alıyoruz, yanımızda çay da oluyor bazen, adına terapi demiyoruz ama gözümüz sakince akan nehirde konuşurken iyileştiğimizin farkındayız. Murat, Türkiye'ye dönünce yapacaklarını, hayallerini anlatıyor, Rebvar gelecekle ilgili kaygılarından söz ediyor, saatlerce oturuyor ve bir çözüm bulmaya çalışıyoruz. Dicle yakınındaki Bağdat Oteli'nin korumaları, ilk zamanlarda bizden rahatsız oluyordu, sonra onlar da alıştı. Nehir kenarına giderken onlara el sallıyoruz, oturacağımız yeri işaret ediyoruz, bir şey demiyorlar. Buranın en tehlikeli tarafı, arka mahallelerden Yeşil Bölge'ye atılan havanların nehir kenarına düşme ihtimali. İnsan nelere alışıyor, bu ihtimal bile bizi ürkütmüyor artık. İlk atışta isabet almazsak, koşa koşa eve dönüyoruz. İsabet alırsak zaten, Allah rahmet etsin! Ama Dicle'de hayat var. Yüzyıllardır bu toprakları beslediği gibi besliyor bizi de…

EŞİM BAĞDAT'A GELİYOR

Arapça öğrenmek için Suriye'de bulunan eşim dün beni hayrete düşürdü. "Karar verdim, Bağdat'a geleceğim." deyip işi bitirdi. Kulaklarıma inanamadım. Beni merak etmesin diye Bağdat'ta ne kadar rahat olduğumuzdan, burayı ne kadar sevdiğimden söz edersem sürekli olacağı buydu. Şimdi diyemem ki; "Hayır sakın gelme! Burası çok tehlikeli, her gün onlarca adam ölüyor." Hoş o da biliyor bunları ama gözünü karartmış bir kere. Mecbur, gideceğiz ve onu sınırdan alacağız ama nasıl? Şehrin her tarafından çatışma sesleri yükseliyor, ortalık karışık, Hasen'e kalsa bugün yola çıkarsam, sınıra hiç varamayabilirim. İstişare sonunda, Hasen ve akrabası İmad'ın eşimi getirmesinin uygun olacağına karar veriyoruz. Onlar gelene kadar biz Muhannet ile çatışmaları kovalarız, sonra da ben biraz tatil yaparım. Savaşın ortasında, Bağdat'ta buluşma, ne güzel, ne romantik… Öğlene doğru Hasen arıyor; "Yengeyi aldık dönüyoruz." Ebu Toni'nin tezgâhının yanına oturup bekliyorum, yaşlı kurt, bendeki değişikliği anlıyor; "Hayırdır bu gün çok sevinçlisin, ne oluyor?" "Eşim geliyor." Ebu Toni de keyifleniyor, bana bakıp gülümsüyor. Araba birazdan gelir, "Bir daha görür müyüm?" dediğim eşim görünür. Evimizi, sokağımızı görür, Dicle kıyısında yürür…

Bu akşam herkes çok uslu, ne de olsa bir hanım misafirimiz var. Tavlacılar oyun oynarken hiç kavga etmiyor hayret! Eşimin vakti az, gelmişken haber çalışmak istiyor, biraz da hızlı çıkıyor; "Yarın ne haber var, nereye gidiyoruz?" Personel birbirine

bakıyor, tamam, birkaç sakin haber bulacağız. Ebu Garip cezaevinden tahliye olmuş bir kadınla röportaj fena bir başlangıç sayılmaz herhalde. Eşim havalara uçuyor, cezaevindeki işkence fotoğraflarına bakıp az ağlamamış, olup bitenleri ilk ağızdan dinleyecek olmanın heyecanı içinde şimdi. Planlarımız arasında, dışarıda bir öğlen yemeği de var. Yemekten sonra Bağdat'ın ünlü ressamlarının bulunduğu sokağa gidip sanatçıların şimdi neyi resmettiğini göreceğiz ama önce akşam çaylarımızı içelim. Gözümüz Türk kanallarında, bugün çektiğimiz haberin yayınlanmasını bekliyoruz, bir yandan çaylarımızı yudumluyoruz, tavla oynayanlar kendi havasında… Derken havancıların mesaisi başlıyor. Bir anda büyük bir gürültü ile sarsılıyoruz. Biz alışkınız ama eşim epey panikliyor. Tavlacılar oyundan başlarını kaldırmadan birbirlerine kızıyor, "Havan düşerken seni görmeyeceğimi mi sandın dostum, 6–2 böyle mi oynanır, hile yapma bakalım." Havan bizim çocukların umurunda bile değil, biri dönüp "Korkma yenge havan bu havan." diyor. Ben bir eşime bir bizimkilere bakıp gülüyorum. Çocuklar işin gırgırında hâlâ; "Yenge bizim havancılar geç de olsa sana hoş geldin diyor." Eşim şaşkın, "Her gece böyle mi ya, nasıl yaşıyorsunuz burada, ya evin üzerine düşse!" Böyle diyor ama birkaç gün sonra o da benim gibi Bağdat'a âşık oluyor. Savaş olmasaymış, bütün sokaklarına dalsaymışız bu şehrin, hatta mümkün olsa da bir iki yıl yaşasaymışız… Ah, ah… Ressamlardı, yetimlerdi derken bir hafta nasıl da geçti! Neyse ki komşumuz Haydar, müjdeli bir haberle çıkageldi de evdeki hüzünlü hava dağıldı. Haydar yarın evleniyor, biz hem düğüne davetliyiz hem de arka bahçemizi ona tahsis ederek ev sahipliği yapacağız. Bağdat'ta bir düğün, eşimi uğurlamak için bundan daha uygun bir haber bulamazdım.

ŞİÎ BÖLGELERİ HAREKETLENİYOR

Eşim, sekizinci günün sonunda gitti. Bağdat'ta güzelliği de gördü, tehlikeyi de… Savaş ortamında bile, insanların meyve suyu büfesinden şişelere kavun suyu doldurulabildiğini biliyor şimdi, kadınların hâlâ renk uyumuna dikkat ettiğini de… Bir ressamla yaptığı röportaj, arka bahçeye düşen havan topuyla bir an duraklayıp sonra hiçbir şey olmamış gibi devam ettiğine göre, bu şehirde yaşanabilir… Bu yüzden giderken, hem biraz rahat, hem endişeliydi. Murat'ın da bir süredir memleketinde, anne babasının yanında olduğunu söylersem, bir anda boşluğa düştüğümü anlayabilirsiniz ama Bağdat'ta kendini dinleme lüksü var mıdır insanın? Şehir, sanki onların gitmesini bekliyormuş gibi bir anda hareketlendi. Şiî direnişçiler ilk defa Medine't-üs Sadr'dan dışarıya çıktı. Kar maskeli direnişçilerin gövde gösterisini görmek için evimizin hemen arkasındaki sokağa dalmamız yeterli. Onlar, direnişin propagandasını yapıyorlar; "Ey halkım, Amerikan güçlerinden korkmayın. Biz, onlarla başa çıkabilecek güçteyiz." Ülkenin güneyinde, Amerikan güçlerine yönelik saldırılarda artış var. Bütün şehirlerinden çatışma haberleri gelmeye başladı. Murat'ın böyle bir zamanda yanımda olmaması beni bir hayli zorlayacağa benziyor ama yerel personelimiz bugünler için yetişmedi mi? Yerlerinde duramıyorlar zaten, çıkan her çatışmayı, ülkede yaşanan her direnişi görüntülemek için birbirleriyle yarışıyorlar. Yine de acele etmeyelim. Onlar henüz acemi, olayların içine balıklama dalmalarını istemiyorum.

BAĞDAT'TAN NECEF'E YÜRÜYÜŞ

Şiiler Bağdat'ta direnişe destek toplamak, örgütlenmek, halkı harekete geçirmek ve sonunda bir güç gösterisi yapmak için günlerdir hazırlanıyorlardı. O gün gelip çattı işte. Bağdatlı Şiiler ve çevre illerden gelen binlerce kişi bugün cuma namazını Yeşil Bölge'nin önünde kılacak. Planımız şöyle; Rebvar ve Muhannet cuma namazının kılınacağı meydanda bekleyecek, Hasen'le ben de cemaatin çevresinde dolaşıp, yaşanabilecek herhangi bir çatışma veya saldırıya karşı duyarlı olacağız. Bağdat sokakları hiç olmadığı kadar kalabalık. Devasa pankartlar, Şiî liderlerin portreleri ve dövizler eşliğinde yürüyen coşkun kalabalık, bir ağızdan intikam yemini ediyor, büyük direnişin başladığını haykırıyor. İmam hutbesinde, bütün Şiî cemaatini güneyde, Necef'te başlatılan topyekûn direnişe destek vermeye, Necef'teki Hz. Ali türbesini korumak için harekete geçmeye çağırıyor. Asıl sürprizi ise namaz bitimine saklıyor; "Bugün hepiniz, kardeşlerinizin sürdürdüğü direnişe yardımcı olmak ve kutsal toprakları korumak için Necef'e yürümeye davetlisiniz. İşgal altında bir ülkede cuma namazı kılınmaz, üç defa cuma namazı kılmayan erkeğin nikâhı düşer. Şimdi sizler eşlerinizin namusunu kurtaracaksınız, bu uğurda canınızı vermekten çekinmeyeceksiniz. Koşun, elinizdeki şehit olma fırsatını kaçırmayın." Cemaat galeyana gelmiş, tekbir getiriyor. Hasen kaygılı; "Zor günler başlıyor Mücahit, Şiilerin şakası yok. Duruma bakılırsa önümüzdeki günlerde çok canlar gidecek, çok kanlar akacak." Kendimi yalnız ve çaresiz hissediyorum. Devasa topluluk karşısında küçüldükçe küçülüyorum.

Direnişin ve savaşın boyutları dehşet verici derecede büyüyor, önümüzdeki günlerin ne getirip, ne götüreceğini kim bilebilir? Cuma namazı bitiyor, kalabalık dağılmak yerine yönünü Necef'e çeviriyor. Büyük yürüyüş başlıyor anlaşılan. Kilometrelerce uzunluktaki insan seli, yakıcı sıcağa aldırmadan Bağdat çıkışına doğru akıyor. Bağdat- Necef arası arabayla 7–8 saat sürüyor ama bu yürüyüşün kaç saat, kaç gün süreceği kimin umurunda? Sadece Bağdatlılar mı, çevre illerden çıkıp yola koyulan muazzam bir kalabalık Necef'e ve Hz. Ali türbesine ulaşan bütün yolları doldurmuş, sanki bütün Irak bugün burada. Kalabalığın ağzında ilk defa duyduğum bir isim; Mukteda el Sadr; Şiî direnişinin yıldızı… Nerede olduğunu kimse bilmiyor. Biz, arabayla yola çıkıp, akşama doğru Necef'e varıyoruz. Geceyi Hz. Ali türbesinde geçireceğiz. Yakın şehirlerden türbeye ulaşanlar, sabaha kadar dua ediyorlar ve işgalcileri yurtlarından kovana kadar savaşacaklarına ant içiyorlar. Sabahın ilk ışıklarına kadar çekim yapıp görüntüleri geçmek için Bağdat'a dönüyoruz. Atmosfer bizi de sarıp kuşatıyor, kalabalığın büyüklüğü, gücü ve direnci karşısında etkilenmemek imkânsız. Etkilenen yalnız biz değiliz galiba; bir gün bile geçmeden, İngilizlerin daha fazla kayıp vermemek için Kuveyt'e çekildiği haberi geliyor. Amerikalılar ise çekilmek yerine gözdağı vermeyi tercih ediyor. Duyumlara göre önümüzdeki günlerde güneye karadan ve havadan büyük saldırılar düzenlenecek. Mukteda el Sadr da daha görünür olmaya başladı. Direnişe uluslararası boyut kazandırmak için Hz. Ali türbesinin anahtarını İran'daki Şii lidere vermek istiyor. İnternet sitelerinden tehdit mesajları yayınlayan, Irak'ı Amerika'ya mezar yapacağını söyleyen bir Mukteda var karşımızda.

AMERİKALILAR KUFE'DEN KAÇARKEN

Güneydeki şehirlere gidip direnişin ne durumda olduğunu görüntülemek istiyorum. Muhannet benimle gelecek. Hasen bize detaylı bir hareket planı hazırlıyor; nasıl bir güzergâh izleyeceğiz, nerede yemek yiyeceğiz, akşam nerede kalacağız, en ince ayrıntısına kadar hepsi planlandı. Ortamın ne kadar karışık olduğunun farkındayız, böylesine ateşli günlerde rehin alınırsak sağ bırakılma ihtimalimiz çok düşük. Sabah erkenden yola çıkıyoruz, ilk hedefimiz Kufe… Haber kaynaklarımıza göre Kufeliler işgalcileri şehirden atmayı başarmış ve bütün resmi daireleri ele geçirmişler. Kufe'yi çok merak ediyorum. Orada bizi ne bekliyor? Direnişçiler bizi nasıl karşılayacak, istediğimiz görüntüleri çekmemize izin mi verecekler yoksa rehin mi alacaklar? Bunu ancak orada göreceğiz. Yollarda bizden başka araba yok neredeyse, her yerde derin bir sessizlik hâkim. Muhannet eliyle işaret ediyor; "İşte Kufe'ye geldik." Şehrin girişinde, yolun ortasında, kocaman bir barikat, barikatın kenarında diz çökmüş bir direnişçi, elindeki roket atarı bize çevirmiş bekliyor. Yavaşça yaklaşıyoruz, nereden çıktığını anlayamadığımız onlarca kar maskeli direnişçi kendini gösteriyor. Arabamızı durdurup dışarı çıkıyoruz, onlarla Muhannet konuşuyor; "Bağdat'tan geliyoruz. Arkadaşım Türk gazeteci, izin verirseniz çekim yapmak istiyoruz." Direnişçi, barikatın arkasında duran arkadaşlarına sesleniyor; "Onlara izin verecek miyiz?" Arkadaşlardan izin çıkıyor, barikatın kenarından yol bulup aralarına katılıyoruz. Ürkekliğimiz bir anda dağılıyor, direnişçiler birer birer gelip bize "Hoş geldiniz." diyor. Bu

kadar sıcak bir karşılama beklemiyorduk tabii ki. Yaşları 15 ile 70 arasında değişen küçük bir kalabalık sarıyor çevremizi. Kimi üzerine patlayıcı bağlamış, kiminde el bombası var, kiminde tabanca, bütün Kufe ayaklanmış gibi. Yanıma yaşlı bir direnişçi yaklaşıyor, bir elinde el bombası var diğer elinde 99'luk tespih… Adımı soruyor, "Mücahit" diyorum, öpüyor beni. "Burada kal. İşgalciler gelince onları bu bombayla havaya uçuracağım, sen de çekersin." diyor gülerek. Gölgede çay içenleri görüntülüyorum. "İyi çek!" diyor biri, "Belki yarın arasan da bulamazsın bizi. Cennette Efendimizle sohbet ediyor oluruz." Hepsi bir ağızdan "Âmin!" diye sesleniyor. Mercedes marka bir araba yaklaşıyor yanımıza, içinden iyi giyimli bir genç iniyor, arabanın bagajını açıp silahı olmayanlara silah dağıtıyor, sonra bize "Hoş geldiniz." diyor. Şehrin bu yakasındaki direnişten sorumluymuş. Onunla gidip, şehirde çekim yapabileceğimizi söylüyor ama bir şartı var; "Çekim yaptığınız yeri belli etmeyin. Amerikalılar televizyon seyrederken onlara hazırladığımız sürprizleri görmesin. Yoksa sürpriz olmaz değil mi?" Şehrin ana caddesinde, direnişçi gencin refakatinde ilerlerken, Kufelilerin şehre gerçekten de hâkim olduğunu görüyoruz. Ne var ki yol, bizim için yeterince uzun değil. Arabasını az ileride durduran refakatçimiz, "Daha fazla gelmeseniz iyi olur, buradan geri dönün." diyor. Muhannetle birbirimize bakıyoruz, bu kadar görüntü bize yeter diyor ve Bağdat'a dönüyoruz.

HİLLA VE OMARA

Ertesi sabah yine güney yolundayız. Kufe gibi 'kurtarılmış' iki şehir var önümüzde; Hilla ve Omara. Mücadele devam ediyormuş henüz, yoğun çatışmalar yaşanıyormuş ama haberlerin bu kısmını pek duymuyoruz artık. Gözümüz iyice karardı, bir yere giderken, "Bize orada ne olur?" diye hiç sormuyoruz. Aldığımız en iyi tedbir özetle şöyle; "Şehre gir, görüntüyü çek ve hemen çık." Direnişin bir anda patlak vermesi, yoğun çatışmalar, şehirlerarası yolculuklar ve uykusuzluk psikolojimizi bozdu belki de, ölüme bakışımız bile değişti; "Bir günde yüzlerce insanın öldüğü bir ülkede bir de biz ölsek ne olur, kimin gözüne çarpar?" diye düşünüyoruz şimdi.

Hilla girişini yerel polis ve Milli Ordu'ya mensup askerler tamamen kapatmış. Hiçbir aracın diğer tarafa geçişine izin verilmiyor. Şehirden yükselen patlamalar, ardı arkası kesilmeyen silah sesleri ürpertici. Polisler trafiği geri çeviriyor, çevredeki köylerin arasından Necef istikametine gidebileceğimiz söyleniyor. Muhannet korkulu gözlerle bana bakıyor, bu bakışı biliyorum; "Sakın ha, inelim de şu çatışmayı çekelim filan deme!" Öyle der miyim hiç! Irak'ta öğrendiğim en hayatî bilgi, hiçbir zaman, hiçbir şekilde, başlamış bir çatışmaya, sonradan girilmeyeceğidir. Mesela Hilla'da, girişinde beklediğimiz bu savaş şehrinde kimin kime ateş ettiğini bile bilmezken, "Merhaba, biz geldik, sizi çekeceğiz." diyebilir miyiz? Aklı olan arabayı Necef'e sürer. Hem o güzergâhta, savaş ülkesinden umulmayacak bir incelik bekliyor bizi. Patikaya benzer köy yollarında güçlükle yol alırken, bir

köylü dikkatimizi çekiyor. Elinde bir kürekle koşarak geliyor, ağır aksak ilerleyen trafiği durduruyor ve yoldaki çukurları doldurmaya başlıyor. Az sonra yardımına kürekli bir genç koşuyor ve ikisi birden arabaların geçmeye zorlandıkları derin çukurları düzeltmeye devam ediyor. Nihayet iş bittiğinde köylü adam kenara çekilip, arabaların geçişini izliyor. Muhannet camdan sesleniyor; "Teşekkür ederiz amca." Adam mahcup bir edayla yaklaşıyor; "Otobanın kapanacağını bilseydim, bu yolu önceden düzeltirdim." Böyle nezakete ne denir, şu anda biz ondan daha mahcubuz. Üstelik nezaket sadece bu köye mahsus değil. İşte başka bir köy, girişte kocaman bir masa, üzerinde onlarca sürahi ve bardak… Yaşlı adamlar bardakları dolduruyor, gençler arabaları durduruyor, çocuklar duran arabalara su dağıtıyor. Burada su içmeye mecburuz. Onca insan işi gücü bırakıp bizi serinletmek için seferber olmuşken… Her köşede bir genç, trafik polisi ciddiyetiyle yol tarif ediyor. Bu zarif ve düşünceli insanları seviyorum ama yollar hep böyle güzellikler çıkarmıyor karşımıza. Necef'te tatsız bir Amerikan sürpriziyle karşılaşıyoruz. Yolu tanklarla kapattıkları yetmiyormuş gibi şehrin elektriğini ve suyunu da kesmişler. Arabadan inip bir kaçıyla konuşuyorum ama nafile, şehre sokmayacaklar, açık açık da tehdit ediyorlar; "Eğer ara yollardan, boşluklardan veya tarlalardan geçmeye çalışırsanız keskin nişancılar sizi vurur. Yerinizde olsam buna kalkışmazdım." Amerikan askerlerini tanıyorum, bizi vururlar, gazeteci olduğumuz ortaya çıktığında da şöyle derler; "Direnişçilere teçhizat taşıdıklarını zannetmiştik, üzgünüz." Bu saatte Bağdat'a dönemeyiz, ne yapacağız Muhannet? Hasen'i arayıp durumu anlatıyoruz, bize çizdiği yeni rotaya bakılırsa, bu gece Omara'da Hasen'in bir akrabasında konaklarken görülüyoruz.

OMARA'DA TANK AVI

Omara'da bir akrabaya konuk olmak o kadar kolay mı bakalım? Yine barikat, yine direnişçiler… "Kimsiniz, nereye gidiyorsunuz?" "Gazeteciyiz, bu gece bura ahalisinden birinin misafiriyiz." Kar maskeli direnişçiler buna izin veremeyeceklerini ve bizi önce komutanlarına götüreceklerini söylüyor. Ellerinde silahları, üzerlerinde el bombaları olan iki genç arabamıza biniyor ve öndeki arabayı takip etmemizi istiyor. Araba birkaç sokak ileride, bir caminin önünde duruyor, aşağıya iniyoruz, bizi caminin içine alıyorlar ve oturup beklememizi söylüyorlar. Nedense ben, kendimi çok rahat hissediyorum, rehin alınacağımız gibi bir his uyanmıyor içimde. Muhannet'e bakıyorum, o da rahat görünüyor. Neticede biz, burada yaşayan bir ailenin misafiriyiz. Birkaç dakika sonra siyah cübbeli, siyah sarıklı bir adam geliyor yanımıza ve bizden özür diliyor; "Gençler sizi yolunuzdan çevirmiş, kusura bakmayın." Bu sert görünüşlü ama kibar adam, direnişçilerin komutanı elbette… Karşılıklı nezaket cümleleri ve hal hatır sormadan sonra şehre giriş izni çıkıyor ama bir kuru izinle ayrılır mıyız buradan? Hele ki, komutan "Benden bir isteğiniz var mı?" diye sormuşken… "Evet, var." diye atılıyorum. "Bu gece çatışma çıkarsa, sizin arkadaşlarınızın yanında çekim yapmak istiyorum." Komutanın yüzü değişiyor, duyduklarına inanmakta güçlük çekiyor, Muhannet'e dönüp, "Doğru mu anladım?" diye soruyor, "Arkadaşın, çatışmaya mı girmek istiyor?" Muhannet, evet anlamında başını sallıyor.

Komutan elini omzuma koyuyor ve soruyor; “Sen evli misin? “Evet.” “Çocuğun var mı? “Evet.” “Çelik yeleğin, başlığın var mı? “Evet.” Muhannet araya giriyor; “O, beş aydır burada ama bir kere bile çelik yelek giymedi. Bu akşam da giymez.” Komutan gülüyor; “Tamam. Beş güvenilir adamım var. Bu akşam seni onların yanına vereceğim.” Komutanın bir işareti, tepeden tırnağa silahlı beş genci saniyeler içinde odaya getirmeye yetiyor. Onlara dönüyor; “Bu akşam bir misafiriniz var. Onu iyi ağırlayın. O bize emanet, ben de size emanet ediyorum. Emaneti iyi koruyun. Ona bir şey olursa sakın geri gelmeyin.” Gençler kendilerinden emin, söz veriyor. Komutanla ve Muhannet’le vedalaşıyorum. Muhannet gözleriyle “Gitme!” diyor ama bu fırsatı kaçıramam. Gençlerden birinin evine gidiyoruz, kapıyı yaşlı bir kadın açıyor. Sofrada koca bir tencere bulgur pilavı, içlerinden biri soruyor; “Son yemeğimiz mi acaba?” Kimse cevap vermiyor. Yaşlı kadının gözü üzerimde, daha fazla dayanamıyor; “Bu arkadaşınız kim? Onu ilk defa görüyorum.” Oğlu, beni tanıtıyor, kadın gülüyor, bu gülüşün anlamını biliyorum; “Bir gazetecimiz eksikti.” Sonra, “Sen de benim oğlumsun. Çek oğlum, vaziyetimizi çek, bütün dünyaya göster.” diyor. Onun oğlu, timin komutanı. Evden ayrılma vakti geldiğinde, az sonra bir çatışmaya girecek ve belki de hiç dönmeyecek bu genç çocuklar için dua ediyor. Kadın ağlıyor, hatta dizlerini dövüyor, duayı beddua izliyor; “Bizi bu hale düşüren Amerika’nın sonu yakındır. Rabbim onlara en büyük cezayı verecektir.” Tim komutanıyla sokaktayız; işlerin nasıl yürüdüğünü anlatıyor ve sanırım ekipte bir kameraman olmasından hoşnut görünüyor; “Kritik her sokakta, tehlikenin boyutuna göre, iki, üç ya da beşer kişilik timler bulunur. Her tim kendi sokağından sorumludur. İşimiz, buralarda devriye gezen tankları avlamaktır.” Sonra arkadaşlarına dönüyor; “Yarın bütün televizyonlar beni gösterecek,

haberleri izlemeyi unutmayın." Birlikte gülüşüyoruz ama böyle bir ortamda eğlence fazla uzayamaz. Birkaç sokağın timi birleşip caddenin ortasındaki lastikleri yakıyor, birlikte slogan atıp, dans ediyorlar. Aralarında bir iddialaşma da var; "Bugün bayram. Bakalım hangimiz daha talihliyiz. Bu gece şehit olmak kime nasip olacak?" Bir telsiz anonsu üzerine herkes kendi sokağına koşuyor. Biz de kendi sokağımıza… Ana caddeye çıkan dar bir sokak burası. Bizimkiler, tankların caddeden geçme ihtimaline göre bir plân hazırlıyor. Roket atarcı sokağın sağ köşesine diz çöküyor, bixi'ci sol köşeye yerleşiyor, ben de arkadaki evin merdiven boşluğuna konuşlanıyorum. Buradan tankları görebilirim ve atış yapılırken rahat görüntü alabilirim. Kaleşnikof kullanan gençler benim arkamda nişan almış bekliyor ve bir anda hareketlenen gözcü beklenen misafirlerin geldiğini duyurduktan sonra karanlıkta kayboluyor. Tankların gürültüsü, gecenin sessizliğini yırtıyor. Roketçi sabırsızlanıyor, yerine bir kez daha yerleşiyor, nişanını bir kez daha kontrol ediyor, bixi'ci şeritlerini düzeltiyor, ben de kameramda 'rec' tuşuna basıp kayda giriyorum. Tankların sesi ürpertici, ilk defa korktuğumu hissediyorum, canavar homurdanarak yaklaşıyor ve ben merdivenin arkasına siniyorum. Karşıdan bakan biri sadece kameramı görebilir. Tank sokağın başına geliyor, roket atarcı büyük bir gürültüyle atışını yapıyor ve aynı anda timdeki bütün silahlar tanka ateş etmeye başlıyor. RPG'nin bu kadar gürültülü patladığını bilmiyordum, kulaklarım çınlıyor. RPG ve bixi'den sonra kaleşnikof sesi ne ki! Arkamda biri çekirdek yiyor sanki. Bu hengâme içinde, silahların sesini kıyaslarken tam da, kendimi fark ediyorum; "Benim ne işim var ya burada? Yaptığım nedir şimdi? Bu sokaktan sağ çıkabilir miyim?" Kameramı titretmemek, sabit tutmak için elimden geleni yapıyorum ama vücudumun titremesine engel olamıyorum. Ve korkulan oluyor, tank hiç istifini bozmadan

yoluna devam ediyor. RPG'ci ıskalamış meğer. İşte şimdi yandık! Arkadan gelen tank, sokaktan yapılan atışı fark ediyor tabii, namlusunu sokağa çeviriyor ve bize karşılık veriyor. Evlerin duvarlarına isabet eden dev mermilerin kopardığı parçalar vücuduma çarpıyor. RPG'ci yeni roketi yerleştiriyor, bixi'ci bütün kurşunlarını tankın üzerine boşaltıyor, arkamdaki kaleşnikofçular yere yatmış, ateşe devam ediyor, üzerimde yüzlerce mermi uçuşuyor. RPG'ci bir atış daha yapıyor, tankın köşesini isabet ettiriyor ama bu atış tankı tahrip etmeye yetmiyor. Birkaç saniye içinde sokağı harabeye çeviren tank hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam ediyor. Çatışma dengemi bozuyor, sersemletiyor, kameram kayıtta bekliyorum hâlâ, silah sesleri susuyor ama ben yerimden kalkamıyorum. Direnişçi gençler tankların peşinden gidiyormuş, biz burada kalmalıymışız, bir çatışma daha olursa bize haber vereceklermiş, istersek gelebilirmişiz. Kolumdan tutup beni ayağa kaldıran Muhannet'e "Hayır dostum." diyorum, "Bu akşamlık bu kadar yeter, bir daha bir yere gitmeyeceğiz." Biz bu şehre güya misafirliğe gelmiştik. Hasen'in akrabaları yolun kenarına oturmuş bizi bekliyor. Arabadan iner inmez üzerimize doğru koşuyorlar. Evin reisi Muhannet'i kolundan tutup çekiştirmeye başlıyor; "Nerede kaldınız, sizi merak ettik." Akşam maceramız ayaküstü özetleniyor, baştan aşağı şöyle bir süzülüyoruz ve içeriye buyur ediliyoruz; "Aferin size, şimdi yemeği hak ettiniz." Bir şey yiyecek hâl mi kaldı bizde! Mütevazı sofradan birkaç lokma alıp çekiliyoruz. Ev sahibi çok meraklı; "Göster bakalım neler çektin?" Çatışma görüntülerini, kameramın LCD ekranından izletiyorum, hoşuna gidiyor, biraz da şaşırıyor; "Bunları sen mi çektin yani şimdi? Şuradan, hemen bizim arka mahalleden ha!" Ev sahibimiz çok komik bir adam, onu dinlerken çatışmalar sıradanlaşıyor, hatta neredeyse eğlenceli bir hâl alıyor; "Geçen gün direnişçi çocuklar yanlışlıkla

benim bahçedeki tuvaleti vurup kaçtılar. Onları yakalarsam kulaklarını çekeceğim. Bir sürü masraf ettim, yeniden tuvalet yaptım." Hep birlikte gülüyoruz, sonra bir sessizlik oluyor ve o malûm soru bir kez daha soruluyor; "Sen gazetecisin bilirsin. Bu savaş daha ne kadar sürecek?" Omuzlarımı silkip, "Allah büyüktür." diyorum. Yaşlı ev sahibimiz devam ediyor; "Çocuklarım için kaygılanıyorum. Eskiden ayrı evlerde otururduk, şimdi gelinlerimi, damatlarımı hepsini yanıma aldım. Böyle kendimi daha güvende hissediyorum. Allaha onların acısını bana yaşatmasın diye sürekli dua ediyorum." Ben yine, "Allah büyüktür." diyorum, söyleyecek başka bir şey de bulamıyorum.

Ertesi sabah, güneşi görüyorum ve ilk kez bu kadar seviniyorum.

KUT'U UÇAK VURDU:
BİLANÇO 70 ÖLÜ 150 YARALI

Omara'dan Bağdat'a dönüyoruz. İhtiyacımız olan tek şey biraz dinlenmek ama… Telefonun sesiyle irkiliyorum yine. Bu çalış hayra alamet değil hiç, yine bir yerlerde, bir aksilik var, içime doğuyor. Arayan Hasen, panikle soruyor; "Neredesiniz?" "Bağdat'a dönüyoruz." "Tam olarak neredesiniz?" "Kut'dan geçiyoruz." "Amerikalılar dün gece Kut'u bombalamış. Hemen şehre girin. 70 ölü 150 yaralıdan söz ediyorlar, acele edin." İhtiyacımız olan tek şey dinlenmekmiş, her gün kıyametin yaşandığı bir ülkede dinlenmeyi düşünmek nasıl safça bir arzu. Kut'dan geçmiyoruz artık, Kut'a giriyoruz, daha doğrusu hayalet şehre… İnsanlar nerede? İleride, kapının önünde duran bir adam var, sağa sola bakınıyor, dışarı çıkmak istiyor ama cesaret edip çıkamıyor gibi. Adama yaklaşıp soruyoruz; "Dün gece neresi bombalandı?" Konuşmuyor, eliyle işaret ediyor sadece ve hemen içeri kaçıyor. Korkudan belki de şoka girmiş adamın gösterdiği yerde ufak bir meydan var; ortada kocaman bir çukur, evler hâlâ yanıyor… Arabadan inip neler olduğunu anlamaya çalışıyorum. Az ileride, yüksek bahçe duvarları olan bir evin kapısı açılıyor, beyaz elbiseli bir adam sinirli adımlarla bize doğru yürüyor. Gözlerimi adamın gözlerinden ayırmıyorum, sanki ateş saçıyor, daha hızlı adımlarla ben de ona doğru yürüyorum. Yaklaşınca elimi uzatıp selam veriyorum, bakışı yumuşuyor, selamımı alıyor ve o da bana elini uzatıyor. Sarılıp, "Geçmiş olsun." diyorum. Bu sırada evlerin kapıları açılıyor ve

korkak adımlarla dışarı çıkan insanlar etrafımızı çeviriyor. Şimdi yanımda en az on kişi var. İçlerinden biri kolumdan tutup çukurun yanına götürüyor ve sanki öfkesini benden çıkarıyor; "Hadi çek. Çek de bütün dünya görsün, Amerika'nın nasıl özgürlük getirdiğini." Evler yıkılmış, içerideki eşyalar hâlâ yanıyor, arabalar paramparça olmuş, yıkılmaktan kurtulmuş evlerin duvarları şarapnel parçalarından kalbura dönmüş. Bu sefer başka biri yetişiyor; "Daha bir şey görmedin." deyip beni ara sokağın içine çekiyor. Bu daracık sokakta duvarına şarapnel isabet etmemiş bir ev bile kalmamış. Gözlerime inanamıyorum, böyle bir tabloyu ilk defa görüyorum. Beni sokağa getiren adam eliyle kamerayı çalıştırmamı işaret ediyor; "Çek beni! Söyleyeceklerim var. Bütün dünya duysun. Amerikalılar dün akşam buraya Birleşmiş Milletlerin yasakladığı misket bombasından attı. Bu sokakta 70 kişi can verdi. Sabaha kadar her köşeden yaralı taşıdık. Bütün dünya duysun! İşte Amerika, işte bize yaptıkları!" Sokaktaki evlerden birinin bahçesindeyiz şimdi de; yerde kan gölüne dönmüş bir yatak, kopmuş saç parçaları, kafa derileri… Serinlemek için bahçede yatan bu insan artık tanınmaz hâlde… Hemen yanındaki küçük yatakta ise kanlar içinde bir bez bebek. Şoktayım, bu gördüklerim gerçek olamaz. Başka bir eve giriyorum, terasa çıkan merdivenlerde minik ayak izleri ama bu izler kan renginde. Hemen çıkıyorum, korkulu bir rüyada gibiyim. Şu karşıki evde on bir kişi yaşıyormuş ve hiç biri kurtulamamış. Onun yanındaki evin duvarları kanlı el izleriyle kaplı, biri çocuk eli mi ne! Görmemek için nereye çevirsem başımı, orada kanlı el izleri… Dün gece bu şehirde neler yaşandı? Kıyamet kopuyor, dünya başınıza yıkılıyor. Kaçacak yer arıyorsunuz ama öyle bir yer yok. Tepenizden aşağıya şarapneller yağıyor. Ölmediyseniz şayet, yaralısınız ve kendinizi bu cehennemden dışarıya atma çabasındasınız. Bağırsanız sizi kim duyar? Kendimi tekrar sokağa atıyorum ama ölümün rengi sokakta da peşimi bırakmıyor.

Arklardan akan suyun rengi kırmızıya dönmüş, içlerinde et parçaları… Bir el arabası, ağzına kadar kanla dolmuş, dün gece yaralıları bununla taşımışlar demek ki… Bir el tutup kolumdan başka bir evin bahçesine sokuyor, o evden bu eve, o sokaktan bu sokağa savrulup duran biriyim artık. Telefonum çalıyor, duyuyorum, açamıyorum. Muhannet de olmasa yanımda! Cebime uzanıp telefonu alıyor. Türkiye'deki haber kanallarından biri, canlı yayında Omara'yı anlatmamı istiyor. Güneyde süren direnişten söz ediyorum ve çevremde ne görüyorsam, bir bir söylemeye başlıyorum. Bu sırada yerdeki biberon ilişiyor gözüme; üzerinde kanlı minik el izleri olan bir biberon… Bu görüntü beni öyle sarsıyor ki, vücudum zangır zangır titremeye başlıyor. Kendimi kontrol edemiyorum. Sesim kısılıyor, dilim bir türlü dönmüyor, midemden gırtlağıma doğru yükselen bir demir lokma sanki nefesimi tıkıyor ama hayır, görevimi yerine getirmeliyim, şu an beni dinleyen herkese bunu söylemeliyim. Ağlamaklı bir sesle konuşuyorum ve ne dediğimi ben bile anlamıyorum. Biraz toparlanıp, aynı cümleleri yeniden kuruyorum. Şimdi oldu galiba. Yanımdakiler şaşkın, ne dediğimi anlamasalar bile ne hissettiğimi anlıyorlar. Gömleğimden, kolumdan çekiştiren onlarca kişi, sağı solu göstererek bağırıyor; "Bunu da söyle, bunu da anlat!" Spiker araya giriyor; "Çevrende kalabalık bir insan topluluğu var galiba, bir problem mi var?" "Hayır!" diyorum, "O insanlar dün geceki saldırıdan sağ kurtulanlar. Burada yaşanan her şeyi en ince ayrıntısına kadar size anlatmamı istiyorlar." Olup bitenler spikeri de etkilemiş görünüyor; "Sen bize haberi anlatmadın, savaşı ve onun gerçek yüzünü anlattın. Bize dün geceyi yaşattın."

Telefonu kapattığım an, beyaz başörtülü ve siyah elbiseli bir kadınla göz göze geliyorum. Kadın beni eve çağırıyor. Göreceklerim henüz bitmedi anlaşılan. Odanın ortasında kolu, bacağı ve kafası sargılı bir genç yatıyor. Kadının anlattıkları tüyler

ürpertici; "Burada yatan benim oğlum, benim son oğlum. İki oğlum daha vardı, biri kayboldu, diğeri önceki saldırıda hafif bir yara aldı ama öldü. Küçük bir sıyrıktı, hastaneye götürüp pansuman yaptırdım ama eve getirdikten sonra vücudu morarmaya başladı. Tekrar hastaneye götürdüm ve doktorlardan gerçeği öğrendim." Gerçek neydi? "Doktorlar bana, Amerika'nın zehirli (uranyumlu) bir mermi kullandığını söyledi. Merminin kişide ölümcül yara açması gerekmiyormuş, öldürmesi için bir kişiye yalnızca değmesi bile yetiyormuş. Oğlumu alıp evime getirdim, günlerce başında bekledim, ona doya doya baktım ama günden güne kötüleşip gözümün önünde öldü. Şimdi sıra bu oğlumda... Biliyorum, birkaç gün içinde o da ölecek. Onu bu hâlde görmeye dayanamıyorum. Canıma kıymak istiyorum ama yapamıyorum." Kadın, bu son cümleden sonra bayılıyor. Ben hıçkırıklara boğuluyorum. Daha fazla çekim yapacak gücüm yok. Bu sokaktan bir an evvel çıkmazsam kalbim duracak.

DOKUNMAYIN BANA, ÇOK KÖTÜYÜM

Son günlerde şahit olduğum olaylar psikolojimi bozdu. Kendimi iyi hissetmiyorum. Evden çıkmak istemiyorum, kimseyle konuşmak istemiyorum. Üç gündür, gözlerimi her kapatışımda, Omara'daki kadını görüyorum, kanlı biberonu görüyorum, kilise patlamasında kollarımda can veren adamı görüyorum. Dördüncü gün, arkadaşlarım beni karşılarına alıp, "Böyle gitmez." diyorlar. "Bu halin bizi korkutuyor. Kendini toparla, işinin başına dön. Sana yarına kadar müsaade." Haklılar elbette, yeni bir güçle sokağa çıkmak lâzım; Karalar bağlayıp içime kapanamam. Hele şu günlerde, ortalık cehenneme dönmüşken, elim kolum bağlı oturamam.

İCAZET BELGESİ HANGİ KAPILARI AÇAR?

Şimdi de Şiî lider Mukteda Sadr'ın peşine düştük. Medine't-üs Sadr'da birkaç iyi bağlantı ve ardından gelen imzalı, mühürlü bir icazetname Şiî bölgesinde bize çok kapılar açar ama bir Mukteda söyleşisi için başka anahtarlar gerek. Yerini kimsenin bilmediği efsanevî bir adamdan söz ediyoruz. Daha evvel demiştik ya, İran'ı işbirliğine çağıran, Amerika'ya kafa tutan bir adam… Onunla bir röportaj, bir röportaj ama nasıl? Medine't-üs Sadr'dan başka bir yere gittiğimiz yok şu günlerde. Amerikan askerleri güneydeki çatışmalara yöneldiği için, bu semtin sokakları arkası açık pikap arabalarda rahat rahat dolaşan direnişçilere kalmış. Mukteda Sadr'ın irtibat bürosu da bu kısmî rahatlıktan nasibini almış görünüyor. Geçtiğimiz günlerde bombalanan büroda hummalı bir faaliyet var. Kadın, çocuk, yaşlı, genç kim varsa toplanmış, kimi harç taşıyor, kimi tuğla… Niyetleri, bütün gece çalışmak ve sabaha kadar binayı eski haline getirmek. Yıkıntıları görüntülerken yeni bir yetkiliyle tanışıyoruz. Cebimizdeki icazeti hemen çıkarıyoruz ki karşımızdakinin güvenini acilen kazanalım. Öyle olsun ki, bizi Mukteda'ya götüren yeni isimler ortaya çıksın. Bu halimizle, bir şehirden diğerine şeyhlerden aldıkları izin belgesiyle geçen seyyahlara benziyoruz. Yetkili nazlanmıyor, Necef'ten bir isim veriyor. Yarın sabah ilk işimiz Necef'e gitmek olacak.

MUKTEDA SADR'A DOĞRU

Bağdat'ta yaprak kımıldamıyor, yapacak bir iş yok. İyi ki öyle; çünkü benim aklım Mukteda'da… Bizim Muhammed'i Mukteda diye çağırıyorum. Varın siz anlayın hâlimi… Nasıl ulaşacağız bu adama? Diyelim ki ulaştık, çekim yapmamıza izin verecek mi? Direniş başladığından bu yana altı saniyelik bir görüntüsü dönüp duruyor dünya televizyonlarında. Onu da kendi basın danışmanları çekmiş. Şu an bütün televizyonlar Şiî liderin yeni bir görüntüsünü elde etmek için yarışıyor. Biz de bu yarışın içindeyiz. Necef bize ne gösterecek bakalım? Ertesi sabah Muhammet, çok öfkelendiğimi bildiği halde yine kendi yöntemiyle uyandırıyor beni. Yatağın altından silahımı alıyor, şarjörünü çıkartıp kulağımın dibinde kurma kolunu çekiyor ve ben her zamanki gibi sıçrayarak uyanıyorum. Bir insanı kahvaltıya silahla uyandırmak nerede görülmüş! Mazereti de hazır yine; "Ama abiii, seslendiğim zaman kalkmıyorsun ki." Kahvaltıdan sonra Necef yolundayız. Yollar burada bir seyahat arzusu uyandırmaktan çok uzak ama macera istemediğiniz kadar yakın. Yıldırım hızıyla geçtiğimiz tehlikeli yolların ucunda Necef, bıraktığımız gibi duruyor. Amerikalılar yolları kapamış yine, kimseyi içeri almıyor. Yan yollardan girmeye de bizim cesaretimiz yok. Nereden geldiği belli olmayan bir kurşuna kurban gidebiliriz. Birkaç görüntü çekip karanlığa kalmadan Bağdat'a dönüyoruz. Şehre giremedik işte, bizi belki de Mukteda'ya götürecek isme ulaşamadık. Eli boş dönmek gücüme gidiyor ama sabır, biraz daha sabır… Beklediğim telefon, üç gün sonra geliyor. Necef'e girmeye çalışan arkadaşlarım nihayet başarılı olmuş ama bu kolay olmamış.

Telefonda, "Aman ha!" diyorlar, "Keskin nişancılara dikkat!" Ekipmanlar akşamdan hazırlanıyor, yolda bir pürüz çıkmasın diye dualar ediliyor, bir an önce sabah olsun diye oda içinde volta atılıyor… Abartıyor muyuz? Hayır! Direniş başladığından beri biz bu günü bekliyoruz. Sabah erkenden, kimbilir kaçıncı kez Necef yolundayız. Muhannet'e arabayı her zamankinden daha hızlı sürmesini söylüyorum. Bugün bizim için büyük gün. Bizi orada neyin beklediğini bilmiyorum, bildiğim tek şey var; o da hayatım boyunca hiçbir şeyi bu kadar arzu etmediğim. İçerideki arkadaşlarımı arıyorum. (Irak'ta bir şehrin 'içinde' olabilmek az mesele değil hani.) Şehre ne taraftan girdiklerini tarif ediyorlar. Girişte bekleyen başka gazeteciler görüyorum, bu güzel, beraber girmeyi deneyebiliriz. Kameralarımızı ve fotoğraf makinelerimizi rahatça görülebilecek şekilde tutarak duvar diplerinden ilerliyoruz. Sokak aralarında, cadde başlarında etrafı kolaçan eden direnişçileri görüyoruz. Biri karşı sokaktan işaret ediyor; "Durun! Çok dikkatli olun. Burayı gözleyen keskin nişancılar var. Dikkatli olun!" Ne tuhaf ki, gazeteciler, direnişçilerden değil, Amerikan askerlerinden ürküyor. Hepimiz gazeteci olduğumuzun anlaşılması için makinelerimizi havaya kaldırarak yavaşça yola doğru yürüyoruz. Direnişçi telaşla bağırıyor; "Koşun, çabuk olun!" Koşarsak şüphe çekeceğiz. Keskin nişancıların bizi şimdiye kadar görmemiş olması imkânsız. Hâlâ vurulmadığımıza göre, gazeteci olduğumuzu anladılar. Caddeden karşıya geçmeyi başardık. Şimdiki hedef, güvenli arka mahalleler… Bazen sürünerek, bazen koşarak yol alıyoruz. Ölümle yaşam arasındaki ince çizgide gibiyiz. Daracık sokaklardan birine dalınca nihayet, rahat bir nefes alan ekip birbirini yokluyor; "Nasılsınız?" "Herkes iyi mi?" İyiyiz buraya kadar geldik ya, bundan sonrası kolay olacak. Sokaklarda ne bir amca, ne bir teyze, ne de çocuk var. Kar maskeli direnişçiler silahlarını kuşanmış köşe başlarında bekliyor. Bu halleriyle biraz da işaret levhalarına benziyorlar. "Duvar

diplerinden yürüyün." "Ana caddelere çıkmayın." Söz dinliyoruz ve böylece Hz. Ali türbesini görebiliyoruz. Güneş batmak üzere, türbenin çevresi kalabalık, kameramızı gören birkaç genç kimlik soruyor. Neyse ki her şey yolunda gidiyor ve kendimizi Mukteda Sadr'ın basın danışmanıyla sohbet ederken buluyoruz. "Bugün Amerikalılarla silah bırakma anlaşması yaptık. Onlara süre verdik. Bu süre içinde ülkemizi terk etmezlerse direnmeye devam edeceğiz. Bu seferki daha da şiddetli olacak." Yabancı gazeteciler (Sanki ben Iraklıyım!) çok tedirgin görünüyor. Sohbetin hemen ardından izin istiyorlar. Türbenin içinden birkaç görüntü çekip şehirden ayrılmak istiyorlar. Onlar bir refakatçiyle gidiyor. Biz bu gece burada kalma niyetindeyiz. Basın danışmanı bize rehberlik yapması ve güvenliğimizi sağlaması için iki kişi görevlendiriyor. Korumalarımızla türbe içinde gezerken az önceki gazetecileri görüyorum. Ziyaretçiler kameraları pek sevmemiş anlaşılan, kimi bağırıyor, kimi kameranın önünü kapatarak gazeteciyi rahatsız etmeye çalışıyor. Bu durumda en güzeli, kamerayı çalıştırmak yerine korumalarla sohbet etmek… Direnişin ilk gününden bu yana Necef'in her köşesinde çatışmalara katılmış iki gençle ne konuşulur? Az ileride park etmiş arabanın neden çamurla sıvandığını sorabilirsiniz mesela, hemen söylerler; "Uçaklardaki termal kameralardan gizlenmek için." Sonra, tahrip ettikleri Amerikan tanklarından ele geçirdikleri ağır makineli silahları ve roket atara benzeyen silahları gösterirler. Ve birden fark edersiniz ki, vakit gece yarısını bulmuş ama siz yanınızda iki direnişçiyle hâlâ dolaşmaktasınız. Üstelik direnişçiler bile uykuya direnmekten vazgeçmiş, türbenin bahçesinde boylu boyunca uzanmış… Korumalarımız onların arasında güçlükle bir yer açıyor bize, "Burada yatın. Bir şey olursa biz sizi buluruz." Hey Allah'ım! Irak'ta, çatışmalar yüzünden güç bela girdiğimiz bir şehirde, Şiîlerin gözbebeği bir türbede direnişçilerle yan yana uykuya dalacağız. Ne günler görecekmişiz meğer…

Yarı uyur yarı uyanık uzanıyorum. Belki iki saat geçiyor, biri adımı sesleniyor. Gözlerimi açıyorum, korumalar, uyuyanların üzerinden atlayıp sıçrayarak bizi arıyor. Hayırdır, ne oldu ki? Balkona benzer bir yeri işaret ediyor biri, "Oraya bak." diyor. Bakıyorum ama bir şey göremiyorum. Bir dakika, balkondaki adam, haftalardır peşinden koştuğum Mukteda Sadr mı yoksa? Emin olamıyorum, rüya gördüğümü sanıyorum, yoksa hâlâ uyuyor muyum? Çevremdeki binlerce insan, gecenin bir yarısı niye çılgına döndü öyleyse? Kalabalık, bir okyanus gibi niye dalgalandı? Evet, Mukteda tam karşımda duruyor ama vizörden niye görünmüyor? Tabii ya, panikten kamerayı açmayı unutmuşum. Elim ayağım birbirine dolanıyor, çekime başlıyorum, benden başka kamera var mı diye çevreme bakıyorum, olmadığını görüyorum, çocuklar gibi seviniyorum; "Yaşasın bu sadece bize ait bir görüntü olacak."

Mukteda konuşmaya başlıyor. Gösterdikleri kahramanlıktan ötürü direnişçilere teşekkür ediyor. İşgalcileri Irak'tan kovacaklarını söylüyor. Halk, kendinden geçmiş dinliyor. "Bugün itibariyle silah bırakıyoruz. Herkes şimdilik evine, ailesinin yanına dönebilir ama savaşımız henüz bitmedi. Bilakis daha yeni başlıyor." Mukteda'nın eli niye sargılı? Korumaları, onun da cephede yer aldığını hatta en önde savaştığını söylemişti, demek ki yaralandı. Şiî lider alkışlar, sloganlar, dualar eşliğinde yerinden ayrılınca Muhannet'le birbirimize bakıp sarılıyoruz. Güzel iş çıkardık doğrusu, dünya televizyonlarında dönüp duran altı saniyelik görüntünün pabucunu dama fırlattık. Korumalardan biri yanımıza gelip tebrik ediyor; " Diğer gazeteciler otellerine gidip yatarken siz burada beklediniz ve bu görüntüyü çekmeyi hak ettiniz." Ona Bağdat'a dönmek istediğimizi söylüyoruz, gözlerini kocaman açıyor; "Sakın öyle bir hata yapmayın. Saat sabahın üçü, en tehlikeli zaman… Biraz daha sabredin, güneş doğunca gidersiniz." Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte türbede tanıştığımız herkesle

vedalaşıp yola çıkıyoruz. İstanbul'u arayıp "Bir sürprizimiz var." diyorum, Muhammet'i arayıp sistemi hazırlamasını söylüyorum. İçim içime sığmıyor. Muhannet'in arabayı park etmesini bile beklemeden atlayıp koşarak merdivenlerden çıkıyorum. İstanbul kayıtta, bizi bekliyor ve monitörlere Sadr'ın görüntüsü düşünce bir sevinç çığlığı kopuyor. Önce BBC, ardından El Cezire, CNN International ve irili ufaklı, yerli yabancı bir sürü kanal… Keyfimize diyecek yok. Direniş bir süre tatile mi girmişti arkadaşlar? Öyleyse biz de tatiliz bir süre… Irak'ta evi olan evine, olmayan fare deliğine…

KÜÇÜK ALLAVİ'NİN DOĞUM GÜNÜ

Zor günleri geride bıraktık. Bağdat iki haftadır çok sakin. Başarımızın tadını çıkaralım diye vakit tanıyorlar sanki bize. Moraller yerinde, birbirimize sürpriz yapacak kadar keyifliyiz yine. Bu seferki sürpriz Hasen'e… Önümüzdeki hafta sonu, oğlu Allavi için bir doğum günü partisi yapacağını ve biraz paraya ihtiyacı olduğunu söyledi. Maaşını geçen gün aldı ama paranın bir kısmıyla borçlarını ödemiş, bir kısmını da ay sonuna kadar idare etmek üzere ayırmış. Önümüzdeki ay maaşından kesilmek üzere avans istiyor şimdi ama gönlümüz buna razı değil. Biraz duyarsız görünmeyi de göze alarak küçük bir plan yapıyoruz hemen. "Para yok Hasen. Murat Türkiye'den dönerken getirecek. Onu bekliyoruz biz de. Üzgünüz; böyle olmasını istemezdik ama elimizden bir şey gelmiyor. İstersen önümüzdeki hafta yapalım ha, paramız da gelmiş olur." Hasen başı önünde mırıldanıyor; "Herkese haber verdik. Bu akşam misafirlerim gelecek. Keşke bir pasta alabilseydim." Ve beklenen an! Kapı zili çalıyor, içeriye üç katlı bir pasta giriyor. Hasen şaşkın, hep bir ağızdan bağırıyoruz; "İyi ki doğdun Allavi…"

İMAD'IN VİZE ÇİLESİ

Son günlerde Hasen'in bir sıkıntısı var. Bana söyleyecek ama çekiniyor. Teyzesinin oğlu İmad geliyor sık sık, aralarında fısıltıyla konuşuyorlar, bir şeyler tartışıyorlar ama ne olduğunu çözemiyorum. İmad'la konuşuyoruz; bir iş bulamadığından, maddi sıkıntı çektiğinden yakınıyor; fakat başka bir şey demiyor. Kadromuz olsa biz alacağız; ara sıra yardım da ediyor bize ama büro-evde yeni bir eleman için yerimiz yok. Günlerdir kördüğüme dönüşen sorun ertesi gün çözülüyor. Hasen, elinde bir pasaportla utana sıkıla yanıma geliyor. "Hayırdır, kimin pasaportu o?" "İmad'ın pasaportu." "Ne oluyor, bir yere mi gidiyor?" Hasen derin bir nefes alıp anlatmaya başlıyor; " İmad'a vize alabilmek için üç ay önce Türk Konsolosluğu'na başvurduk. O gün bu gündür bekliyoruz. Konsolosluk hiç kimseye vize vermiyor. Yurtdışına çıkmak için köşeye koyduğu parası bitmek üzere, burada iş de bulamıyor. Türkiye'ye gidip bir süre çalışıp para biriktirmek istiyor. Mücahit samimiyetini suiistimal ediyormuş gibi olmaktan korkuyoruz ama çaresiz kaldık. Ailesi çok zor günler geçiriyor. Ne olur İmad'a yardım et." Şaşkınım, "Günlerdir bunun için mi sıkıntı çektiniz Hasen? Niye en başından gelip durumu söylemediniz? Bak bir daha benden bir şey saklarsanız bozuşuruz. Neyse, sen bekle şimdi, biz İmad'la gidip vizeyi alalım." Şaşırma sırası onlarda, Türkçe konuştuğumuz için bizi anlamayan İmad'a dönüyorum; "Hadi gidelim." Yüzü gülüyor ama biraz temkinli. Bakalım alabilecek miyiz vizeyi? İmad dışarıda bekliyor. Didik didik aranmalar, megafonda, duymaktan

hep çok hoşlandığım "Hoş geldiniz." sesi, özel timle hoş beş, her şey bildiğiniz gibi… Ancak bir farkla; dışarıdaki genç adam, bu binanın içinden çıkacak efsunlu bir kararla mutluluğu yakalamayı bekliyor. Vize işlerine bakan görevliyle daha önceden tanışıyoruz. İmad'ın bizim personelimiz olduğunu, onu Türkiye'ye eğitim seminerine göndermek istediğimizi söylüyorum. Yalan mı? Bence değil, habere giderken aylardır gönüllü olarak bize refakat eden İmad'a borcumuzu ödemenin tam zamanıdır. Vize görevlisi, elbette o da bizim bir ağabeyimiz, pasaportu alıp elimden, T.C vizesini yapıştırıyor. Teşekkür edip çıkıyorum ama yüzümden düşen bin parça… İmad korkulu gözlerle bana bakıyor, o bakışta neler okunuyor; "Vizeyi vermediler deme ne olur! Sakın deme!" Yazık ki diyorum; "Özür dilerim dostum ama vize vermiyorlar. Elimden geleni yaptım, maalesef…" deyip pasaportu uzatıyorum. İmad'ın sesi zor duyuluyor, sanki vizeyi alamayan benim de teselli ediyor; "Olsun, üzülme. Başka bir çare düşünürüz." Pasaport elinde, sıkıntıyla açıyor, sayfalar uçuyor vee vize görünüyor. O nasıl bir zıplama öyle! Çocuklar gibi boynuma sarılıyor, yanaklarımdan öpüyor. Ev ahalisi onun başında, pasaport yeniden açılıyor, vizeye uzun uzun bakılıyor, herkeste bir sevinç, bir sevinç… İmad gidiyor, ortam sakinleşiyor derken, akşama doğru bahçede yine onun sesi; "Hasen, Muhammed, Rebvar! Haydi gelin bana yardım edin." Ne oluyor deyip sokağa çıkıyoruz. Aman Allah'ım! İmad eve gitmiş ve bir orduya yetecek kadar yemek yaptırmış. Bu akşam mönüde şöhretini duyduğumuz ama bir türlü yiyemediğimiz Dicle balığı bile var. Arap usulü hazırlanmış kocaman bir balık…

YANAN HUMMERLER

Bağdat'ta sessizlik bugün yine bozuldu. Sabah arabayı tamire götüren Rebvar koşarak içeriye girdi. "Yolda iki tane Hummer vurulmuş, alev alev yanıyor." "Çektin mi?" "Hayır!" "Niye?" "Kameramı yanıma almayı unutmuşum." Bağdat'ta kamerasız dışarıya çıkmak… İşte bu yasak! Son sürat olay yerine gidiyoruz. İki Hummer yanmaya devam ediyor, sonradan gelen dört Hummer de yolu kapatmak için otobanın ortasında bekliyor. Biraz daha yaklaşıp arabamızı kenara çekiyoruz. Çok tuhaf; askerler her zamankinden farklı görünüyor, garip bir hâl var üzerlerinde. Hummerler arkada alev alev yanıyor, askerler kendi arabalarının altına yatmış bekliyor. Geldiğimizi gören biri, dönüp nişan alıyor, öteki dürbünden bakıyor. Arabadan yavaşça çıkıp ellerimizi havaya kaldırıyoruz. Bu bizim için bir seremoni oldu artık, hep yavaş hareket edersin, önce kamerayı gösterirsin sonra yine yavaşça onlara doğru yürürsün. Bu böyledir ve Bağdat her zaman tehlikelere gebedir. Askerlere yaklaşmamızla, uzaktan silah sesleri duymamız ve onlarca mermiyi önümüzde bulmamız bir oldu. Beklenilmeyen bir şey midir bu? Hayır; her yönden, her an bir kurşun beklenmeli burada ama tuhaf olan, kafamızın üzerinden kurşunlar vın vın geçerken hâlâ ayakta durabiliyor olmamız. Bir iki saniyelik şaşkınlığın ardından "Postu deldireceğiz oğlum, kaçalım buradan" diye bağırıyoruz. Rebvar arabaya doğru can havliyle koşarken kısa mesafede dünya rekoru kırıyor. Arabaya nasıl bindik, eve nasıl geldik, bilmiyoruz. Bizimkilerin yorumu

açık; "Eğer isteselerdi sizi vururlardı." İyi de kim? İyi de niye? Meseleyi sonradan kavrıyoruz. Hummerleri vurduktan sonra sokak aralarına gizlenen direnişçiler her zamanki gibi Amerikan askerlerinin takviyesini bekliyor. Çok geçmeden dört Hummer geliyor ve bizimkiler taciz atışında gecikmiyor. Askerlerin Hummerlerin altına sinmesi işte bu yüzden. Sonra biz çıkıyoruz ortaya ve direnişçilerin görüntüsünü bozuyoruz. Doğruya doğru… Çekim yaparak onların gizlendiği yeri açık etme ihtimalimiz de var üstelik. Başımıza yağan ama bizi öldürmeyen kurşunlar da işte bu yüzden.

ANONS ÇEKERKEN VURULAN MUHABİR

Bağdat sokaklarında günlük turlarımızdan birini atıyoruz. Hayfa Caddesi'nde bir kalabalık var, bu elbette hayra alamet değil. Bağdat'ta kalabalık, nadiren bir şenliğe işaret eder zaten, o da savaşta bile vazgeçilemeyen düğünlerdir. Burada da eğlenceli bir gösteri ya da sokak çalgıcıları beklemiyoruz tabii. Olsa olsa bir tank kıstırılmıştır ki direnişe destek veren Iraklılar için bu da az eğlence değildir. Aynen öyle, tahrip edilmiş tankın üst kapağını açmaya uğraşıyorlar. Oyuncağını kurcalayan çocuklar gibi, acaba içinden ne çıkacak? Amerikan askeri olmasın! Geçen gün atlattığımız tehlike bize ders oldu, daha tedbirli davranıyoruz artık. Caddenin diğer ucunda tenha bir köşeye arabamızı park ettik. İleride neler olduğunu kestirmeye çalışıyoruz. Ekibin en dikkatli elemanı Hasen, alçalarak gelen helikopterleri gösteriyor. "Biraz daha bekleyelim, helikopterlerin ne yapacağı belli olmaz." diyor. Ne kadar haklı! Aniden topluluğun içine daldılar, rastgele ateş ediyorlar şimdi. Kalabalık çil yavrusu gibi dağılıp cadde boşalınca, yolun ortasındaki tank ortaya çıkıyor. Buradan hemen gitmeli; helikopterler kulaklarımızı sağır edecek bir gürültüyle üzerimizde uçarken bu sokakta beklemenin mantığı var mı? Akşam El Cezire'de haberleri seyrediyoruz. Biz, tedbirli davranıp da arka sokakta beklerken meydanda neler olmuş meğer? Hikâye hep aynı cümleyle başlıyor; "Direnişçiler yoldan geçen bir tankı tahrip eder…" Sonra halk, tankın üzerine çıkar ve kapakları açarak içerideki askerleri ele geçirmeye çalışır. Bundan sonrası farklı gelişiyor işte, bize iyi ki de köşede beklemişiz dedirten bir final…

Muhabir, kameranın karşısına geçmiş, fonda bir tank ve üzerinde yığınlarca insan… Meydanda neler olduğunu anlatıyor. Tam da helikopterlerin olay yerine geldiğini anonslarken, ateş başlıyor ve seken bir mermi muhabirin sırtına saplanıyor. Muhabirden fışkıran kan kameranın objektifine sıçrıyor. Hasen'le ikimiz, olduğumuz yerde dona kalıyoruz. Aynı gazetecinin yerinde biz olabilirdik. Kimi, ne kadar üzeceği belirsiz bir görüntünün 'uzak' nesneleri… Her gün onlarca insanın öldüğü bir savaş şehrinde bu kez yabancı bir gazeteci ölüyor, sıradanlaşan Bağdat haberlerine bir renk geliyor, hepsi bu… Amerika her seferinde bildiğini okuyor ne de olsa, iki askerini kurtarmak için onlarca insanın üzerine ateş açıyor, arada bir gazeteci de vurulmuş çok mu? Bugüne kadar kaç Amerikan askeri vuruldu peki? Bilen yok. Yanmış yakılmış onlarca tank, Hummer gördüm ama Amerika'nın, hayatını kaybeden askerlerin sayısına ilişkin bir açıklama yaptığını duymadım. Biz de haberlerde mecburen, direnişçilerin ifadesini esas aldık. Bu da savaşın psikolojik boyutu; karşı taraf kayıp veriyor, ama nasıl oluyorsa kendilerinin burnu bile kanamıyor. Amerikan yönetimi, kamuoyunun tepkisinden korktuğu için ölen askerlerin sayısını bilerek açıklamıyor elbette… İyimser bir tahminle, bu savaşta tepeden tırnağa haksız olduğunu da biliyor. (Bakınız: Vicdanın susturulamayan sesi…) Evlatlarını savaşa gönderen annelerin sesinden de korkuyor olabilirler tabii… Kayıp ne taraftan olursa olsun, ateş düştüğü yeri yakıyor. Irak'ta bu ateş, her evin bir köşesine düştü ama umursayan kim?

MURAT DÖNÜYOR, TÜRK ŞOFÖRLERİNDEN HÂLÂ SES YOK!

Büro şefimiz Murat, uzun bir tatilden sonra Bağdat'a dönüyor. Hasen ve Muhannet'e sınır yolu göründü yine. Bağdat'a sadece gelip gitme ya da sınırdan yolcu karşılama bile tehlikeli bir maceraya dönüşüyor. Aklımızın yarısı yolda, diğer yarısı geçtiğimiz hafta kaçırılan Türk kamyon şoförlerinde. İnternet sitelerinde görüntüleri yayınlandı, şimdilik hayattalar ama herkes eli yüreğinde bekliyor. Şoförlerin aileleri telefonlarımızı bulmuş, her gün arayıp "Ne olur, onları kurtarın." diye yalvarıyor. Bu iş, Sünnî direnişçilerin işi… Birkaç Sünnî liderle temasa geçtik, görüşmeye çalıştık, ulaşamadıklarımızın yardımcılarıyla görüştük, şoförlerimizi öldürmemeleri için yardım istedik ama hâlâ bir sonuç elde edemedik. Telefon kulağımızda, bir taraftan şoförler için gelecek sevindirici bir haber bekliyoruz diğer yandan Murat'ı ve yanında getireceği erzak kolisini… Böyle zamanlarda hep yaptığım gibi sokağımızın daimî üyesi Ebu Toni'nin yanına gidiyorum, biraz sohbet ediyoruz. Bağdat'ta güzel bir gün, vakit öğleni geçtiği halde, bir patlama veya çatışma sesi gelmedi. Havancılar da bugün çalışmayacak galiba. Hava çok sıcak, belki de serin bir köşede oturuyorlar. Benim de beynim neredeyse buharlaşacakken Murat'ın arabası sokağa giriyor. Tatil yaramış bizimkine, rengi yerine gelmiş, enerji dolu görünüyor. Ayaküstü bir "Hoş geldin." deyip hemen bagaja yöneliyorum. Neler geldi

memleketten acaba? Valizi geç, köşede gülümseyen bir koli var. Daha fazla sabredemedim, hemen oracıkta açtım. Ebu Toni de kokuyu almış olmalı ki, yanımıza geliyor. Herkes kısmetini yer, baklava paketi onun hakkıdır. Murat'ın annesinin yaptığı yaprak sarmaları, tatlılar, sucuklar neyimize yetmiyor. Moralimiz bir hafta daha zirvede demektir.

KESKİN NİŞANCILARDAN HOŞGELDİN KARŞILAMASI

Murat Bağdat'ı özlemiş. Akşam yemeğinden sonra, ara sıra uğradığımız nargile kahvesine gitmeyi teklif ediyor. Hurma ağaçlarıyla dolu yemyeşil bir bahçe içinde Şark usulü döşenmiş nargilecide her zamanki köşemize çekiliyoruz. Mevzu belli; memleket hasreti, burnumda tüten İstanbul, bizim güvenli sokaklar, lezzetli yemekler… Vakit gece yarısını bulmuş, garsonlar gelip kapatıyoruz demese sabaha kadar oturacağız burada. Arabamıza binip eve doğru yol alıyoruz. Caddelerde bizden başka araba yok. Amerikalıların yere döşediği flaşları fark ediyorum birden, minik minik ışıklar yolu sanki uçak pisti gibi gösteriyor. Hemen hızımızı düşürüyorum. Arabanın iç ışıklarını yakıp, farları söndürüyorum ve iki elimi görünür bir vaziyette direksiyonun üzerinde tutuyorum. Burası, bizim evin arkasındaki cadde. Tanklar ara sokakları kapatmış, az ileride de yolu tamamen kesmiş. Tankın arkasına siper alan askerlerden dördü, biz gelince görünür oluyor. Murat'ın gözleri çatılarda, "Bu gece, keskin nişancıları getirmemişler galiba."diyor. Murat'a bakıp gülüyorum; "Sen öyle san. Bak bakalım vücuduna, keskin nişancı getirmişler mi getirmemişler mi?" Murat, üzerinde dolaşan kırmızı lazer ışıklarını görünce kendini geriye atıyor. "Kaçacak yer yok dostum, sakin ol. İzindeyken buraları unuttun galiba." Kontrol noktasına varınca askerlerin gösterdiği yere arabamızı çekiyoruz. İki asker arabanın önünde, biri benim, diğeri Murat'ın yanında elleri tetikte yerlerini alıyor. Askerler takılmış plak gibi "Yavaş

olun, yavaş hareket edin." deyip duruyor. Hani biraz daha koyverseler kendilerini, hem sesleri hem bacakları titreyecek. Onların dediğini yapıyoruz, talimatsız hareket etmiyoruz. Benim tarafımdaki zenci asker yavaşça dışarı çıkmamızı istiyor. İki elimiz havada arabadan çıkıyoruz. Şimdi de nereden geldiğimizi soruyor. Gezmeden geldiğimizi ve evimizin hemen arka sokakta olduğunu söylüyoruz. Asker bagajı açmamızı istiyor, yavaşça bagaja doğru gidiyorum. Bu sırada diğer askerler arabamızın içini arıyor. Bagajda kamerayı gören zenci asker ne iş yaptığımızı soruyor. Pasaportlarımıza bakıyor ve üst araması yapmak için bizi yolun kenarına alıyor. Elleri tetikte iki asker, kafamıza nişan almış beklerken, diğer ikisi üzerimizi arıyor. Ellerini cebimizin üzerinde gezdiriyorlar ve bir nesneden şüphelendiklerinde çıkarmamızı istiyorlar. Bir cebimde para var, diğer cebimde anahtar, yavaşça çıkarıp gösteriyorum ve sonra ayakucuma bırakıyorum. Belimdeki çok amaçlı çakıyı görüyor, çıkarıp onu da yere koyuyorum. Koltuk altlarımızdan, kemerimizin içinden, ayakuçlarımıza kadar aranmadık yerimizi bırakmıyorlar. Onlarla konuşmayı deniyorum, yakalarındaki isimlerle hitap ediyorum ama nafile… Askerlerin hiç biri gözümün içine bakamıyor. Korkak, gergin ve eli tetikte bir askerden daha tehlikeli bir şey olmadığını öğrendim burada. Farkına varmadan yaptığım küçük bir hareket yüzünden vurulabilirim. Sonunda arama bitiyor, tanklar arabamıza yol açıyor. Giderken, "İyi geceler." diye sesleniyorum askerlere, yine cevap yok. Murat'a dönüp, "Bağdat'a hoş geldin." diyorum, birlikte gülüyoruz.

KAÇIRILAN TIRCILAR

Murat'ın gelişi, keskin nişancılar derken kaçırılan tır ve kamyon şoförlerini unutmuş değiliz. Unutmak da laf mı şimdi, her gün birkaç Türk şoför kaçırmak son zamanların modası olmuşken… Bizim görevimiz, aileleri teselli etmek; bir gün kamyoncunun eşi arıyor, o bırakıyor çocukları alıyor; "Ne olur abi, babamızı bulun." Diğer gün bir tır şoförünün akrabası yalvarıyor. Gözü yaşlı bekleyen bu insanlar için teselliden başka yapacak bir şeyler olmalı. Muhammet'le beraber, ismini duyduğumuz sözü geçen bir Sünnî ulemaya gidiyoruz. Bize yardımcı olacağını söylüyor. Ona kamyoncuların isimlerini verip, başka bir şeyhi ziyaret ediyoruz. Şeyhin yardım etmeye hiç niyeti yok; " İyi ki yakalanmışlar." deyip oh çekiyor neredeyse. "Amerika'nın erzaklarını taşıyarak onlara yardım ediyorlar." Şeyh hızını alamayıp bizi kovuyor; "Eğer sizin de Irak aleyhine çalıştığınıza, casusluk yaptığınıza kanaat getirseydim onlarla aynı sonu paylaşmanız için dua ederdim." Başka bir Sünnî aşiret liderine gidiyoruz, haberinin olmadığını, kendi aşiretinin bu işlerin dışında olduğunu söylüyor. Türk şoförler için elimizden geleni yaptığımızı söyleyebilirim. Kimin kaçırdığını, nerede tuttuğunu bilsek aslında, yalnız başımıza gidip şoförü onlardan isteyebiliriz ama en ufak bir ipucu yok elimizde. Telefonda ailelere hep aynı şeyi söylemekten bıktım doğrusu; "Elimizden geleni yaptık. Şu an onlar için sadece dua edebiliriz." Kaçırma eylemlerinin ilk zamanlarda korkutma amaçlı olduğunu ama şimdi gidenin geri gelmediğini, birçoğunun cesedinin bile bulunamadığını söyleyemem ki

onlara. Hasen evinden arıyor akşam, sesi heyecanlı; "El Cezire'yi aç hemen, seninkilerden ikisini serbest bırakmışlar." İşte bu güzel haber ama haber alınamayan iki şoför daha var. İnternet sitelerinde görüntülerinin yayınlanmasının üzerinden bir hafta geçti. Yaşadıkları söyleniyor ama hâlâ serbest bırakılmamaları beni düşündürüyor. Ertesi gün sabah erkenden Türk konsolosluğuna gidip serbest bırakılan iki kamyon şoförünü bekliyoruz. Sağ kurtulanların yolu buraya düşmez aslında, soluğu sınırda alır, bir daha da arkalarına bakmazlar ama bu sefer kurtulmaları için devreye giren adamlar, kamyoncuları konsolosluğa getirecek. Konsolosluğun önünde sessiz bir bekleyiş var. Yaklaşık bir hafta sonra tam da ümidimizi kestiğimiz bir anda ölümden kurtulan iki vatandaşımız gelecek birazdan. Kamyoncular arabadan iner inmez kafalarını kaldırıp güneşe bakıyor. Onları anlıyorum. "Yarını bir daha görebilecek miyim?" endişesi zamanla ümitsizliğe dönüştüyse, öyle oluyor, hayatında hiç bakmadığı kadar güneşe bakmak istiyor insan. Şoförler çok yorgun görünüyor ama onlarla konuşmak istiyorum. "Bu görüntüler benden önce eve ulaşır değil mi?" diye soruyor biri, "Evet." diyorum, "Öyleyse eşime ve çocuklarıma onları çok özlediğimi ve onları çok sevdiğimi söylemek istiyorum." Diğer şoför, konsolosluğun bahçesine çıkmış, kendini çimenlerin üzerine atmış, sanki hayatında ilk defa çiçek kokluyor. Sonra kalkıyor, ellerini iki yana açıp bahçede dans ediyor. Bu haliyle biraz komik görünüyor ve hepimizi eğlendiriyor ama tam bir hafta ölümle kalım arasında gidip gelseydik, ha bugün öldürecekler ha yarın diye aklımızı kaçıracak olsaydık biz de çiftetelli oynardık belki de. Konsolosluktaki herkes, memlekete iki ceset değil de kanlı canlı iki adam gönderecek olduğumuzun farkında. Bu anın keyfini çıkarıyoruz birlikte.

Bir de Türkiye'den gelen ve Irak'ın yeniden imarı için çalışan işçiler var ki, onlar direnişçilerin eline düşen tır şoförleri kadar şanslı olmayabiliyor. Bizim şoförleri uğurladıktan bir hafta

sonra telefonumuz çalıyor. Bir grup işçinin Amerikan askerleri tarafından tarandığı haberini alıyoruz. Niye şaşırdık şimdi? Bunda şaşılacak ne var? Hiç vakit kaybetmeden işçilerin kira evindeyiz. Kapıyı arkadaşları açıyor. Dizlerinden vurulmuş üç işçiyi, acıdan kıvranırken görmek çok üzücü. Olay sabah meydana gelmiş, işçilerden en sakin olanı anlatmaya başlıyor; "Şirkete ait bir arabayla şantiyeye çalışmaya gidiyorduk. Geç kaldığımız için biraz süratliydik. Arabayı kullanan arkadaşımız kontrol noktasını fark etmedi. Hızımızı düşürmekte geç kalmıştık. Keskin nişancılar uyarma ihtiyacı bile duymadan yüzlerce metre uzaktan şoför arkadaşımızı başından vurdu. Ben arkada oturuyordum, arkadaşımın parçalanan kafasından kopan parçalar, kanlar üzerime sıçradı. Neye uğradığımı şaşırdım. Arkadaşım o saniyede hayatını kaybetti. Kontrolden çıkan arabamız bariyerlere çarptı, bir süre sürüklendi ve durdu. Biz şuurumuzu kaybetmiş şekilde arkadaşımızın cesedine baka kaldık. Arabada hareketsiz duruyorduk. Koşarak yanımıza gelen askerler küfür etmekle kalmadılar, iki dizimize de birer el ateş ettiler. Yapmayın diye yalvardık, ağladık ama fayda etmedi. Arkalarını dönüp hiçbir şey olmamış gibi çekip gittiler. Gülüyorlardı, evet giderken gülüyorlardı. Aklımı kaçıracağımı sandım, arkadaşımız gözlerimizin önünde öldürülmüştü, biz de sürekli kan kaybediyorduk. Gözlerim kararmaya başlayınca aklıma telefonum geldi. Şantiyedeki arkadaşlarımı aradım. Bizi sıkıştığımız arabadan onlar kurtardı." "Peki, onları şikâyet ettiniz mi?" diye soruyorum, sanki cevabı bilmezmişim gibi... İşçiler gerçeği fark etmemiş gibi... "Kimi kime şikâyet edeceğiz bu ülkede?" Olmayacak bir şey daha söylüyorum yine; "Haber yayınlandığında dışişleri harekete geçer belki, birileri bu pervasız insanlardan hesap sorar." Onlar her şeyin farkında, omuzlarını silkip başlarını öne eğiyorlar.

NECEF'E GİTME MURAT, LÜTFEN!

Murat biraz üzgün. Türkiye'de kaldığı bir ay içinde çok önemli işler kaçırdığını düşünüyor. Haksız da sayılmaz. Güneyde başlayan büyük direniş o yokken başladı ve bitti. En önemli röportajlarımızı da hep onun yokluğunda yaptık. Tam o biraz dinlendi, enerji topladı dedik, bu sefer de Irak'ta yaprak kımıldamıyor. Murat'ın aklı şu sıra Necef'te, direniş sonrasında şehrin ve insanların durumunu gösteren bir haber çekmek istiyor. Bana kalırsa yanlış bir karar; çünkü şimdi gitmesi hem kendisi hem de ekip için çok tehlikeli olacak. İzahı gayet basit; direnişçiler çatışmaların yoğun olduğu zamanlarda zaferlerini veya Amerikalıların kendilerine yaptığı zulmü görüntülemek isteyen gazetecilere izin verirler. Yeni bir direnişe hazırlandıkları sakin günlerde ise etraflarında kamerayla dolaşan adamlardan pek haz etmezler. Yeni plânlar yapıyor, yeni stratejiler belirliyorken ajan gibi şehri turlayan yabancıları niye sevsinler! Adım gibi biliyorum ki Murat Necef'e gidecek ve direnişçilerin hepsi evlerinin önünde oturmuş onu bekliyor olacak. Şirketin müdürleri Felluce'de kaçırıldığında ülkedeki atmosfer daha farklı değildi. Fakat ne dediysem, onu bu gitme fikrinden vazgeçiremedim. "Göreceksin, hiçbir şey olmayacak." diyor "Rebvar'ın daha önce Necef'te oturan bir arkadaşını da yanımıza alarak gidip geleceğiz." Ben "Gitmeyin!" diyorum, onlar "Kaygılanma!" diyor ve sonunda onların dediği oluyor. Sabah erkenden yola çıkacaklar. Hazırlanmalarına yardım ediyorum, uydu telefonumuzun biri her zamanki gibi onlar da olacak. Ne olursa olsun telefonu kapatmayacaklar. Yedek şarjlarını kendi

ellerimle doldurup çantalarına koydum ki 'şarjım bitti' mazereti ortadan kalksın. Uydu telefonu çekmese bile açık olduğu anlaşılabiliyor, uydu sinyalini gören bir yere çıkınca da konuşulabiliyor. Telefon kapanırsa eğer, yakalandıklarını veya başlarına bir şey geldiğini düşüneceğim. Böyle anlaştık, zaten aylardır böyle yapıyorduk. Ertesi gün, onlar bizi uyandırmadan yola çıkıyorlar. Ben ilk kontrolü sabah kahvaltısından sonra yapıyorum. Murat açıyor telefonu; "Biz iyiyiz bak. Merak edecek bir şey yok, Bağdat'tan çıktık Latifiye'den geçiyoruz." "İyi, dikkatli olun." deyip kapatıyorum. Bir saat sonra telefon yine elimde, neredeler, ne yapıyorlar diye meraktayım. Arıyorum; hayır olmadı, yanlış aradım galiba… Bir daha arıyorum, yok bu işte bir yanlışlık var, tekrar arıyorum, sonra bir daha… Faydasız, telefonları kapalı. Bana şaka yapıyor olamazlar, belki şarjlarını değiştiriyorlardır. Beş dakika sonra tekrar arıyorum, artık şüphem kalmadı, başlarına bir iş geldi. Bir an, onlara refakat eden Seyit'in cep telefonu aklıma geliyor, bir heyecanla arıyorum, ama o da kapalı. Rehin mi alındılar, yoksa kaza mı yaptılar? Ne oldu bunlara, niye telefonlarını açmıyorlar? Ne çaresizlik… Hasen, Muhammet ve ben bir oturup bir salonun içinde volta atarak bekliyoruz. Telefon bir Hasen'in elinde görünüyor, bir Muhammet'in. Sanki değişik bir el arayınca açılacakmış gibi garip bir hisse kapılıyoruz ki acizliğin vardığı son noktadır bu. Bekleme ekibine Bağdat'ta çalışan diğer Türk gazeteci arkadaşlarımız da katılıyor. Öğlen oluyor, telefonları hâlâ kapalı. Çıkıp arasak nerede bulacağız? Kimbilir onları nereye götürdüler? Elçiliği arasak, onlar da kaçırılma olaylarının hiç birinde yüzde yüz sonuç alamadılar. İstanbul'u aramayı geciktiriyorum. Çıkıp gelirlerse birazdan, şirketi boşuna karıştırmış olmak istemiyorum. Kurtulacaklarına dair ümidimizi kaybetmiş değiliz hem. Her yarım saatte, on beş dakikada bir telefonlarını arıyorum. Bahçeye çıkıyorum, Ebu Toni'nin yanına gidiyorum, geri geliyorum, onları arıyorum, aramalarını bekliyorum ama yok, değişen bir şey yok.

Akşam oluyor, güneş batarken umutlarım da sönmeye başlıyor. Gazeteci arkadaşlarım Necef'teki otelleri, şehirdeki tanıdıkları arıyor ama bizimkilerin Necef'e ulaştığına dair bir bilgi gelmiyor elimize. Sonunda evli evine, köylü köyüne gidiyor ve gecenin karanlığı kâbus gibi üzerime çöküyor.

Vakit gece yarısını geçiyor, İstanbul'u arayıp haber vermeliyim artık. Bu gece eve gelmediklerini, onlara ulaşamadığımı söylemeliyim. Bizi ziyaret ettiğinde, Felluce'de kaçırılan ve sonra kurtulan müdürümüzü arayıp durumu anlatıyorum. Müdürüm telaşlanıyor, "Hemen çık onları bul!" diyor. Bunun imkânsız olduğunu, bu saatte çıkarsam sağ olarak geri gelmemin mümkün olmadığını söylüyorum. "Tamam, aramaya devam et o zaman. Ben de bir taraftan arayayım, inşallah korktuğumuz başımıza gelmez." diyor.

Sabah, ağzıma tek lokma koymadan kapının önünde oturuyorum. Kafamda dönüp dolaşan tek bir soru; "Arkadaşlarım öldüler mi, yoksa öldürülmeyi mi bekliyorlar?" Hiçbir işe yaramayan telefon yine elimde, gözlerim yolun köşesinde, bizim araba hep oradan dönüp gelir. Gazeteci arkadaşlarım geliyor, "Bir haber var mı?" diye soruyorlar. "Hayır, maalesef yok." İstanbul'dan arıyorlar, onlara söyleyecek yeni bir şeyim yok. Değişen bir şey yok, hâlâ bekliyoruz, bir farkla ki bugün daha çok korkuyoruz. Muhammet çay getiriyor, kapının önünde içiyoruz, keyifsizce bir şeyler konuşuyoruz, içeriye giriyoruz, yine bekliyoruz ve birden evin önünde duran yabancı bir arabanın sesiyle irkiliyoruz. Biraz tedirgince camdan bakıyoruz; arabanın kapısı açılıyor, önce Rebvar iniyor, sonra Seyit, sonra da Murat… "Geldiler!" diye bir çığlık kopuyor evin içinde, bir patırtı, bir koşuşturma kendimizi dışarıya atıyoruz. Üç yorgun adam var karşımızda, ağızlarını bıçak açmıyor, bize bakıp sadece tebessüm ediyorlar. Sarılıp kucaklaşıyoruz, yeniden kavuştuğumuz için Allah'a şükrediyoruz. Murat'ın ilk sözü şu; "İki gündür hiç çay içmedik." Hemen salona alıyoruz onları, çaylar yıldırım hızıyla geliyor. Murat titreyen elleriyle çaydan bir

yudum aldıktan sonra, "Bu günü gösteren Allah'a şükürler olsun." diyor. İstanbul'u arayıp müjdeyi veriyoruz. Hepimiz iyiyiz şimdi, sakiniz, rahat bir nefes alıp soruyoruz; "Hadi anlatın, Ne oldu, başınıza ne iş geldi?" Biraz haksızlık ediyoruz belki de, üzerleri toz içinde, gömlekleri yırtılmış üç adam var karşımızda. Geceyi nerede geçirdiler, nasıl geçirdiler de böyle toza toprağa karıştılar? Merak ediyoruz işte… Rebvar yaşadıklarının şokundan olsa gerek ağlamaya başlıyor. Seyit, "Geçti işte, artık evdeyiz, üzülme." diye onu teskin etmeye çalışıyor. Murat, "Sorma başımıza gelenleri!" deyip anlatmaya başlıyor: "Seninle telefonla görüştükten birkaç dakika sonra, Latifiye'nin içinden geçerken, yol kenarında vurulmuş, yanan bir ambulansla bir polis arabası gördük. Geçelim mi, geçmeyelim mi diye tereddütte kaldık ama sonunda dayanamayıp durduk. Yanan arabaları çektik. Bu sırada yola yakın evlerden birinin önünde oturan bir direnişçi bizi fark etmiş. Tam işimizi bitirip yola koyulmuştuk ki beyaz renkli bir araba önümüzü kesti. Ellerinde silah vardı, durmazsak ateş edeceklerini söylediler. Mecburen durduk. Arabadan kaleşnikoflu dört adam indi. Bize kim olduğumuzu, onların şehrinde ne yaptığımızı sordular. "Türk'üz, gazeteciyiz, Müslüman'ız" desek de dinlemediler. Telsizle anons ederek iki araba daha çağırdılar. Her birimizi bir arabaya bindirdiler ve bizi şehrin dışında izbe bir eve götürdüler. Sorduğumuz hiçbir soruya cevap vermediler, "Birazdan görürsünüz." deyip durdular. Yarım saat sonra yaşlı, sakallı bir adam çıkageldi. Bizi yeniden bir araya getirdi ve sorguya çekti; "Burada ne yapmaya çalışıyorsunuz?" "Bizim şehrimizi niye çekiyorsunuz?" Yine aynı cevapları verdik; "Gazeteciyiz, şehri değil yanan araçları çekiyorduk." Ama inanan kim? "Siz Amerikan ajanısınız." deyip durdular. Biz kabul etmek istemesek de anlaşıldı ki, Şeyh biletimizi çoktan kesmiş. Elinin tersiyle adamlarına işaret ederek; "Alın götürün bunları." dedi. Gömleklerimizi çıkarıp onlarla gözümüze bağladılar. Minibüse benzeyen bir arabada belki 20 dakika yol

aldık. Yol boyunca adamlara yalvardık, ajan olmadığımızı söyledik ama ağızlarını açıp tek kelime bile etmediler. Bizi birazdan bir mezarlığa götüreceklerini ve üçümüzü birden bir çukurun içine atacaklarını bilsek, orada bayılırdık herhalde ama içimizde hep bir ümit vardı, sadece korkutmak istediklerini düşünüyorduk. Mezarlığa geldiğimizi Seyit anladı, daha doğrusu tahmin etti." Seyit araya giriyor; "Benim tişörtüm ince, rengi de beyaz. Yol boyunca belli belirsiz bir şeyler gördüm zaten." Murat devam ediyor; "Arabadan indik, yan yana ayakta bekliyoruz. Üzerimizdeki bütün metalleri toplamaya başladılar; saatler, gümüş künyem, yüzüklerimiz, kemerlerimiz, ne varsa aldılar. İşte o an anladım ki buradan kurtuluş yok, bu adamlar ciddi. Ellerimizi ve ayaklarımızı bağladılar ve üçümüzü bir mezarın içine koydular. Sonumuzun geldiği an dedim kendi kendime, birazdan kafamıza sıkacaklar ve üzerimizi örtüp gidecekler. Şoku ilk atlatan Seyit oldu, bağırıp çağırmaya başladı; "Biz de Müslüman'ız, ben de sizin gibi direnişçiyim. Bunu bize neden yapıyorsunuz, hiç Allah'tan korkunuz yok mu? Beni öldürürseniz aşiretim gelir, kasabanızı başınıza yıkar." Seyit, kafasına tabanca dayanınca sesini kesti ama bu sefer Rebvar hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Bir çocuk gibi sesini koyverdi, ağlama krizine girmiş gibiydi, nefes almakta zorlanıyordu. Hasen bir yarım saat sonra sıcağın ve açlığın tesiriyle yorgun düşüp sustu. Hava kararıyordu, gömleğin kenarından sızan ışık zayıflıyordu artık ve biraz üşümeye başlamıştık. Belki üçümüz de o sıkıştığımız çukurda ebediyen kalacağımıza inanıyorduk ama bir yandan da birbirimizi teselli etmekten geri durmuyorduk; "Bizi bırakacaklar. İsteselerdi şimdiye kadar çoktan öldürürlerdi, bu akşam burada kalsak bile, sırf korkalım diye, yarın sabah kesin bırakacaklar. Burada ölüp kalmayız herhalde, mezarımızı kimselerin bilemeyeceği bir yerde." Orada ölüp kalmadık ama gün ışıyana kadar, çukura doğru yaklaşan her ayak sesiyle ölüp ölüp dirildik. "İşte geliyorlar, şimdi öldürecekler, silahın çıkardığı şıkırtıyı duyabiliyorum.

Ölmeye hazır mıyım? Hayır değilim. Şakaklarıma bir namlu mu yaklaşıyor ne! Gözümü kısıyorum, kendimi sıkıyorum, tüylerim diken diken oluyor, ha şimdi vurdu ha şimdi vuracak derken ayak sesleri uzaklaşıyor, derin bir nefes alıyorum. Bu eziyet sabaha kadar bir iki kere tekrarlandı. Seyit kendi ülkesinde kendi insanları tarafından yakalanarak bir mezara konmayı hâlâ sindiremedi, dakikalarca süren bir titreme nöbetine girdi. Neticede o da kendi ülkesinin kurtuluşu, özgürlüğü için savaşan bir direnişçi. Onu teskin edecek bir söz bulamadık; çünkü biz de teskine muhtacız. Sonunda, günün ilk ışıkları yüzümüze çarptığında, artık Çin işkencesine dönüşen ayak sesleri yeniden duyuldu. "Bu sefer kesin gittik." derken, bizi teker teker mezardan çıkardılar ve arkası açık bir arabaya bindirdiler. Yaklaşık on beş dakika yol aldık, araba biraz yavaşladı ve hepimiz birer patates çuvalı gibi yol kenarına bırakıldık. Bütün gece bize eziyet eden adamlar, herhalde şimdi vururlar diye bekledik ama araba uzaklaşıp gitti. Sonra biri geldi yanımıza, ölmediğimizi görünce güldü, kanayan yerlerimize baktı, gözümüzü açtı, kollarımızı ve bacaklarımızı çözdü. Ayağa kalkıp toparlandık. Adam telaşla seslendi; "Çabuk gelin, kaçalım buradan." Başımıza gelenleri anlattık, o her şeyi anlamıştı zaten; "Çocuklar çok ama çok şanslıymışsınız." dedi keyifle, " Geçen hafta buraya iki Japon'un cesedini attılar, ondan birkaç gün önce de başka iki yabancının cesedini bulduk aynı yerde. Hayret, sizi nasıl öldürmediler gerçekten hayret. Daha yaşayacak günleriniz varmış demek ki, Allah'ın sevdiği kullarmışsınız." Hızır gibi yetişen bu adamın sözleri bizi kendimize getirmeye yetti. Direnişçiler, arabamızı, fotoğraf makinemizi, kameramızı, uydu telefonumuzu her şeyimizi alıp bizi bırakmışlardı. Gidenlere üzülmüyor, hayatta kaldığımıza seviniyorduk." Bizimkilerin hikâyesi böyle işte, bir adam kaçırıyor, eziyet ediyor, diğeri kurtarıp evine bırakıyor. Irak bu hâliyle, hayatın bin bir yüzünü apaçık ve hemencecik gösteren bir ayna gibi, biraz acımasız ama hakikî.

HAYAT DEVAM EDİYOR

Bu ülkede hayat, her şeye rağmen devam ediyor. Acısıyla, tatlısıyla yaşadığım her şey benim, bana ait. Bütün duyguları zirvede yaşadım; çok mutlu oldum, çok üzüldüm, çok ağladım, çok sevindim, çok sevdim, çok sevildim, çok nefret ettim, çok şefkat duydum. Bu ülke, çok şey öğretti bana. İnsanlığı ve insanın nasıl hayvanlaştığını, sabrı, teslimiyeti, aczi, zafiyeti, büyüklüğü, kahramanlığı, ağabeyliği, kardeşliği… Yarının neler getirebileceğini, hastalığın ve sağlığın kıymetini, yokluğu, varlığı, zenginliği, insanın ne kadar alçalabileceğini, ne kadar yükselebileceğini, olgunluğu, ıstırabın en büyüğünü, laneti, felaketi, yalnızlığı, gücü, güçsüzlüğü, korkuyu, dehşeti… Bugüne kadar bildiğimi zannettiğim yüzlerce duygunun gerçekte neye benzediğini burada öğrendim. Burada kendimi tanıdım, yeniden doğdum, yepyeni biri oldum.

SÖZ VERİYORUM, DÖNECEĞİM

Arkadaşlarımın başına gelen üzücü olayı ailemden saklayamadım. Murat'ların kaçırılma hadisesi televizyonlarda ve gazetelerde yer alınca, 'Dön artık." demeye başladılar. Haklılar, bir savaş ülkesinde altı ay yaşamak kolay değil. Evimden de hiç bu kadar ayrı kalmamıştım üstelik. Eşimin söylediğine göre kızım kocaman olmuş, sürekli beni soruyormuş. Bir yandan eve dönüp kızımı bağrıma basmak istiyorum, diğer yandan buradaki yerel personelin ne yapacağını düşünüyorum. Tam bir çıkmazın içindeyim. Arkadaşlarım beni üzgün görünce "Git!" diyor, aradan birkaç saat geçiyor, fikirler değişiyor; "Sen gidersen çok üzüleceğiz." Hayda, yine arada kaldım işte… Eve dönmeliyim elbette ama burada yapacağım o kadar çok iş var ki… Rebvar'a kız istemeye gideceğiz daha. Belki de o kadar iş yok artık. Hasen'le Muhannet borçlarının büyük kısmını kapatıp biraz rahatladılar. Muhammet mesleği iyice öğrendi, artık hem kamera hem de canlı yayın cihazlarını kullanabiliyor. İçim rahat diyebilirim aslında; ya da içimi rahatlatmak istiyorum. Onları cehennemin ortasında bırakıp emin bir beldeye gidiyorum. Vicdanım sızlıyor, bencillik midir bu gidişim? "Geri gelecek misin?" diye soruyorlar sürekli. Elimde olsa hiç gitmem ama yalnız değilim, bekleyenler, merak edenler, özleyenler var. Gitmem gerek ama ne zaman? Bir tarih belirleyemedik henüz. "Bu hafta sonu gideyim." diye düşünüyorum, biri gelip "Önümüzdeki hafta git!" diyor. Önümüzdeki hafta bir başkası geliyor, "Bir

hafta da benim için kal." diyor. Sonunda haber müdürümüz aradı; annem daha fazla sabredememiş, şirketi arayıp ihtar çekmiş; "Oğlumu hemen Bağdat'tan çekeceksiniz." Müdürümüz telefonda net konuşuyor; "Senin yerine geçecek kameraman bu hafta sonu yola çıkıyor. Sınırda değişim yapıyorsunuz, sen hemen İstanbul'a dönüyorsun." Böyle kesin bir emir gelmeseydi, zor ayrılırdım Bağdat'tan. Evdekilerin kulağı bende, gidiş tarihimin kesinleştiğini anlıyorlar, ahizeyi yerine bırakıyorum, yanıma gelip sarılıyorlar. Beni burada daha fazla tutamayacakları anlaşıldı, emir büyük yerden. "Geri geleceksin değil mi? Biz seni çok özleyeceğiz burada, söz ver, geri geleceksin değil mi" diyorlar sürekli. Söz veriyorum, geri geleceğim.

Sabah sınıra doğru yola çıkacağım. Odamda yalnızım, eşyalarımı topluyorum. Hasen geliyor, elinde Bağdat manzaralı yağlı boya bir tablo; "Bu bana babamın düğün hediyesi, benim için çok değerli, onun kıymetini bileceğine eminim. Evinin başköşesine as, baktıkça bizi hatırlarsın."diyor. Sonra diğer arkadaşlarım geliyor, öyle şeyler söylüyorlar ki dayanmak çok zor; "Bizi unutma. Burası senin de ülken, evimiz senin evin, ne zaman istersen gel, kapılarımız sonuna kadar açık." Bu akşam, bu güzel şehirde son yemeğimi yiyorum, vazgeçilmez 'şifalı' çayımızdan son kez içiyorum. Yolculuktan söz etmiyor hiç kimse, yokmuş gibi davranınca yok olmuyor ama... Bugüne kadar kendimi Bağdatlı hissediyordum, bu akşam misafir gibiyim. Güzel anılarımızdan konuşuyoruz, birlikte geçirdiğimiz güzel günlerden, başarılı işlerden ve karşılaştığımız zorluklardan... Sıkıntıları bile gülerek anıyoruz bu akşam. Bir korku yüreğimi yalayıp geçiyor, belki de son kez görüyorum arkadaşlarımı, bir kez daha gelebilecek miyim, söz vermekle hata mı ettim, hem gelsem bile hangisi hayatta kalmayı başarmış olacak? Dönmek istediğim yer bir sayfiye şehri değil ki! Konuşulanlara

gülüyorum, sohbete iştirak ediyorum ama aklımda sürekli bu düşünceler dönüp duruyor. Altı ay boyunca ne yaptım bu şehirde? Yangını söndürmeye giden karınca gibi… En azından tarafımı belli ettim.

Bir de Muhannet, benim için hayatını defalarca tehlikeye atan arkadaşım Muhannet, Irak sınırını geçerken, arkamdan öyle seslenmeseydi keşke;

"Sen huzur dolu ve güvenli ülkene gidiyorsun, biz burada kalıyoruz…"